

Α.Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Θέμα: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ – ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ**

Εισηγητής : Κ . ΓΙΑΝΝΟΥΛΙΔΟΥ

**Σπουδάστριες : ΦΑΡΑΝΤΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΠΕΤΡΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ**

Ηράκλειο 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΠΡΟΛΟΓΟΣ</u>	Σελ. 2
Α)Φυσική εξέταση	Σελ. 3
Β)Προέλευση Λασιθιωτών	Σελ. 4
Γ)Ετυμολογία	Σελ. 7
Δ)Πολιτική εξέταση	Σελ. 8
Ε)Ιστορική εξέταση	Σελ. 9

ΜΕΡΟΣ 1

1.1)Αξιοθέατα	Σελ. 10
1.2)Παραλίες	Σελ. 16
1.3)Εκδηλώσεις	Σελ. 20
1.4)Μουσεία	Σελ. 25
1.5)Αρχ. Χώροι	Σελ. 26
1.6)Αρχ. Περιοχές-Σπήλαια	Σελ. 27
1.7)Βυζαντινά Μνημεία	Σελ. 30
1.8)Νεότερα Μνημεία	Σελ. 31
1.9)Προστατευόμενες Περιοχές	Σελ. 32
1.10)Οδοποιία	Σελ. 34
1.11)Ενέργεια	Σελ. 40
1.12)Αρδευτικά	Σελ. 40
1.13)Διαχείριση Απορριμμάτων	Σελ. 42

ΜΕΡΟΣ 2

Οικονομική Ανάπτυξη	Σελ. 46
2.1)Γεωργία	Σελ. 46

2.2)Γοπικά Προϊόντα	Σελ. 50
2.3)Νέες αγορές	Σελ. 50
2.4)Φράγμα Αποσελέμη	Σελ. 52
2.5)Αλιεία	Σελ. 59
2.6)Κτηνοτροφία	Σελ. 59
2.7)Αθλητισμός	Σελ. 60
2.8)Υγεία πρόνοια	Σελ. 61
2.9)Τουρισμός	Σελ. 63
2.10)Πολιτική προστασία	Σελ. 68
2.11)Ανθρώπινο δυναμικό	Σελ. 69

ΜΕΡΟΣ 3

3.1)Συνοπτική στρατηγική και προβλήματα ανά τομέα	Σελ. 80
3.2)Στρατηγική και στόχοι 2007-2013	Σελ. 87
3.3)Αναπτυξιακή πορεία κατά την τρέχουσα περίοδο	Σελ. 91
3.4)Στόχοι και προοπτικές για το 2013	Σελ. 91
3.5)Διοίκηση και αναπτυξιακοί φορείς	Σελ. 94

ΜΕΡΟΣ 4

Εναλλακτικές μορφές τουρισμού	Σελ. 95
4.1)Λάσινθος	Σελ. 98
4.2)Βίλαετι	Σελ. 102
4.3)LEADER II	Σελ. 105
4.4)Άρθρο Νομάρχη	Σελ. 110
	Σελ. 112

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ - Η γενέτειρα των Θεών

Καλώς ήλθατε στο οροπέδιο Λασιθίου γενέτειρα θεών και τόπο ευνοημένο από τη φύση . Από τις λίγες περιοχές της Μεσογείου με μόνιμη κατοίκηση στο υψόμετρο πάνω από 800 μ . το Οροπέδιο Λασιθίου με κλίμα εύκρατο και υγιεινό ανοίγεται στις δυτικές κλιτύες του Ιερού Όρους της Δίκτης στο ανατολικό τμήμα της νήσου Κρήτης . Έχει διαστάσεις 11 ΚΜ μήκος στον άξονα ανατολή – δύση και 6 ΚΜ στον άξονα βοράς – νότος και εμβαδόν 25 τετρ. χλμ. Η υπόλοιπη έκταση της περιοχής αποτελείται από μικρότερα οροπέδια όπως Δίκτη , Σελένα , Λασιθιώτικα βουνά , Καθαρό , Τσιβί , Αφέντης κτλ.

Με 16 χωριά Πινακιανό , Λαγού , Τζερμιάδων , Μαρμακέτο , Μέσα Λασιθι , Μέσα Λασιθάκι , Άγιος Γεώργιος , Άγιος Κωνσταντίνος , Κουδουμαλιά , Αβρακόντε , Καμινάκι , Μαγουλάς , Ψυχρό , Πλάτη , Άγιος Χαράλαμπος , Κάτω Μετόχι και πληθυσμό 4220 κατοίκους (τελευταία στοιχεία 1998) με τάσεις μείωσης τα τελευταία χρόνια αλλά και διατήρησης της τοπικής παράδοσης.

Η ραγδαία εξέλιξη του νομού τη τελευταία τριακονταετία , λόγω της εξαιρετικής δυναμικής των τομέων του τουρισμού και των πρώιμων κηπευτικών , σε συνδυασμό με τα εξαιρετα συγκριτικά φυσικά πλεονεκτήματα της περιοχής ιδίως το θαυμάσιο κλίμα και τα αποθέματα της οικιστικής ανάπτυξης , καθιστούν σήμερα αναγκαία τα άλματα στο τομέα των σύγχρονων υπηρεσιών μεγάλης κλίμακας για την ολοκλήρωση μιας ποιοτικής μεταβολής των ποσοτικών μεγεθών που επετεύχθησαν.

Αυτές οι υπηρεσίες δεν μπορούν παρά να προέρχονται από τον αυτοδιοικητικό και κοινωνικό τομέα της οικονομίας και να έχουν ευρύτερο δημόσιο χαρακτήρα .

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση μπορεί και πρέπει να είναι ο πρώτος φορέας δημιουργίας των αναγκαίων νέων συλλογικών αναπτυξιακών μηχανισμών .

Έτσι παράλληλα με την οργάνωση βήμα-βήμα των διοικητικών της υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του πολίτη και τη λειτουργία των αποκεντρωμένων κρατικών δομών , η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση οφείλει να παρέμβει μέσω αναπτυξιακών

μηχανισμών επιχειρησιακού χαρακτήρα για την υποστήριξη της ποιοτικής μεταλλαγής της αναπτυξιακής παραγωγικής διαδικασίας και για να στηρίξει τις "τοπικές κοινωνίες" και τους φορείς για ανώτερες ποιοτικά δράσεις.

Τομέας πρώτης προτεραιότητας στη παραπάνω κατεύθυνση πρέπει να είναι η παροχή "επί τόπου" ανώτερης μορφής υπηρεσιών συνδεδεμένων με τη σύγχρονη τεχνολογία και τους τρόπους διαχείρισης που σήμερα διαθέτουν μόνο μεγάλες χωρικές μονάδες, πόλεις ή γεωγραφικά διαμερίσματα.

α) Φυσική εξέταση

Στα Β βρέχεται από το κρητικό πέλαγος, Ν και Α από το Λιβυκό πέλαγος και Δ συνορεύει με το νομό Ηρακλείου. Το μεγαλύτερο μέρος του νομού είναι ορεινό και καταλαμβάνει τα μεσόγεια. Τα παράλια είναι πεδινά. Στα Δ καλύπτεται από τη Δίκη, με τις πολλές διακλαδώσεις και τις ψηλές κορυφές (Λασιθιώτικα βουνά, ύψος 2.148 μ.). Το βουνό αυτό χωρίζει τους νομούς Ηρακλείου και Λασιθίου. Προεκτάσεις του: Βιργιωμένο όρος (1.414 μ.), Τούμπα Μούτσουνας (1.538 μ.), Σελένα (1.559 μ.), Μαχαίρας (1.487 μ.), Καθαρό Τσίβι (1.664 μ.). Τα βουνά αυτά σχηματίζουν τόξο που περικλείει το οροπέδιο του Λασιθίου (με χιλιάδες πηγάδια και μύλους) και χαμηλώνουν στα Α, για να καταλήξουν στον ισθμό της Ιεράπετρας, που είναι το στενότερο σημείο της Κρήτης (πλάτος 12 χλμ.). Στα Α υψώνεται η Θρυπή (1.476 μ.) και το Ορνό (1.237 μ.) και τα βουνά της Σητείας (όρη του Αφέντη: Πρινιάς, Βίγλα, Πλάγια, Ζάρκου), που κατεβαίνουν ομαλά στις ανατολικές ακτές και είναι σχεδόν γυμνά από δέντρα.

Στο νομό υπάρχουν τρεις στενόμακρες πεδιάδες, της Σητείας του Αγίου Νικολάου και της Ιεράπετρας και το ωραιότατο ψηλό οροπέδιο του Λασιθίου, με τους ανεμόμυλους, που βγάζουν νερό από τα πηγάδια και ποτίζουν περβόλια πνιγμένα στο πράσινο και κατάφυτα από χιλιάδες οπωροφόρα δέντρα. Πολλοί μικροί χείμαρροι διαρρέουν τον νομό. Έτσι ο Αποσελέμης δέχεται τα νερά του Οροπεδίου Λασιθίου και μαζί με τον Ξεροπόταμο χύνονται στον κόλπο του Μεραμβέλου. Ο Στόμιος ή Παντελής και ο Ανταρουνίτης εκβάλλουν στον κόλπο της Σητείας.

Υπάρχει μια μικρή λίμνη, του Αγίου Νικολάου, που επικοινωνεί με τη θάλασσα

και δεν έχει μετρηθεί ακόμα το βάθος της . Το κλίμα είναι θερμότερο από τις άλλες περιοχές της Κρήτης , με περισσότερες βροχές το χειμώνα και πολύ θερμό καλοκαίρι. Στις ορεινές περιοχές το κλίμα είναι ψυχρό.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr 16/11/2006)

β) Η προέλευση των Λασιθιωτών

Δεν γνωρίζουμε πολλά πράγματα για τους κατοίκους του Οροπεδίου Λασιθίου 1000 χρόνια πριν από την κατάκτηση της Κρήτης από τους Ενετούς το 1211 μ.Χ.

Τα ελάχιστα βυζαντινά μνημεία που διατηρήθηκαν δεν είναι αρκετά, για να υπερκαλύψουν την παντελή ανυπαρξία γραπτών πηγών και άλλων ντοκουμέντων. Το βέβαιον είναι ότι ο πληθυσμός του Λασιθίου ήταν πολύ αραιός και όχι πάντα μόνιμος λόγω των εξαιρετικά δυσμενών καιρικών συνθηκών που επικρατούν τους χειμερινούς μήνες. Οι Ενετοί κατακτητές φρόντισαν με επιμέλεια να ισοπεδώσουν τα όποια ιδιωτικά οικήματα υπήρχαν στο Λασιθί, για να έχουμε γνώση του ιδιωτικού τους βίου.

Από το 1293 μέχρι το 1514, με εξαίρεση μικρές χρονικές περιόδους, οι Ενετοί παρέδωσαν το Λασιθί στα αγρίμια των βουνών, εκδιώξαντες με τη βία από τον τόπο τους και τους ανθρώπους και τα κοπάδια τους. Όσοι τολμούσαν να αγνοήσουν τις απαγορευτικές διατάξεις των κατακτητών περί μη επιστροφής στο Λασιθί τιμωρούνταν με αυστηρότατες ποινές: αποκοπή ποδιού, θάνατος,

δήμευση ποιμνίου κ.λπ. Οι καταγγέλλοντες τους απείθαρχους αμείβονταν με μεγάλα χρηματικά ποσά. Για να καταστήσουν εντελώς αφιλόξενο για ανθρώπους τον λασιθιώτικο κάμπο, κατακρήμνισαν τα σπίτια και ξερίζωσαν όλα τα καρποφόρα δέντρα. Όλα αυτά βέβαια συνέβησαν, γιατί το Λασίθι ως ισχυρότατο -σχεδόν απόρθητο και δυσπρόσιτο -φυσικό οχυρό με αυτονομία στην παραγωγή τροφίμων, προσέλκυε όλες τις επαναστατικές φυσιογνωμίες της κεντρικής, ανατολικής και όχι μόνο Κρήτης, που με επαναστάσεις απειλούσαν την ενετική κυριαρχία. Στο Λασίθι, έγιναν οι επαναστάσεις των Καλλεργών, των Χορτάτζηδων, των Αγιοστεφανιτών, των Ψαρομηλίγκων κ.α. ενάντια στους Βενετσιάνους. Γι' αυτό οι τελευταίοι το βάφτισαν "αγκάθι στην καρδιά της Βενετίας -*Srina nel cuore di Venezia*" και το κατέστρεψαν μαζί με τον Μυλοπόταμο και των Ανώπολη των Σφακίων, πολλές φορές.

Η μακρόχρονη εξορία των Λασιθιωτών από τον τόπο τους (περίπου 200 χρόνια) ήταν φυσικό να αποξενώσει εντελώς τις νεώτερες γενιές από τη γη των πατέρων τους. Ίσως να έμειναν μόνο κάποιες ασαφείς μνήμες από τη ζωή των παλαιότερων στο Λασίθι. Γι' αυτό όταν το 1514 μ.Χ. οι Ενετοί διακηρύσσουν στα κάτω μέρη ότι ενοικιάζουν, "παχτώνουν" το λασιθιώτικο κάμπο, προκειμένου να χρησιμοποιήσουν το σιτάρι που θα παραγόταν για να θρέψουν τις συμμαχικές τους δυνάμεις στο διαφαινόμενο βενετοτουρκικό πόλεμο,

ελάχιστοι απόγονοι των εξορισμένων Λασιθιωτών από το 1293 ενθουμούνται την καταγωγή τους και ενθουσιάζονται με την ιδέα της επιστροφής στα πάτρια μεν αλλά παγερά μέρη. Οι Ενετοί όμως παρακάμπτουν τη γενική απροθυμία υποσχόμενοι στους υποψήφιους ενοικιαστές δύο σημαντικά πράγματα: απαλλαγή τους από τις εξουθενωτικές αγγαρείες οικοδόμησης των τειχών του Χάνδακα και εξαίρεσή τους από την φρικτή υπηρεσία ως κωπηλατών στις γαλέρες τις Ενετικές.

Τα κίνητρα αυτά υπήρξαν ισχυρά να διαλύσουν τις όποιες αμφιβολίες των υποψηφίων νέων κατοίκων του Λασιθίου. Έτσι πολύ γρήγορα συνέρευσαν στο Οροπέδιο του Λασιθίου εκατοντάδες ενοικιαστών από την Ιεράπετρα, το Μεραμπέλλο, την Πεδιάδα, το Μονοφάτσι, τη Βιάννο και το Χάνδακα. Οι κατάλογοι των οφειλετών - ενοικιαστών που -ευτυχώς -δισώθησαν στα αρχεία της Βενετίας και δημοσίευσε ο μέγας μελετητής της Κρητικής Ιστορίας Στέργιος Σπανάκης, παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για την προέλευση αυτών των ανθρώπων. Έτσι βλέπουμε ότι τα ονόματα, παρατσούκλια και επώνυμα πολλών από αυτούς διατηρούνται μέχρι σήμερα στο Λασιθί, όπως: Πλεύρης, Τσαμάνδουρας, Μαυρομάτης, Ρούσος, Ταμιόλης κ.λπ., απaráλλακτα ή ελαφρώς μεταλλαγμένα με την προσθήκη της κατάληξης -άκης κατά την περίοδο, της Τουρκοκρατίας.

Στους νέους κατοίκους συμπεριλαμβάνονται αρκετοί Ενετοί από την περιοχή της Μονεμβασιάς, της Μάνης και του Ναυπλίου που, μετά την επικράτηση των Τούρκων στην Πελοπόννησο το 1540, εγκατέστησαν οι Βενετοί άρχοντες και στο Λασίθι, παραχωρώντας τους την ιδιοκτησία των καλύτερων μεριδίων της περιοχής, όπως: Ντανασή (Δανασής), Κόντε (χωριό Αβρακόντε), Σανούδο, Μουδάτσιο (Μουδάτσος) κ.α. Μαζί με τους Ενετούς ευγενείς της Πελοποννήσου ήλθαν και κατοίκησαν στο Λασίθι πολλοί Αλβανοί, πρώην μισθοφόροι των

Ενετών. Ακόμα και σήμερα υπάρχουν Λασιθιώτες με το παρωνύμιο Αρναούτης που στα τουρκικά είναι Ατανυτ και σημαίνει ο Αλβανός.

Το ετερόκλητο αυτό πλήθος, προερχόμενο από διαφορετικούς τόπους, εγκαταστάθηκε κατά τον Καστροφύλακα σε 49 και κατά τον Βασιλικάτο σε 40 μετόχια κυκλοτερώς του κάμπου στις ρίζες των βουνών καλλιεργώντας τη γη και αποδίδοντας στη Βενετία σε σιτάρι το ενοίκιο των αγρών τους. Με την πάροδο των χρόνων, εξαιτίας των κακών καιρικών συνθηκών και των σιτοδειών, πολλοί ενοικιαστές, λόγω και της χαλάρωσης της Ενετικής Κατοχής, εγκατέλειψαν το Λασίθι και ξαναγύρισαν στα χωριά τους. Στους καταλόγους των οφειλετών διαβάζουμε σήμερα τέτοια επώνυμα που δεν χρησιμοποιούνται πια στο Λασίθι, αλλά μόνο στα εκτός αυτού

χωριά των Νομών Ηρακλείου και Λασιθίου, όπως: Φούσκης (Μεραμπέλλο), Καβαλάκης (Κράσι), Κανετάκης (Χερσόνησος) κ.λπ. Αποτέλεσμα αυτής της φυγής είναι η μεγάλη αραιώση του πληθυσμού που σημειώνεται το 1584 (1054 άτομα) και το 1630 (303 σπίτια).

Το ανομοιογενές αυτό πληθυσμιακό συνονθύλευμα απέκτησε τελικά θαυμαστή ομοιογένεια που συντηρείται μέχρι σήμερα. Οι τόσο διαφορετικοί έποικοι του 1514 είχαν να αντιμετωπίσουν δύο φοβερούς αντιπάλους: Τον σκληρό κατακτητή που απαιτούσε, βρέξει-λιάσει, το ενοίκιο σε σιτάρι και τον εξίσου σκληρό λασιθιώτικο χειμώνα. Για να επιβιώσουν έπρεπε να παλέψουν ηρωικά και με τους δύο. Η αίσθηση της αδικίας που υφίσταντο από τρίτους παράγοντες σφυρηλάτησε την κοινή λασιθιώτικη ψυχή και νοοτροπία τους. Για να ζήσουν έπρεπε να κάνουν οικονομία δυνάμεων και να έχουν σε εγρήγορση συνεχώς το νου τους. Κατά την Τουρκοκρατία ο ομογενοποιημένος μας λαός του Λασιθίου, απετέλεσε τη μαγιά με την οποία αυγάτισε η επαναστατική ζύμη και το οχυρό αυτό ξανάγινε, όπως και επί Ενετών, η φωλιά των επαναστατών, το άντρο των τιμωρών χαϊνηδων. Το ίδιο συνέβη και κατά τη Γερμανική Κατοχή. Το ίδιο θα επαναληφθεί, αν χρειαστεί, στο μέλλον.

Σήμερα οι Λασιθιώτες εξακολουθούν να είναι όπως τους περιγράφει το 1633 ο ειδικός απεσταλμένος του Γενικού Προβλεπτού Κρήτης, Nicolo Zen: "... Είναι άνθρωποι μακρόβιοι,

εύρωστοι και η όψη των δεν είναι τόσο μελαψή, όσο είναι το συνηθισμένο χρώμα των ανθρώπων στο Βασίλειο αυτό (Κρήτη)".

Η προφορά τους διαφέρει από εκείνη των υπολοίπων Κρητικών, ως προς την μουσικότητα, που θυμίζει έντονα την προσωδιακή (μουσική) προφορά των αρχαίων Ελλήνων. Σε μερικά χωριά του Λασιθίου (Αγ. Γεώργιος, Κουδουμαλιά, Αβρακόντες) η μουσικότητα της προφοράς είναι εντονότατη, που νομίζεις ότι οι άνθρωποι δεν ομιλούν αλλά τραγουδούν. Κάθε χωριό έχει ξεχωριστό ομιλητικό ύφος που παραπέμπει στο ομιλητικό ύφος του εκτός Λασιθίου χωριού που προερχόταν η ιδρυτική οικογένεια του Λασιθιώτικου χωριού.

Άλλο ξεχωριστό γνώρισμα των σύγχρονων Λασιθιωτών είναι το χιούμορ, ο λόγος ο σκωπτικός χωρίς να πληγώνει την ψυχή του άλλου. Αυτό το χάρισμα το συναντά κανείς στα χωριά με τη μουσική ομιλία. Εδώ δεν υπήρχαν ποτέ Τούρκοι, για να έλθουν με την ανταλλαγή πρόσφυγες. Για το λόγο αυτό εδώ οι παραδόσεις είναι πιο γνήσια κρητικές, ανόθευτες από ξένες επιδράσεις.

Δυστυχώς όμως το σημερινό Λασίθι έχει έναν κοινό παρονομαστή με το Λασίθι του 1630. Οι άνθρωποί του συνεχώς το εγκαταλείπουν. Οι λόγοι είναι γνωστοί και όχι του παρόντος σημειώματος. Κάποτε ίσως χρειαστεί το Ελληνικό Κράτος να θεσπίσει *ΚΙΝΗΤΡΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ* ανθρώπων, όπως

είχαν κάμει οι Βενετοί το 1514 και έδωσαν ψυχή στο νεκρό τότε Λασιθί.

Αν χρειαστεί, ας έλθουν άνθρωποι από μακριά. Η δυνατή Λασιθιώτικη ψυχή είναι βέβαιο πως θα τους αφομοιώσει και θα τους κάμει, σε συνεργασία με τον αέρα τον αορίτικο, βέρους Λασιθιώτες. Αλλιώς θα πεθάνει και είναι κρίμα.

γ) Η ετυμολογία της ονομασίας Λασιθί

Σύμφωνα με την παράδοση, αλλά και τα Βενετσιάνικα έγγραφα (Basilicata, Castrofylaca, Cauali κ.α.), ο κάμπος που σήμερα λέγεται Λασιθί (και απ' όπου η επαρχία και ο νομός πήραν το όνομα Λασιθί) αρχικά ήταν χώρος που λίμναζε και ως εκ τούτου δεν απέδιδε γεωργικά (η παράδοση λέει ότι ο κάμπος ήταν γεμάτος «κολύμπους» (νερόλακκους) και τα χωράφια «σίρκωναν» από τα λιμνάζοντα νερά). Προς τούτο ΟΙ Βενετοί έδωσαν εντολή να αποξηρανθεί και για να γίνει αυτό, ΟΙ Βενετοί μηχανικοί χάραξαν οριζόντιες και κάθετες γραμμές (λίνιες, βενετσιάνικα LINIES) που μετά εκεί έσκαψαν χαντάκια (βενετσιάνικα Banks, βάγκες), κάτι που σώζεται ακόμη. Στην συνέχεια τα τετράγωνα που σχηματίσθηκαν, το Βασίλειο του Χάνδακα τα εκχώρησε με κληροδοσία (Lasciti = κλήρος, κληρονομιά, μοιρασιά... δια νομικής κληροδοσίας) σε Βενετούς αποίκους που ήρθαν από το Ναύπλιο, καθώς και σε Κρήτες πακτωτές -

καλλιεργητές, απ' όπου βγήκε, συνεπώς, και το όνομα του. Δηλαδή το όνομα Λασίθι προήλθε από το βενετσιάνικο *Lasciti* > Λασίτι ή Λασίθι (που σημαίνει κλοδοδοτήματα, παράβαλε και: κλήρος, κληρονομιά...) κάτι όπως και το όνομα «Μοίρες» (από το μοιράζω, μοιρασιά κ.τ.λ.) της Κρήτης.

Στην απογραφή του Καστροφύλακα, 1582 μ.Χ., αναφέρονται όλοι αυτοί που χρωστούσαν στην Βενετία είτε ως ενοίκιο (σαν πακτωτές) είτε ως φόρο, όπως οι εξής: Franco Dannasis, Petro Conte, G. Tzogia, M. Bidos, Γ. Μηλιαράς, Μ. Κρασώτης, Ν. Αρχαύλης, Γ. Μουδάτσος, Κ. Λούρας, Ε. Τζερμιάς, Γ. Πετρόπολος, Α. Σανούδος, Λαγός, Σφακιώτης...

Πιο απλά, το όνομα Λασίθι προέρχεται από τη βενετσιάνικη λέξη *lascito*, πληθυντικός *Lasciti* = κληροδότημα -κληροδοτήματα, δημόσια μοιρασιά, δημόσια κληρονομιά κ. τ. λ. Παρέβαλε και ότι στους βενετσιάνικους χάρτες εκεί που είναι σήμερα το Λασίθι αναγράφουν άλλοτε *Lassiti* ή *Lasciti*. (ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithi.gr 4/1/2006)

δ) Πολιτική εξέταση

Στο νομό υπάρχουν οι κατοικημένες νησίδες Σπιναλόγκα , Χρυσή , Άγιοι Πάντες

, Καλυδώνα , Μικρονήσι και αρκετές ακατοίκητες.

Ο νομός έχει έκταση 1.823 τ. χλμ. και πληθυσμό 71,279 κατ. Αποτελείται από 8 δήμους και έχει πρωτεύουσα τον Άγιο Νικόλαο (8.810 κατ.) , που είναι παράλια πόλη με καλό λιμάνι , ωραίες οικοδομές και πλατείες με αξιόλογη εμπορική κίνηση . Άλλες πόλεις είναι η Νεάπολη (2.965 κατ.) , κέντρο παραγωγής λαδιού και αμύγδαλου , η Ιεράπετρα (12.589 κατ) παράλια πόλη προς το Λιβυκό Πέλαγος , με ενετικό φρούριο και πεδιάδα κατάφυτη από ελαιόδεντρα , όπου υπάρχουν ερείπια αρχαίας πόλης και η Σητεία (7.340 κατ.) , παράλια πόλη , χτισμένη στο μυχό ομώνυμο κόλπο , με λιμάνι , ενετικό φρούριο και εμπορικό κέντρο του ανατολικού τμήματος της Κρήτης .

ε) Ιστορική εξέταση

Η περιοχή κατοικήθηκε από τα αρχαιότατα χρόνια . Γύρω στα 1700 π.Χ έγινε ένας ισχυρός σεισμός , αλλά η πρόοδος του Λασιθίου δεν ανακόπηκε . Ο καθαρά μινωικός πολιτισμός συνεχίστηκε τον καιρό των Αχαιών και αργότερα με τους Δωριείς . Οι Ρωμαίοι έγιναν κυρίαρχοι σε όλη την Κρήτη . Από το 395 μ.Χ η περιοχή αποτέλεσε βυζαντινό τμήμα . Το 824 έπεσε στα χέρια των Αράβων , από τους οποίους ελευθερώθηκε το 961 από το Νικηφόρο Φωκά . Ύστερα έγιναν κύριοι του νησιού και της περιοχής οι Ενετοί (1204 -1645) , που την οχύρωσαν καλά . Κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας που επακολούθησε (1645 – 1897) οι κάτοικοι πολλές φορές επαναστάτησαν κατά των Τούρκων . Ενώθηκε με την Ελλάδα την 1η Δεκεμβρίου 1913. Ο πιο ξακουστός οπλαρχηγός της περιοχής ήταν ο καπετάν Μανόλης Καζάνης .

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr)

ΜΕΡΟΣ 1

1.1) ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Εκείνο που έκανε γνωστό το οροπέδιο Λασιθίου ήταν οι περίφημοι μύλοι (ανεμόμυλοι – αλευρόμυλοι) που προσέδιδαν στο τοπίο μια μοναδική φυσιογνωμία υψηλής αισθητικής αξίας .

ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΙ : Αντλητικές μηχανές με σιδερένιο πύργο απλής τεχνολογίας ντόπιας κατασκευής έκαμαν την εμφάνιση τους στο λασιθιώτικο κάμπο στα τέλη του περασμένου αιώνα στο μέγιστο της

ακμής τους (γύρω στις 4000 την δεκαετία του 50) προσέφεραν μεγάλη βοήθεια στον ντόπιο αγρότη και συνετέλεσαν στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας . Ο αριθμός τους έχει μειωθεί σημαντικά λόγω εκσυγχρονισμού, στερώνοντας από τον αναπτυσσόμενο τουρισμό ένα από τα κύρια στηρίγματά του και από το Λασιθί την ταυτότητα του . Ωστόσο υπάρχει ενδιαφέρον και μέριμνα για την σταδιακή αποκατάστασή τους , για να ξαναζωντανέψει αυτό το μαγευτικό τοπίο που προσφέρουν .

Αφού εξασφαλίστηκαν χρήματα για την αναπαλαίωση τους, αναζητούνται εκείνοι που θα αναλάβουν να τους «υιοθετήσουν» αφιλοκερδώς, καλύπτοντας το κόστος της ετήσιας συντήρησής τους.

Ήδη δεκάδες επιχειρηματίες από τον χώρο του τουρισμού και ιδιώτες έχουν ανταποκριθεί στην (καμπάνια του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου για να αποκτήσουν ξανά ζωή οι ανεμόμυλοι, οι οποίοι κάποτε ήταν το «σήμα κατατεθέν» της περιοχής. Όπως λέει ο δήμαρχος του Οροπεδίου Γιώργος Μηλιαράς, ο στόχος του δήμου είναι να αναστηλωθούν οι ανεμόμυλοι για τουριστικούς κυρίως τον χώρο του τουρισμού, λόγους, αλλά και για να κρατηθεί ζωντανή η τεχνογνωσία για την κατασκευή και τη λειτουργία αλλά και ιδιώτες έχουν

τους. Τα χρήματα εξασφαλίζονται για την επόμενη τριετία μέσω του υπουργείου Γεωργίας. «Το ανταποκριθεί στην καμπάνια πρόβλημα όμως εντοπίζεται μετά την αναστήλωση, αφού θα πρέπει οι ανεμόμυλοι να συντηρούνται του Δήμου Οροπεδίου

σε τακτά χρονικά διαστήματα, γεγονός που απαιτεί ετήσιο κόστος 150 ευρώ για τον καθένα», λέει ο Λασιθίου για να αποκτήσουν κ. Μηλιαράς, για να προσθέσει: «Και σ' αυτό το θέμα έχει βρεθεί λύση. Ύστερα από επαφές με Ολλανδούς μελετητές, ετέθη η ιδέα άνθρωποι απ' όλον τον κόσμο να υιοθετήσουν

ανεμόμυλους στο ανεμόμυλοι που κάποτε ήταν οροπέδιο Λασιθίου αναλαμβάνοντας το ετήσιο κόστος συντήρησης. Ο δήμος έχει δεχθεί ήδη το «σήμα κατατεθέν» της προτάσεις από Ολλανδούς πολίτες, ΟΙ οποίοι θέλουν να υιοθετήσουν ανεμόμυλους. Επίσης, περιοχής τουριστικοί επιχειρηματίες της Κρήτης έχουν δείξει ενδιαφέρον να αναλάβουν τη συντήρηση

αρκετών ανεμόμυλων». Όπως επισημαίνεται από τον δήμο, όσοι «υιοθετήσουν» ανεμόμυλους δεν έχουν να κερδίσουν κάτι περισσότερο από τη χαρά ότι θα έχουν βοηθήσει να διατηρηθεί ζωντανό ένα κομμάτι από την παράδοση της περιοχής.

Έτσι, ο δήμος είναι αισιόδοξος και αν όλα πάνε καλά το επόμενο δύο χρόνια το άσπρα πανιά... Θα φουσκώνουν σε αρκετούς αναστηλωμένους ανεμόμυλους.

Υπολογίζεται ότι η κατασκευή ανεμόμυλων στο Οροπέδιο Λασιθίου άρχισε λίγο μετά το 1890 και τοποθετήθηκαν σε πηγάδια για την άντληση νερού για άρδευση. Η επιτυχία τους ήταν περιορισμένη λόγω της ξύλινης κατασκευής τους. Στη συνέχεια οι τεχνίτες της περιοχής άρχισαν να βελτιώνουν την κατασκευή, με τη χρήση σιδερένιων εξαρτημάτων. Τις δεκαετίες του '30 και του '40, όλη η κοιλάδα του Οροπεδίου με τα 16 χωριά είχε καλυφθεί με μύλους δημιουργώντας ένα μαγευτικό σκηνικό με τα λευκά

περιστρεφόμενα πανιά τους. Εκτιμάται ότι περίπου 10.000 ανεμόμυλο είχαν εγκατασταθεί και λειτουργούσαν.

Περίπου το 1955 οι πρώτες βενζινοκίνητες αντλίες έκαναν την εμφάνισή τους στο Οροπέδιο και αμέσως μετά την καθιέρωση της χρήσης τους για την άντληση νερού σταμάτησε η άρδευση με τους ανεμόμυλους.

Η χρήση των ανεμόμυλων περιορίστηκε φθάνοντας τους 8.000 το 1973 και τους 1.000 το 1983 για να καταλήξουν να λειτουργούν σήμερα μερικές δεκάδες από αυτούς.

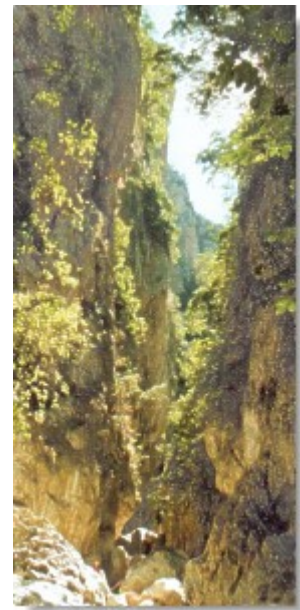
(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr 17/1/2006)

Οι 24 ΑΛΕΥΡΟΜΥΛΟΙ: (με πέτρινο πύργο) στην είσοδο του Οροπεδίου από Ηράκλειο κτισμένοι στη γραμμή του αυχένα δεξιά και αριστερά της εισόδου . Κατασκευές του περασμένου αιώνα λειτούργησαν μέχρι το τέλος του β΄ παγκοσμίου πολέμου για την άλεση των σιτηρών . Σήμερα οι περισσότεροι είναι ερειπωμένοι και μόνο τρεις από αυτούς έχουν ανακατασκευαστεί .

Η ΜΟΝΗ ΒΙΔΙΑΝΗΣ: (Μονή ζωοδόχου Πηγής) σε υψόμετρο 840 μ. στο βουνό Λουλουδάκι . Ιδρύθηκε το 1845 από την οικογένεια Βιδών . Στο χώρο της προγραμματίζεται η ίδρυση και η λειτουργία ενός μουσείου Φυσικής Ιστορίας .

Ο ΧΩΝΟΣ: Καταβόθρα στη δυτική παρυφή του Οροπεδίου στην οποία καταλήγουν τα νερά του οροπεδίου .

ΟΙ ΛΙΝΙΕΣ: (διώρυγες αποστραγγίσεως του κάμπου)

κατασκευασμένες τον 17ο αιώνα από τους Ενετούς .

Η ΜΟΝΗ ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΕΝΙΑΣ : Κτισμένη σε υψόμετρο 850 μ . (1541 μ.χ) σε κατάφυτη περιοχή με μαγευτική θέα . Θρησκευτικό και πνευματικό κέντρο διαδραμάτισε σημαντικό εθνικό και κοινωνικό ρόλο .

Το καταπληκτικό φαράγγι του ΧΑΥΓΑ ξεκινά από τον Αγ. Κωνσταντίνο με το μονοπάτι που μπορεί να ακολουθήσει ο πεζοπόρος προσφέρει αναγλυχή σε ένα παρθένο και απαράμιλλης ομορφιάς τοπίο .

Τα μικρά οροπέδια Νησίμου από το Τζερμιάδο , Λιμνακάρου από τον Αγ. Γεώργιο με το εκκλησάκι του Αγίου Πνεύματος (β΄ Βυζαντινής περιόδου) και το καταφύγιο του Ορειβατικού Συλλόγου Οροπεδίου Λασιθίου , και η κοιλάδα Βαθειά με ίχνη της αρχαίας Εργάνου.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr 16/11/2005)

ΧΑΡΑΔΡΑ ΤΟΥ ΧΑ

Χαράδρα του Χα : Απέναντι από το όμορφο χωριό **Βασιλική**,

Ιεράπετρας. Η χαράδρα είναι ένα σπάνιο μορφολογικό φαινόμενο της φύσης. Είναι μια από τις μεγαλύτερες χαράδρες της Ευρώπης (ύψος 700 μ, άνοιγμα βάσης 8 μ). Πίσω από την χαράδρα σχηματίζεται ένα φαράγγι, η πρόσβαση στο οποίο δεν είναι δυνατή εξαιτίας της ύπαρξης μικρών λιμνών στην είσοδο της χαράδρας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ύπαρξη πολλών ενδημικών φυτών και πλούσιας ορνιθοπανίδας.

Η οικολογική του αξία είναι τεράστια και γι' αυτό έχει ενταχθεί στο **Δίκτυο NATURA 2000**.

ΔΙΚΤΑΙΟΝ ΑΝΔΡΟΝ

Το σπήλαιο του Ψυχρού αποτελεί πολύ σημαντικό λατρευτικό χώρο της μινωικής Κρήτης. Άλλωστε η χρήση των σπηλαίων ως κέντρων λατρείας ήταν από τα βασικά χαρακτηριστικά των Θρησκευτικών αντιλήψεων των αρχαίων Κρητών. Η λατρεία αρχίζει μάλλον από την Πρωτομινωική περίοδο (2800-2300 π.Χ.) - αν και υπάρχουν στον

προθάλαμο ίχνη παλαιότερης ανθρώπινης παρουσίας σ' αυτό το σημείο τα κυριότερα όμως ευρήματα είναι της Μεσομινωικής περιόδου (1800 π.Χ.) και μεταγενέστερα, διότι η διάρκεια χρήσης του είναι μακραίωνη. Συνεχίζεται αδιάκοπα ως την Γεωμετρική (8ος αι. π.Χ.) και Ανατολίζουσα -Αρχαϊκή εποχή (7ος - 6ος αιώνας π.Χ.). Από τα ευρήματα φαίνεται ότι το σπήλαιο είχε επισκέπτες και κατά τη Ρωμαϊκή ακόμη περίοδο.

Οι πιστοί αφιέρωναν πολλά αναθήματα, όπως ειδώλια πιστών, Θεών, ζώων, διπλούς πελέκεις, όπλα κλπ. Οι ανασκαφείς και αρκετοί μελετητές ταυτίζουν το σπήλαιο Ψυχρού με το γνωστό Δικταίον Αντρον, όπου, σύμφωνα με τους αρχαίους συγγραφείς, γεννήθηκε και ανατράφηκε ο Δίας με την βοήθεια της Αμάθειας και των Κουρητών και το οποίο συνδέθηκε με ιστορίες όπως του μάντη Επιμενίδα που "κοιμήθηκε" εδώ ή με την ένωση του Δία και της Ευρώπης. Στις τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα κάτοικοι της περιοχής βρήκαν στο σπήλαιο αρχαιολογικά ευρήματα. Αυτά παρακίνησαν τον αρχαιολόγο Ιωσήφ Χατζηδάκη να το επισκεφτεί μαζί με τον Ιταλό F. Halbherr το 1886 και να διεξάγουν πρόχειρη ανασκαφική έρευνα. Ανάλογες έρευνες έκαναν ο A. Evans, το 1897, ο J. Demargne και το 1899 ο G. Hogarth. Συστηματικές έρευνες δεν έχουν γίνει μέχρι σήμερα. Το σύνολο σχεδόν των ευρημάτων που προέκυψαν από

λαθρανασκαφές και επίσημες ανασκαφές δημοσίευσε ο J. Boardman το 1961.

Τα πολυάριθμα αναθήματα που αποκαλύφθηκαν είναι σήμερα μοιρασμένα ανάμεσα στο Μουσείο Ηρακλείου και το Ashmolean Museum της Οξφόρδης.

Σε υψόμετρο 1.025μ., ένα ανηφορικό μονοπάτι οδηγεί σε ένα πλάτωμα, μπροστά στη στενή είσοδο του σπηλαίου. Δεξιά υπάρχει ένας προθάλαμος (42X19μ.), στον οποίο υπήρχε βωμός ορθογώνιος ύψους 1μ., κτισμένος, με αργολιθοδομή. Σ' αυτό το χώρο αποκαλύφθηκαν επίσης νεολιθικά όστρακα, πρωτομινωικές ταφές (2800-2200 π.Χ.) και αναθήματα της μεσομινωικής εποχής (2200-1550 π.Χ). Στο βορειότερο τμήμα του προθαλάμου αναπτύσσεται χαμηλός θάλαμος. Σ' αυτόν βρέθηκε ένας ακανόνιστος περίβολος με δάπεδο λιθόστρωτο σε ορισμένα μέρη, που σχημάτιζε ένα είδος τεμένους.

Η μεγάλη αίθουσα (84X38μ.) είναι κατωφερής και στο βάθος αριστερά διανοίγεται μικρός θάλαμος, μία εσοχή του οποίου επιδεικνύεται ως το "λίκνον" του Δία. Δεξιά αναπτύσσεται μεγαλύτερος θάλαμος (25X12μ.) που χωρίζεται σε δύο τμήματα, στο ένα από τα οποία υπάρχει μικρή λίμνη, ενώ στο άλλο υπάρχει ένας ιδιαίτερα εντυπωσιακός σταλακτίτης, "ο μανδύας του Διός". Στη μεγάλη αίθουσα είχαν αποθεθεί πάρα πολλά αναθήματα, κυρίως χάλκινα ειδώλια και ελάσματα εγχειρίδια, αιχμές βελών και διπλοί πελέκεις.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr4/1/2006)

1.2) ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Οι πολυβραβευμένες παραλίες της περιοχής, είναι γνωστές σε όλο τον κόσμο για τα διάφανα νερά τους και το ζωογόνο αεράκι της θάλασσας που συνδυάζεται ιδανικά με το κλίμα του τόπου. Όλες έχουν τιμηθεί κατ' επανάληψη με τη διάκριση της Ευρωπαϊκής "Γαλάζιας Σημαίας" για την οργάνωση και την καθαριότητα τους και είναι πάντοτε ανάμεσα στις υποψήφιες κάθε χρονιάς. Η διάκριση αυτή γίνεται ακόμα πιο σημαντική, αν σκεφθεί κανείς ότι οι όροι γι' αυτή την κορυφαία περιβαλλοντική βράβευση, γίνονται κάθε χρόνο όλο και αυστηρότεροι.

Δημοτική παραλία Άμμου...Πλήρως οργανωμένη, διαθέτει πεντακάθαρη αμμουδιά με ρηγά νερά και όλες τις σύγχρονες ανέσεις για απολαυστικά μπάνια με θαλάσσια σπορ, πραγματικός παράδεισος για οικογενειακές διακοπές, με μίνι γκολφ, παιδική πισίνα, παιδική χαρά, σκάκι κήπου, μπιλιάρδο, πινγκ-πονγκ, μπαρ και φαγητό, πλάι σε γήπεδα μπάσκετ και ποδοσφαίρου, στάδιο κλασσικού αθλητισμού και κολυμβητήριο αγωνιστικών προδιαγραφών.

Μαρίνα... Μικρή φροντισμένη παραλία με απολαυστική αμμουδιά, δίπλα στο ΚΤΕΛ. Προσφέρεται για μπάνιο, ηλιοθεραπεία και θαλάσσια σπορ (σερφ, σκι κ.α)

Παραλία Γαργαδώρου... 200μ μετά τη Δημοτική Παραλία Άμμου, σε μια ήσυχη πλευρά, πλάι σε μια σειρά από ξενοδοχεία, προσφέρεται για πιο ήσυχα μπάνια.

Κιτροπλατεία... Παλιά, γινόταν εδώ η συγκέντρωση των κίτρων της περιοχής για εξαγωγή. Σήμερα είναι μια μικρή, πεντακάθαρη οργανωμένη παραλία για μπάνιο μέσα στην πόλη, τριγυρισμένη από μια πλακόστρωτη προκουμαία γεμάτη ξενοδοχεία, εστιατόρια καφετέριες και μπαράκια που δίνουν τη δική τους ζωντάνια νύχτα -μέρα.

Παραλία Ακτής Νεάρχου.... Κυριολεκτικά στην καρδιά της πόλης, είναι ιδανική για βουτιές και σπόρ, δίπλα στα κέντρα και τα καταστήματα των κεντρικών δρόμων.

Χαβάνια... Συνεχίζοντας τον παραλιακό δρόμο προς την Ελούντα, συναντούμε την οργανωμένη Δημοτική Παραλία Χαβανίων. Υπέροχη αμμουδιά για μπάνιο, ηλιοθεραπεία και σπόρ.

Δημοτική παραλία Αλμυρού... Νότια της πόλης, αμέσως μετά τον κόμβο της Κριτσάς, πλάι σε μια ιστορική τοποθεσία γεμάτη θρύλους και απομεινάρια του παρελθόντος, ο Αλμυρός, είναι ένας από τους σημαντικότερους υδροβιότοπους της χώρας μας. Ολόκληρο το τοπίο είναι διάσημο για την ασυνήθιστη πυκνή

βλάστηση από μεγάλα δέντρα, καλάμια και βούρλα που φυτρώνουν μέσα στα νερά των πηγών, γεμάτα με σπάνια υδρόβια ζώα και πουλιά. Η αμμουδιά του Αλμυρού είναι μαγευτική, με φυσική πηγή υφάλμυρου νερού, ιδανικά οργανωμένη για οικογενειακές καλοκαιρινές διακοπές. Παραλία Αμμουδάρας... Μόλις 2 χλμ. έξω από τον Άγιο Νικόλαο, στο δρόμο για το Καλό Χωριό, μικρή παραλία ιδανική για μπάνιο και ηλιοθεραπεία στην αμμουδιά.

1) Αθλητικές δραστηριότητες

Υπάρχει πληθώρα αθλητικών εγκαταστάσεων, γήπεδα ποδοσφαίρου, μπάσκετ, βόλεϋ, τένις, golf, beach volley, mini golf, πισίνες κλπ. σε πολλά σημεία της περιοχής, ενώ σε όλες τις παραλίες υπάρχουν δυνατότητες για όλα τα θαλάσσια σπόρ. Επίσης, πολλές μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες διαθέτουν γυμναστήρια και γήπεδα τένις. Για υποβρύχιο ψάρεμα, ο βυθός του κόλπου του Μεραμβέλλου παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και φυσικό κάλλος, σε πολλά σημεία της περιοχής.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr 5/1/2006)

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ - Η καρδιά της Κρήτης

Ο Άγιος Νικόλαος, με 9.500 κατοίκους, είναι η πρωτεύουσα του Νομού Λασιθίου της Κρήτης. Είναι χτισμένος γύρω από μια πανέμορφη λίμνη στην Βορειοδυτική πλευρά του κόλπου του Μεραμπέλλου, ο οποίος είναι και ο μεγαλύτερος του νησιού. Η ομορφιά εδώ είναι απεριγράπτη στη διαδοχή των εποχών του χρόνου. Το κλίμα είναι μοναδικό : ξηρό χωρίς υγρασία.

Ο σύγχρονος Άγιος Νικόλαος...

Σε μια από τις ωραιότερες γωνιές της Ευρώπης, ο Άγιος Νικόλαος καταφέρνει να κρατά την αυθεντικότητα του με τη γαλήνια, φιλόξενη ατμόσφαιρα μιας άλλης εποχής, αλλάζοντας μορφές ανάλογα με τις διαθέσεις

των επισκεπτών του...

Φορτωμένος μνήμες και έθιμα από το παρελθόν, είναι ένας παραδοσιακός τόπος γεμάτος ενδιαφέροντα για τους νοσταλγούς, κοσμοπολίτικο κέντρο για τους γλεντζέδες, παράδεισος γαλήνης για τους ησυχαστές, θέρετρο Ευρωπαϊκής υποδομής για τους απαιτητικούς και ιδανική λουτρόπολη για τους παραθεριστές.....

Ο Άγιος Νικόλαος έγινε παγκόσμια γνωστός την δεκαετία του '60, όταν τον ανακάλυψαν διάσημοι κινηματογραφιστές όπως ο Ζυλ Ντασσέν και ο Ουόλτ Ντίσνεϋ και άρχισε να συγκεντρώνει μεγάλους αστέρες του κινηματογράφου. Τότε άρχισε και η ραγδαία

τουριστική ανάπτυξη του τόπου. Σήμερα η πόλη έχει διεθνώς τη φήμη κοσμοπολίτικου θέρετρου και φιλοξενεί όλο το χρόνο χιλιάδες επισκέπτες απ' όλο τον κόσμο.

Στον Άγιο Νικόλαο θα βρείτε μαζεμένα όλα όσα δεν υπάρχουν πουθενά αλλού στην Ευρώπη: Τον πιο γαλανό ουρανό, τις πιο καθαρές παραλίες, οργανωμένες και πολυβραβευμένες με τις "Γαλάζιες

Σημαίες".

Και πάνω απ' όλα, τη ζεστασιά, την καλόκαρδη φιλοξενία, το κέφι και τη ζωντάνια της πραγματικής καρδιάς της Κρήτης!

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr5/1/2006)

1.3)ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

1)ΓΙΟΡΤΗ ΠΑΤΑΤΑΣ ΣΤΟ ΤΖΕΡΜΙΑΔΩ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Τζερμιαδων «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ" εδώ και εννιά χρόνια διοργανώνει Πολιτιστικές Εκδηλώσεις με την ονομασία «ΓΙΟΡΤΗ ΠΑΤΑΤΑΣ» με την Στήριξη της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λασιθίου του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, και την Υποστήριξη του Ινστιτούτου Προστασίας Φυτών Ηρακλείου.

Οι εκδηλώσεις αυτές σκοπό έχουν την ενημέρωση των αγροτών της περιοχής πάνω στα θέματα της καλλιέργειας της πατάτας αλλά και των άλλων κηπευτικών που καλλιεργούνται στο Οροπέδιο Λασιθίου, τους παραδοσιακούς τρόπους μαγειρέματος της πατάτας αλλά και την ψυχαγωγία των κατοίκων του Οροπεδίου και των επισκεπτών των εκδηλώσεων.

Οι οφτές πατάτες προσφέρονται δωρεάν στους επισκέπτες των εκδηλώσεων καθώς και οι άλλοι μεζέδες της τσικουδιάς [λάχανα-ντομάτες] που είναι όλα παραγωγής Οροπεδίου Λασιθίου. Οι επισκέπτες μπορούν ακόμα να γευθούν το παραδοσιακό ψητό [χοιρινό] του χωριού μας, ψημένο σε πετρόφουρνους από μερακλήδες του είδους.

Ως αναφορά στην εφημερίδα ΚΡΗΤΗPRESS μας ενημερώνει ότι βρίσκεται στο τελικό στάδιο η διαδικασία για την δημιουργία συσκευαστηρίου πατάτας στο Οροπέδιο Λασιθίου , το οποίο θα πληροί τις προδιαγραφές για την σύγχρονη διακίνηση της ποιοτικής πατάτας που παράγεται στο Οροπέδιο . Αυτό ανακοίνωσε ο Διευθυντής της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών κ.Θεόδωρος Μουδάτσος κατά την πρώτη ημέρα της καθιερωμένης τριήμερης < γιορτής της πατάτας> στο Τζερμιάδω.

Η Ένωση έχει προχωρήσει ήδη στην ανακαίνιση του τυροκομείου και την αλλαγή όλου του μηχανολογικού εξοπλισμού ενώ υπάρχει μελέτη για νέο τυροκομείο με μεγαλύτερους χώρους , έργο το οποίο θα επιδιωχθεί η ένταξη του σε χρηματοδοτικό πρόγραμμα . Επίσης δημιουργήθηκε συγκρότημα συγκόλλησης χαρτοκιβωτίων για να διευκολυνθούν οι παραγωγοί και να προσαρμοστούν στα νέα πρότυπα που απαιτεί η νομοθεσία για την τυποποίηση των κηπευτικών προϊόντων ενώ σχεδιάζεται και η δημιουργία νέου συγκροτήματος ζωοτροφών. Ιδιαίτερα ικανοποιημένος δήλωσε ο Πρόεδρος της Ένωσης κ. Γεώργιος Βλάσσης τονίζοντας παράλληλα ότι χρειάζεται πάντα η στήριξη από το κράτος των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνει η Ένωση.

Η 12^η Γιορτή Πατάτας ξεκίνησε με χαιρετισμό του Προέδρου του Πολιτιστικού Συλλόγου Τζερμιάδων <Αναγέννηση> κ.Μιχάλη Πατεράκη ο οποίος τόνισε ότι η γιορτή γίνεται χάρη στη στήριξη του κόσμου των χορηγών και των φορέων που την υποστηρίζουν.

Στη συνέχεια ο Γεωπόνος της ΕΑΣ Λασιθίου κ. Γεωργιος Χαριτάκης αναφέρθηκε σε προβλήματα που αφορούν τους καλλιεργητές πατάτας δίνοντας συμβουλές για την αντιμετώπιση τους .

Χαιρετισμός απεύθυνε ο Δήμαρχος Οροπεδίου κ. Γεωργιος Μηλιαρας , ενώ παραβρέθηκε ο βουλευτής Λασιθίου του ΠΑΣΟΚ κ. Μιχαλης Καρχιμάκης, Δημοτικοί Σύμβουλοι. Η βραδιά έκλεισε με μεγάλο κρητικό γλέντι .

2)Θ΄ ΔΙΚΤΑΙΑ ΣΤΟ ΨΥΧΡΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΘΕΑΤΡΟΥ

Τα εγκαίνια του Θεάτρου που δημιούργησε ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου στο χώρο του Παπαδάκειου Πολιτιστικού Κέντρου Ψυχρού, πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια των εκδηλώσεων <ΔΙΚΤΑΙΑ>.

Τα εγκαίνια του Θεάτρου με το οποίο ολοκληρώνονται οι υποδομές για την ανάπτυξη πολιτιστικών δράσεων στο Ψυχρό, έγιναν με τη θεατρική παράσταση "ΜΗΔΕΙΑ" Του Ευριπίδη από την Εταιρία Θεάτρου "ΠΡΟΣΩΔΙΑ".

"Αλλάζει σελίδα από τούτη τη χρονιά τούτος ο τόπος. Προσπάθειες αρμονικής συνεργασίας αποδίδουν καρπούς. Οράματα ετών αρχίζουν να υλοποιούνται και αυτός ο τόπος αρχίζει να αποκτά την αξία που δικαιούται", ανέφερε στο χαιρετισμό του ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Ψυχρού κ. Πιταροκοιλής, σημειώνοντας παράλληλα ότι η νέα υποδομή του Θεάτρου δίνει άλλες διαστάσεις στην περιοχή. Η τοποθεσία του Θεάτρου λίγο πιο κάτω από το Δίκταιο Αντρο το ιερό σπήλαιο που κατά διακεκριμένους αρχαιολόγους κατέχει τα πρωτεία σε μεγαλοπρέπεια και υποβλητικότητα που θεωρείται πρώτο από τα Μινωικά ιερά, μας δίνει τη δυνατότητα να κρατήσουμε ζωντανή αυτή μας την πολιτιστική παράδοση που αποτελεί σήμερα το σημαντικότερο παράγοντα ανάπτυξης του τόπου μας", σημείωσε ευχαριστώντας τον

Δήμαρχο κ. Μηλιαρά για την δυναμική του παρέμβαση στην υλοποίηση του έργου και τόνισε ότι η Αναπτυξιακή πρόταση θα ολοκληρωθεί με την δημιουργία του κέντρου πολιτισμικής ενημέρωσης στο διατηρητέο κτίριο του Παπαδακειου Δημοτικού Σχολείου.

(ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΡΗΤΗPRESS 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2006)

3)ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ

Μια όμορφη Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση οργανώθηκε από το Δήμο την επόμενη των Χριστουγέννων στην Αίθουσα «**Αντώνιος Βορεάδης**» του Δήμου.

Ο συντοπίτης μας κ. Καραβαλάκης Ιωάννης παρουσίασε με τη βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας που τοποθετήθηκε στην αίθουσα, φωτογραφίες από το Θεοβάδιστο όρος Σινά. όπου πρόσφατα οργάνωσε εκδρομή ο Σύνδεσμος Λασιθιωτών Ηρακλείου. !

Ακολούθησε μουσική παρουσίαση από ντόπιους νέους καλλιτέχνες (μικρούς - μεγάλους και μεγαλύτερους) που κυριολεκτικά εντυπωσίασαν και ενθουσίασαν τους παρευρισκόμενους.

α)ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΜΑΧΗΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Συντονισμένα και με μεθοδικό τρόπο εξελίσσεται η προσπάθεια της Δημοτικής Αρχής για την καθιέρωση τηςεπετείου της Μάχης του Λασιθίου έως εθνικής εορτής τοπικού χαρακτήρα.

Ήδη ο Γ.Γ.Π. Κρήτης κ. Σεραφείμ Τσόκας απέστειλε στο ΥΠΕΣΔΑΑ το σχετικό αίτημα που του διαβίβασε ο Δήμαρχος

Οροπεδίου Λασιθίου κ. Μηλιαράς προκειμένου να εκδοθεί το σχετικό Προεδρικό διάταγμα που **θα** καθιερώνει την *επέτειο της Μάχης του Λασιθίου* ως εθνικής εορτής τοπικού χαρακτήρα.

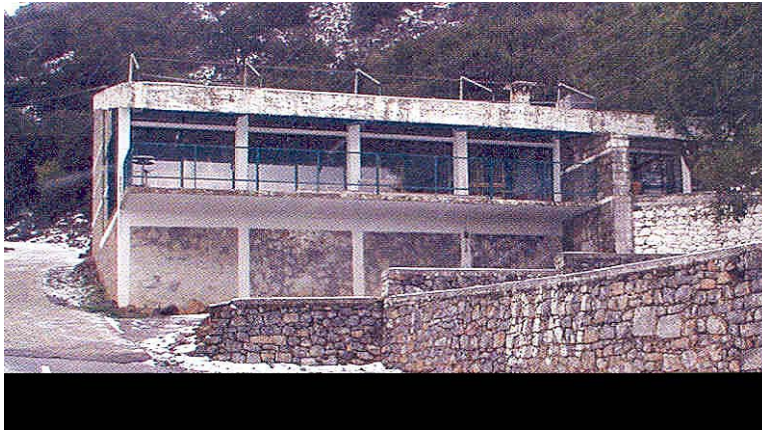
Παράλληλα ζητήθηκε από τον Ηγουμενοσυμβούλιο της Ι. Μ. Κρυσταλλένιας η παραχώρηση του απαιτούμενου οικοπεδικού χώρου παραπλεύρως του Ι. Ν. Αγίου Νεκταρίου στην Κρυσταλλένια για τον εορτασμό και την δημιουργία του Πανλασιθιώτικου Μνημείου. 'Ήδη ο Δήμος έχει εγγράψει στον Προυπολογισμό του έτους 2006, κονδύλια για την αντιμετώπιση των πρώτων δαπανών που θα γίνουν.

β)ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΨΥΧΡΟΥ

Ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου διεκδικεί την παραχώρηση από τον ΕΟΤ / Δνση Τουριστικών Ακινήτων, του τουριστικού περιπτέρου Ψυχρού, με παράταση της παραχώρησης που έληξε τον Αύγουστο του 2005.

Με στόχο την παρουσίαση στο χώρο, της μυθολογίας για το ΔΙΑ και το ΔΙΚΤΑΙΟ ΑΝΤΡΟ σε συνθήκες εικονικής πραγματικότητας, παράγγειλε στο Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας του ΤΕΙ Ηρακλείου σχετική μελέτη για τη δημιουργία των κατάλληλων τεχνικών υποδομών και υλοποίηση του σχεδιασμού. Η μελέτη έγινε και υποβλήθηκε ήδη στον ΕΟΤ και αναμένεται η

παραχώρηση του ακινήτου, αφού ήδη ο Δήμαρχος κ. Μηλιαράς έχει αποσπάσει σχετική υπόσχεση από τον Υπουργό Τουρισμού κ. Δημήτρη Αβραμόπουλο, που επισκέφθηκε στο γραφείο του Το .περασμένο καλοκαίρι και τον ενημέρωσε σχετικά.

(Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ» αριθ. Φύλλου 9

1.4) ΜΟΥΣΕΙΑ - ΣΥΛΛΟΓΕΣ

Αρχαιολογική Συλλογή Νεαπόλεως

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Μουσείο Αγίου Νικολάου

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογικό Μουσείο Αγίου Νικολάου

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Αρχαιολογικό Μουσείο Ιεράπετρας

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογικό Μουσείο Ιεράπετρας

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Αρχαιολογικό Μουσείο Σητείας

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογικό Μουσείο Σητείας

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Μουσείο Μονή Τοπλού

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Λαογραφικό Μουσείο Χαμεζίου

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Λαογραφικό α Μουσείο Σητείας

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Λαογραφικό Μουσείο Αγίου Νικολάου

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Λαογραφικό Μουσείο Οροπεδίου Λασιθίου / Κρητικό Λαογραφικό Μουσείο

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Λαογραφικό Μουσείο Νεάπολης

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Λαογραφικό Μουσείο "Μυλόπετρα". Καστέλι Φουρνής

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Μουσείο Ελευθερίου Βενιζέλου

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr 4/1/2006)

1.5) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Σπήλαιο Ψυχρού

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Λατώ

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογική περιοχή Λατούς

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Γουρνιά

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογικός χώρος Γουρνιών

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Βασιλική

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογική περιοχή Βασιλικής

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Χαμαίζι

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογική περιοχή Χαμαιζίου

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Πετράς

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογικός χώρος Πετρά

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Τρυπητός

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Παλαίκαστρο

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογική περιοχή Παλαικάστρου

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Ζάκρος

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Αρχαιολογική περιοχή Ζάκρου

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Κουφονήσι ή Λευκη

(Υπουργείο Πολιτισμού)

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr 4/1/2006)

1.6) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ- ΣΠΗΛΑΙΑ

ΔΙΚΤΑΙΟΝ ΑΝΤΡΟΝ : στο Ψυχρό. Είναι ο μόνος αξιοποιήσιμος αρχαιολογικός χώρος που επισκέπτονται χιλιάδες τουριστών κάθε χρόνο. Υπήρξε τόπος λατρείας κατά την μεσομινωικής και υστερομινωικής εποχής. Μυθολογική γενέτειρα του ΔΙΑ.

ΥΨΩΜΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΟΥ : στο Τζερμιάδω όπου βρέθηκαν νεολιθικοί τάφοι και κατοικίες πρωτομινωικής και μεσομινωικής περιόδου.

ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ : στο Τζερμιάδω. Υπήρξε χώρος κατοικίας στην πρωτομινωική περίοδο και αργότερα χρησιμοποιήθηκε σαν τόπος ταφής. Αρχαιολογική ανασκαφή (1936) ανακάλυψε ευρήματα μεγάλης αρχαιολογικής αξίας που φτάνουν μέχρι τη Βυζαντινή περίοδο.

ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΠΛΑΤΗΣ : κατοικήθηκε την υστερομινωική εποχή μέχρι τους κλασσικούς χρόνους (ανασκαφές 1914).

ΥΠΟΜΙΝΩΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΚΑΡΦΙ : Βόρεια του Τζερμιάδω, υπήρξε καταφύγιο κυνηγημένων από τους Δωριείς , Μινωιτών.

ΠΑΠΟΥΡΑ : Μεγάλη οικιστική εγκατάσταση της Γεωμετρικής και αρχαϊκής περιόδου.

ΣΠΗΛΑΙΟ : Κοντά στον Αγ. Χαράλαμπο. Ανακαλύφθηκε πριν 30 χρόνια και η εξερεύνηση του δεν έχει ολοκληρωθεί.

ΣΠΗΛΑΙΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ : Νότια του χωριού Αβρακόντε.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr4/1/2006)

1.7) ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΙ

Παναγία Κερά

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Ναός Παναγίας Κερά

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Νησίδα Σπιναλόγκα

(Υπουργείο Πολιτισμού) Μονές

Μονή Καψά

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Μονή Φανερωμένης

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Μονή Εξακουστής

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Μονή Τοπλού

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Μονή Κυριά ΙΑκρωτηριανή Τοπλού

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Μονή Κρουσταλλένιας

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

Μονή Κρεμαστών

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου) Νεώτερα
(μετά το 1830)(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr 4/1/2006)

1.8) ΝΕΩΤΕΡΑ ΜΝΗΜΕΙΑ (μετά το 1830)

Ανεμόμυλοι -Σελί Αμπέλου

(Υπουργείο Πολιτισμού)

Ανεμόμυλοι

(Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Λασιθίου)

1.9) ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

- 1 **Οροσειρά Δίκη** : Οροπέδια Λασιθίου και Καθαρού , Σελένα , Κράσι , Σελάκανο , Ομαλός Βιάννου
- 2 **Ανεμόμυλοι**.
- 3 **Κουφονήσι**.
- 4 **Νήσος Χρυσή**.
- 5 **Μοναστήρι** Καψά (Φαράγγι και γύρω περιοχή).
  - 6 **Ορεινός όγκος Θρυπτής** και γύρω περιοχή.
- 7 **Διονυσάδες** : Γιανυσάδα , Ελάσσα και η χερσόνησος
  - 8 **Ακρωτήριο Σίδερο**, Φοινικόδασος Βαΐ και περιοχή «Άκρα Πλάκος».
  - 9 Η κορυφή «Λάζαρος».
  - 10 Υδροβιότοπος Αλμυρού
- 11 Νησί των Αγίων Πάντων.

(αναλυτικά)

1) ΟΡΟΣΕΙΡΑ ΔΙΚΤΗ

Το όρος Δίκη, ο κυριότερος ορεινός όγκος του νομού Λασιθίου, αποτελείται από τις κορυφές Σπαθί (2148 μ.), Αφέντης Χριστός (2141 μ.) και Λάζαρος (2085 μ.). Δεσπόζει στο οροπέδιο Λασιθίου, το μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης, με ιδιαίτερα πλούσια ιστορία. Εδώ βρίσκεται το Ιδαίον Άντρο, το σπήλαιο όπου γεννήθηκε ο Δίας, σύμφωνα με τη Μυθολογία. Το οροπέδιο γενικά είναι ένα ευχάριστο σημείο για μια μικρή εκδρομή.

Αν οι φιλοδοξίες σας είναι μεγαλύτερες και σκοπός σας η ανάβαση στο Όρος Σπαθί, τότε στο χωριό Άγιος Γεώργιος ρωτήστε για το μονοπάτι που οδηγεί στο μικρό οροπέδιο Λιμνάκαρο. Η απόσταση είναι περίπου 2 ώρες. Από εκεί χωματόδρομος οδηγεί σε 20 λεπτά στο καταφύγιο του Ε.Ο.Σ Λασιθίου. Η διαδρομή προς το Σπαθί δεν ακολουθεί το χωματόδρομο. Αντίθετα ακολουθείτε το Ε4 που ανηφορίζει σε ελαφρά σαθρό έδαφος προς το διάσελο, που βλέπεται πάνω σας. Από εκεί κινείστε προς τα αριστερά, ακολουθώντας την κορυφογραμμή και σε 2 1/2 ώρες βρίσκεστε στην κορυφή.

2)ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ (Ν. ΛΕΥΚΗ)

Κουφονήσι : Μικρό νησάκι Βόρειο Δυτικά του ακρωτηρίου Γούδουρας, πάνω στο οποίο βρέθηκε καλοδιατηρημένο αρχαίο θέατρο από πέτρες, χωρητικότητας 1.000 ατόμων. Ένα σπίτι-βίλα ανακαλύφθηκε (οι ιδιοκτήτες του οποίου ήταν μάλλον ψαράδες) το οποίο ήταν

πολυτελές με λουτρά και ναό με ένα ρωμαϊκό άγαλμα, το οποίο παριστάνει μια θεά σε θρόνο.

Η περιοχή έχει ενταχθεί στο **Δίκτυο NATURA 2000**.

ΟΔΟΠΟΙΟΙΑ -ΛΙΜΑΝΙΑ-ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ

ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ-ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ- ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Την τρέχουσα περίοδο ,μετά την θεσμοθέτηση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης εκπονούνται οι μελέτες ΓΠΣ-ΣΧΟΟΑΠ των 7 Δήμων του Νομού (για το Οροπέδιο Λασιθίου εκπονείται μελέτη Habitat Agentia). Στις μελέτες αυτές θα αποτυπωθούν οι ζώνες ελέγχου και οι χωρικές επεμβάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη κάθε Δήμου. Ζητούμενο είναι ,αφενός να θεσμοθετηθούν χωρίς αυθαίρετες τροποποιήσεις οι μελέτες αυτές που σημειωτέον προκύπτουν μετά από ευρύ συμμετοχικό και δημόσιο διάλογο και αφετέρου η παρακολούθηση της υλοποίησης των προτάσεων και εφαρμογής αυτών μέσω της προβλεπόμενης Επιτροπής ή Νομικού Προσώπου που συγκροτεί το Νομαρχιακό Συμβούλιο . Απαραίτητη η ενεργοποίηση της σχετικής νομοθεσίας αλλά και η χρηματοδότηση του φορέα αυτού.

Οι πολεοδομικές μελέτες των 27 αναπτυσσομένων οικισμών του Νομού που έχουν ανατεθεί από την δεκαετία του 90 χωρίς να έχουν ολοκληρωθεί ακόμα ,λόγω των πρόσθετων απαιτήσεων που επιβάλλει κατά καιρούς το ΥΠΕΧΩΔΕ , εκτιμούμε ότι θα εγκριθούν

μέχρι το 2006 (τουλάχιστον οι περισσότερες). Επομένως κατά την περίοδο 2007-2013 θα πρέπει να εξευρεθούν πιστώσεις για την μελέτη των πράξεων εφαρμογής (με ίδια συμμετοχή και των ωφελούμενων), και ακολούθως να κατασκευαστούν τα έργα οδοποιίας , ύδρευσης , αποχέτευσης κλπ.

Στις πόλεις μετά την εφαρμογή των επεκτάσεων του σχεδίου στα πλαίσια της ΕΠΑ, απαιτείται η πρόβλεψη νέων επεκτάσεων σύμφωνα με τις προτάσεις των μελετών ΓΠΣ-ΣΧΟΟΑΠ. Επίσης να χρηματοδοτηθούν τα έργα υποδομής , όπου δεν ολοκληρώθηκαν ή όπου δεν άρχισαν(Νεάπολη , Κολονέλο Σητείας κλπ).

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει για τα αστικά κέντρα του Νομού όπου συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων . Δυστυχώς το αστικό περιβάλλον δεν ικανοποιεί τις σύγχρονες απαιτήσεις (πράσινο , χώροι αναψυχής, πεζοδρομία, στάθμευση, κοινωφελή κτίρια). Μετά το πρόγραμμα των αστικών αναπλάσεων στα αστικά κέντρα του Αγίου Νικολάου και Ιεράπετρας που υλοποιείται στα πλαίσια του ΠΕΠ-3, πρέπει να γίνει σχετική αξιολόγηση και να εκπονηθούν επί πλέον μελέτες ανάπλασης σύμφωνα με το Ν 2508. Επίσης να εκσυγχρονισθούν και να εφαρμοστούν οι κυκλοφοριακές μελέτες και να εξευρεθούν και κατασκευασθούν χώροι στάθμευσης (το πρόβλημα στάθμευσης πρέπει να αντιμετωπιστεί και στους κυριότερους οικισμούς).

Η ανάπτυξη και βελτίωση των υποδομών των μεταφορών στο Νομό μας αποτελεί πρώτης προτεραιότητας στόχο διότι αποτελούν καθοριστικό παράγοντα αφ' ενός μεν για την ανάπτυξη της οικονομίας μας η οποία κατά μεγάλο ποσοστό βασίζεται στην Γεωργία και τον Τουρισμό, αφετέρου δε για την ανάδειξη των στρατηγικών πλεονεκτημάτων του Νομού μας (φυσικό περιβάλλον, πλούσια πολιτιστική κληρονομιά).

Επιδίωξη μας είναι να αποκτήσει ο Νομός μας ένα σύγχρονο Δίκτυο που θα περιλαμβάνει το κύριο οδικό δίκτυο και τις πύλες Εισόδου-Εξόδου από το Νομό.

Το Λασιθί θα πρέπει να έχει εύκολη διασύνδεση και να μειώσει τη χρονική απόσταση που μας συνδέει με τις αγορές τόσο της Ηπειρωτικής Ελλάδας όσο και της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θα πρέπει επίσης ο Νομός μας να στρέψει το βλέμμα του νότια στον ευρύτερο Μεσογειακό χώρο με την κατασκευή της Νότιας Λιμενικής πύλης της Κρήτης στο Νομό μας.

Η κατασκευή της Νότιας Λιμενικής πύλης στο Νομό μας θα μας καταστήσει κέντρο Θαλάσσιων μεταφορών και διαμετακομιστικού εμπορίου στο Μεσογειακό Νότο και θα μας ανοίξει νέους ορίζοντες και προοπτικές ανάπτυξης.

Βασικές προτεραιότητες για το Νομό μας αποτελούν:

- Η ολοκλήρωση του Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης (ΒΟΑΚ) από τα όρια του Νομού μας μέχρι την Σητεία.
- Η κατασκευή του Νότιου Οδικού Άξονα Κρήτης (ΝΟΑΚ) στο Νομό μας μεγάλο μέρος του οποίου είναι ενταγμένο στα Διευρωπαϊκά δίκτυα.
Απαίτηση μας είναι να ξεκινήσει ο ΝΟΑΚ στη Κρήτη από τον Νομό μας εξισορροπώντας έτσι την υστέρηση που είχαμε στην κατασκευή του ΒΟΑΚ.

Ουσιαστική βελτίωση του κύριου Επαρχιακού δικτύου

Α)Σητεία -Παλαιόκαστρο -Ζάκρος

Β)Καλό Χωριό -Πρίνα -Καλαμαύκα-Μάλλες

Γ)Μίλατος -Σχινιάς -Ελούντα

- Ολοκλήρωση του Λυμένος Σητείας (εσωτερική προβλήτα-προσήνεμος κώλος), κτιριακές εγκαταστάσεις
- Ολοκλήρωση του Λυμένος Αγίου Νικολάου (οργάνωση χερσαίας ζώνης)κτιριακές εγκαταστάσεις -πρόσβαση.

- Προστασία Λυμένος Ιεράπετρας.
- Ολοκλήρωση του Αεροδρομίου Σητείας και υλοποίηση της ιδιωτικής επένδυσης του αεροδρομίου Ξένιος Ζευσ Στην περιοχή Ιεράπετρας.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr20/1/2006)

ΕΡΓΑ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ σε δις

1	ΒΟΑΚ	
1α	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΙΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΒΟΑΚ ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΤΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΑΜΨΕΙΣ	35,0
1β	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΒΟΑΚ:ΣΗΤΕΙΑ -ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟ-ΖΑΚΡΟΣ. ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ Η ΕΝΤΑΞΗ Α ΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΟΚΥΨΕΙ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ	5,0
1γ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΒΟΑΚ :ΜΑΛΛΙΑ -ΟΡΙΑ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	5,0
	ΣΥΝΟΛΟ ΒΟΑΚ	45,0

2	ΝΟΑΚ	
2α	ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ:ΟΡΙΑ ΝΟΜΟΥ-ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ-ΠΑΧΕΙΑ ΑΜΜΟΣ. Προτείνεται η παράκαμψη ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ. Επίσης προτείνεται η υλοποίηση όλου του έργου με βάση τη σχετική μελέτη.	1,0
2β	ΤΜΗΜΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ -ΚΟΥΤΣΟΥΡΑΣ -ΛΙΘΙΝΕΣ-ΣΗΤΕΙΑ	7,0
2γ	ΤΜΗΜΑ ΓΟΥΔΟΥΡΑΣ-ΞΕΡΟΚΑΜΠΟΣ	1,5
	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΑΚ	9,5

3	ΛΟΙΠΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΔΡΟΜΟΙ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	
----------	---	--

3α	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ -ΕΛΟΥΝΤΑΣ	0,5
3β	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΟΥ ΝΕΑΠΟΛΗ-ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΑΙ ΛΑΚΩΝΙΑ	1,5
3γ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠ. ΟΔΟΥ ΚΑΛΟ ΧΩΡΙΟ -ΠΡΙΝΑ- ΜΑΛΛΕΣ	1,5
3δ	ΟΔΟΣ ΝΤΑΡΜΑΡΟΣ –ΣΙΣΙ –ΜΙΛΑΤΟΣ –ΦΙΑΝΟΚΑΛΙΑΣ -ΣΚΙΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΑ ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟ	3,0
3ε	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΟΙΠΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΝΟΜ. ΠΡΟΓΡ	1,5
	ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΔΡΟΜΩΝ	8,0
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ	62,5

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ-ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

1	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΚΟΥΤΣΟΥΝΑΡΙ ΕΩΣ ΚΑΛΟ ΝΕΡΟ , ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ	4,0
2	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΙΣΙΟΥ-ΜΙΛΑΤΟΥ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΑΠΟΧ. ΑΓΩΓΟΙ	1,0
3	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΣ.ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧ/ΣΗΣ ΚΡΙΤΣΑΣ	0,4
4	ΑΠΟΧ/ΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΔΥΤΙΚΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟ ΠΟΛΗΣ	1,0
5	ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΩΝ 4 ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	5,0
	ΣΥΝΟΛΟ	11,4

ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	
2	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ, ΝΕΑΠΟΛΗΣ , ΣΗΤΕΙΑΣ	1,0
3	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΟ PARKING ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1,0
4	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1,0
	ΣΥΝΟΛΟ	3,0

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithi.gr 25/1/2006)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ

2000 - 2006

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ				
ΕΝΤΕΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2000-2006				
	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΜΕΤΡΟ	ΔΑΠΑΝΕΣ
1	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΟΛΗΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	2,768,558.77	2.1	1,767,250 .06
2	ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΑΓΩΓΟΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ	400,000.00	2.1	169,609.5 8
3	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΣΗΤΕΙΑΣ	2,238,332.,69	2,1	0.00
4	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	308,143.80	5.1	0.00
5	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1,467,351.43	5.7	0.00
6	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΟΥ ΝΕΑΠΟΛΗ - ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΑΙ ΛΑΚΩΝΙΑ - ΔΡΑΣΙ	4,255,319.15	5.7	0.00
7	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	185,000.00	6.1	0.00
8	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΟΜΜ- ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ Α.Ε. ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ « ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ»	185,000.00	6.1	0.00

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr 17/1/2006)

1.11) ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Μετά την ολοκλήρωση της α΄ φάσης του ΑΗΣ στον Αθρινόλακκο , την έναρξη υλοποίησης της β΄ φάσης και τη σχετική απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου , πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο νομός Λασιθίου δε θα δεχθεί επαύξηση της ισχύος του σταθμού παραπάνω από την εγκεκριμένη . Επίσης πρέπει να ικανοποιηθούν τα αιτήματα για την υλοποίηση των αντισταθμιστικών ωφελειών στην περιοχή.

Σχετικό είναι και το αίτημα της Α΄θμιας και Β΄θμιας Αυτοδιοίκησης για την συγκρότηση ειδικού φορέα ελέγχου με τη συμμετοχή των , για τη συμμόρφωση της ΔΕΗ στους περιβαλλοντικούς όρους του έργου.

Στους σχεδιασμούς για την εισαγωγή του φυσικού αερίου στο ενεργειακό σύστημα της Κρήτης πρέπει να ενταχθεί και ο Αθρινόλακκος , όπως εξάλλου είχε προταθεί από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ως όρος κατά την αδειοδότηση του εργοστασίου .

Ως προς την αξιοποίηση των ήπιων μορφών ενέργειας στο νομό υπάρχει η δυνατότητα περαιτέρω εισαγωγής εναλλακτικών μορφών όπως η αιολική , η ηλιακή ενέργεια και η βιομάζα.

Τέλος πρέπει να μελετηθεί και η δυνατότητα κατασκευής αντλησιοταμιευτήρων χωρίς όμως να επηρεασθεί το υδατικό δυναμικό του νομού .

1.12)ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ – ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ

Λόγω του ξηροθερμικού χαρακτήρα του νομού Λασιθίου και των ειδικών γεωλογικών συνθηκών , το νερό δεν επαρκεί για τις αρδευτικές ανάγκες . Το νερό είναι ο κρίσιμος παράγων για τη διατήρηση και ανάπτυξη της γεωργίας αλλά και της ανάπτυξης του τουρισμού όπου πρέπει να καλυφθούν οι υδρευτικές ανάγκες που δημιουργούνται από τις νέες τουριστικές επενδύσεις.

Μέχρι σήμερα εκτός από την κατασκευή του φράγματος των Μπραμιανών που έλυσε το αρδευτικό πρόβλημα της περιοχής της Ιεράπετρας , η προσπάθεια για την εξασφάλιση επιπλέον ποσοτήτων νερού βασίστηκε στην ανόρυξη γεωτρήσεων . Πράγματι εξασφαλίστηκε με τον τρόπο αυτό η μεσοπρόθεσμη επίλυση του υδρευτικού προβλήματος των πόλεων και μικρότερων οικισμών και επεκτάθηκε σημαντικά (σχεδόν διπλασιασμός) των αρδευόμενων εκτάσεων .

Δυστυχώς η αυθαίρετη ανόρυξη γεωτρήσεων σε πολλές περιπτώσεις καθώς και ανεξέλεγκτη αντλούμενη ποσότητα σε άλλες , οδήγησαν στη δημιουργία περιβαλλοντικών προβλημάτων και στην επέκταση της υφαλμύρισης . Για την αύξηση των διαθέσιμων ποσοτήτων νερού επομένως πρέπει να ληφθούν τα παρακάτω μέτρα :

1. Να χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα αρδευτικά μέσα για την εξοικονόμηση νερού .
2. Να χρησιμοποιούνται τα επεξεργασμένα λύματα από τους βιολογικούς των πόλεων για την άρδευση των γύρω περιοχών (η μέθοδος χρησιμοποιείται ήδη από τις ξενοδοχειακές μονάδες) .
3. Να εισαχθεί η μέθοδος του εμπλουτισμού των υπόγειων υδροφορέων όπου αυτό είναι δυνατόν .
4. Να παρακολουθείται κατά λεκάνη η πορεία των βροχοπτώσεων και η στάθμη των γεωτρήσεων με σύγχρονες μεθόδους ώστε να προλαμβάνονται τα προβλήματα αλλά και να αποφασισθεί , μετά από μελέτη , η δυνατότητα αύξησης της απολήψιμης ποσότητας νερού .

Να κατασκευασθούν έργα αξιοποίησης της επιφανειακής απορροής που χάνεται με τη δημιουργία μικρών φραγμάτων και λιμνοδεξαμενών . Τέτοια έργα που έχουν πληρότητα μελετών ή προβλέπεται σύντομα η « ωρίμανσή » των είναι :

Α) Η ενίσχυση της τροφοδοσίας του φράγματος των Μπραμιανών και η κατασκευή Λ/Ξ Καλαμαύκας (αρμόδιο το ΥΠΕΧΩΔΕ) .

Β) Η κατασκευή της Λ/Ξ Αγίου Γεωργίου Λασιθίου , Λ/Ξ Ζου και φράγματος Λιθινών (αρμόδιο για τις μελέτες το Υπ. Γεωργίας . Το πρώτο έργο εντάχθηκε στο πρόγραμμα από εθνικούς πόρους του ΥΠΕΧΩΔΕ ενώ για το δεύτερο υπήρξε απόφαση έγκρισης ένταξης του Περιφερειακού Συμβουλίου στο ΠΕΠ Κρήτης χωρίς μέχρι σήμερα να φαίνεται ορατή η υλοποίηση των .)

Γ) Η κατασκευή 7 έργων που προωθεί η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λασιθίου (μικρά φράγματα Καθαρού και Αγίου Ιωάννη και Λιμνοδεξαμενές Χοχλακίων , Λαπάθου , Σχινοκαψάλων , Τσικαλαρίων και Φουρνής) .

Για μερικά από τα παραπάνω έργα μπορεί να εξεταστεί η δυνατότητα η υλοποίησης με τη διαδικασία της σύμπραξης με ιδιωτικούς φορείς χρηματοδότησης .

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr3/2/2006)

1.13)ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Κατάσταση :

Η κατάσταση σε ότι αφορά τη διάθεση και τη διαχείριση των απορριμμάτων στο νομό Λασιθίου είναι απαράδεκτη και χρειάζεται άμεση και ουσιαστική παρέμβαση .

Σήμερα λειτουργούν :

1. Στον Άγιο Νικόλαο, ένας χωροθετημένος - νόμιμος ΧΥΤΑ

ο οποίος δέχεται τα απορρίμματα ολόκληρης της περιοχής του δήμου . Ο ΧΥΤΑ χρειάζεται μέτρα βελτίωσης και επέκτασης ώστε να μπορέσει να δεχτεί τα απορρίμματα των δήμων Νεάπολης και Οροπεδίου όπως προβλέπεται από τον περιφερειακό σχεδιασμό του ΕΣΔΑΚ .

2. Στην Νεάπολη : Ένας Χώρος Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) ο οποίος δεν πληροί τις προϋποθέσεις νόμιμης λειτουργίας στη θέση Καρπαθιό Δ.Δ Νεάπολης .
3. Στο Οροπέδιο : Ένας ΧΑΔΑ στη θέση Παράσυρτα Δ.Δ Καμινακίου χωρίς τις προϋποθέσεις νόμιμης λειτουργίας .
4. Στην Ιεράπετρα : Ένας ΧΥΤΑ ο οποίος δέχεται τα απορρίμματα ολόκληρου του δήμου με πρόσφατη έγκριση περιβαλλοντικών όρων .Έχει συμπεριληφθεί στον σχεδιασμό του ΕΣΔΑΚ η μελέτη για την αποκατάστασή του και δημιουργία νέου κυττάρου .
5. Στον Μακρύ Γιαλό : Δεν λειτουργεί ΧΥΤΑ . Ο Δήμος μεταφέρει τα απορρίμματα στην Ιεράπετρα .
6. Στο δήμο Λεύκης : Λειτουργούν 2 ΧΑΔΑ , ένας στον Γούδουρα και ένας στη Ζήρο .
7. Στο δήμο Σητείας : Λειτουργεί ένας χωροθετημένος - νόμιμος ΧΥΤΑ ο οποίος εξυπηρετεί ολόκληρη την περιοχή του δήμου

Σητείας . Χρειάζεται μέτρα βελτίωσης ώστε να μπορέσει να δεχτεί τα απορρίμματα των δήμων Λεύκης και Ιτάνου .

8. Στο δήμο Ιτάνου : Λειτουργούν 2 ΧΑΔΑ ένας στο Παλαίκαστρο και ένας στη Ζάκρο .

Προτάσεις :

Πρέπει να εφαρμοστεί άμεσα ο σχεδιασμός του ΕΣΔΑΚ ο οποίος προβλέπει τρεις ΧΥΤΑ στο νομό Λασιθίου :

Α. Στον Άγιο Νικόλαο ,

Β . Στην Ιεράπετρα ,

Γ . Στη Σητεία .

Απαιτείται η άμεση χρηματοδότηση πρόσθετων μέτρων (επέκτασης και βελτίωσης) δημιουργίας υποδομών στους τρεις ΧΥΤΑ .

Πρέπει να γίνουν άμεσα οι απαραίτητες μελέτες και τα έργα για την περιβαλλοντική αποκατάσταση των ΧΑΔΑ που λειτουργούσαν ή που λειτουργούν .

Πρέπει να αναλάβει άμεσα πρωτοβουλίες ο ΕΣΔΑΚ και να υπάρξει σοβαρή οικονομική και θεσμική στήριξη από την πολιτεία ώστε να ανταποκριθούν οι ΟΤΑ στο πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων το οποίο σήμερα είναι ένα από τα μεγαλύτερα του νησιού.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr17/11//2006)

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

1	ΑΓΩΓΟΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΦΡΑΓΜΑ ΑΠΟΣΕΛΕΜΗ ΜΕΧΡΙ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ	4,0
2	ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΑΡΔΕΥΣΗ Υπάρχουν μελέτες και απαιτείται μόνο περιβαλλοντική αδειοδότηση. Συνδυάζεται με πρόταση αναδασμού στο Οροπέδιο.	6,0
3	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΤΟΕΒ ΣΗΤΕΙΑΣ (ΖΟΥ) ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ	1,5
4	ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗ ΦΟΥΡΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΒΡΟΥΧΑ-ΛΟΥΜΑ ΣΚΙΝΙΑ	1,0
5	ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗ ΚΑΘΑΡΟΥ	1,0
6	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΠ	1,5
7	ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	4,0
8	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΙΚΡΩΝ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΩΝ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2,5
9	ΜΙΚΡΟ ΦΡΑΓΜΑ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ	2,5
10	ΕΡΓΑ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΡΑΜΙΑΝΩΝ	1,5
11	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΙΑ ΑΡΔΕΥΣΗ	1,0
12	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΣΙΣΙΟΥ	1,0
13	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	0,5
ΣΥΝΟΛΟ		28,0

ΜΕΡΟΣ 2

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι δυο πυλώνες που στηρίζεται η οικονομία της Κρήτης , επομένως και του νομού μας , είναι κατά κύριο λόγο η Γεωργία και ο Τουρισμός .

Η απελευθέρωση των αγορών , ο ανταγωνισμός στο διεθνές επίπεδο , όπου τα προϊόντα μας προσφέρονται , η AGENDA 2000 , η νέα ΚΑΠ , η αναθεώρηση της GATT το 2003 , η άρση των απαγορεύσεων στις μεταφορές , η διεύρυνση της Ε.Ε , το ενδιαφέρον της Κοινότητας για τις χώρες της ανατολικής Μεσογείου και τις μεσογειακές τρίτες χώρες , περιγράφουν ένα ανταγωνιστικό τοπίο όπου η χώρα μας , άρα η Κρήτη και ο νομός μας δεν πρέπει , απλά , να επιβιώσουν αλλά να επιβάλλουν την παρουσία τους .

2.1)ΓΕΩΡΓΙΑ

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το μεγάλο πρόσταγμα της Βιώσιμης Ανάπτυξης προσδιορίζει και την πολιτική μας θέση γιατί δίνει απάντηση στο κρίσιμο ζήτημα της σχέσης του ανθρωπογενούς συστήματος με το φυσικό

οικοσύστημα που είναι πρόβλημα της σχέσης πολιτισμού και φύσης ,Ανθρώπου-Γαίας.

Όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες επηρεάζουν και επηρεάζονται από το βιοφυσικό κόσμο. Η ικανότητα ελέγχου αυτής της αλληλεξάρτησης ρυθμίζει τη συνέχεια μέσα στο χρόνο διαφόρων μορφών δραστηριότητας και τις δυνατότητες οικονομικής και κοινωνικής Ανάπτυξης.

Η μακροπρόθεσμη επιτυχία σημαντικών πρωτοβουλιών σε περιφερειακό εθνικό και διεθνές επίπεδο θα εξαρτηθεί από τη βιωσιμότητα των πολιτικών που εφαρμόζονται στον τομέα της βιομηχανίας, της Ενέργειας, Των Μεταφορών, της γεωργίας και της Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Κάθε πολιτική ,όμως είτε εξετάζεται μεμονωμένα ,είτε σε συνδυασμό με άλλες πολιτικές. Εξαρτάται από τη φέρουσα ικανότητα του Περιβάλλοντος.

Τα πραγματικά προβλήματα , τα οποία προκαλούν απώλεια και ζημιές στο περιβάλλον είναι σημερινά καταναλωτικά πρότυπα και τα πρότυπα συμπεριφοράς. Έχοντας υπ όψει αυτό το διαχωρισμό και για να επιτευχθούν ουσιαστικές βελτιώσεις ή αλλαγές, προτεραιότητα θα δοθεί:

- Στη διαχείριση των φυσικών πόρων σύμφωνα με την αρχή της αειφορίας :έδαφος , νερό, φυσικές περιοχές και παράκτιες ζώνες.
- Στον ολοκληρωμένο έλεγχο της ρυπάνσεως και πρόληψη προβλημάτων .
- Στη λήψη μέτρων με τα οποία θα επιτευχθεί βελτίωση της ποιότητας και ανάδειξης του περιβάλλοντος στις αστικές και ορεινές περιοχές.
- Στη βελτίωση της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000	1,5
2	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΒΙΟΤΟΠΟΥ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΡΑΜΙΑΝΩΝ	0,4
3	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΙΟΤΟΠΟΥ ΑΛΜΥΡΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΩΝ	0,5
4	ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗ	0,5
5	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΑ ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΙΑ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0,8
6	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ	1,5
	ΣΥΝΟΛΟ	5,2

Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι η γεωργία χάνει συνεχώς κατά τα τελευταία χρόνια την ανταγωνιστικότητά της . Επίσης οι διαρθρώσεις στήριξης της γεωργίας είναι ανεπαρκείς .

Υπάρχει έλλειψη μιας συγκεκριμένης πολιτικής για την διάθεση των προϊόντων στην αγορά σε συνδυασμό με ένα ξεπερασμένο σύστημα στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας . Η έλλειψη ισορροπίας ανάμεσα σε ορισμένα προϊόντα καθώς και η απουσία ξεκάθαρων επιλογών για μια δυναμική στον τομέα της ποιότητας , προκαλούν σημαντική απώλεια προστιθέμενης αξίας και κατά συνέπεια , μείωση της ανταγωνιστικότητας

Το αγροτικό περιβάλλον υφίσταται υπερβολικές πιέσεις που προέρχονται από την συχνά ασυλλόγιστη εκμετάλλευση των πόρων (π.χ. υπερβόσκηση , υπεράντληση , τοπικά υψηλή φόρτιση σε λύματα κλπ .) και από τις δύσκολες φυσικές συνθήκες .

Σε ότι αφορά τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη υιοθετούμε πλήρως ως προς τους στόχους , τους άξονες και τις προτάσεις , την απόφαση του 2^{ου} Αναπτυξιακού Συνεδρίου Κρήτης η οποία ελήφθη μετά από εισήγηση του Νομάρχη Λασιθίου ως

προέδρου της επιτροπής του Πρωτογενούς Τομέα του Περιφερειακού Συμβουλίου .

Οι στόχοι όπως εξειδικεύονται για την ανάπτυξη της γεωργίας εντοπίζονται :

1) Στην ανάληψη πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων σχετικών με την προαγωγή και αναβάθμιση της γεωργίας στο νομό μας και ειδικότερα σε ότι αφορά :

- Στη διενέργεια ερευνών αγοράς για τα αγροτικά προϊόντα.
- Στις αναγκαίες αναδιαρθρώσεις καλλιεργειών .
- Στην ποιοτική βελτίωση των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων .
- Στην μετασυλλεκτική διαχείριση , συντήρηση , τυποποίηση , συσκευασία και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων .
- Στην ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών υποβαθμίσεων .
- Στην προβολή και διάθεση των αγροτικών προϊόντων .
- Στη διακίνηση και μεταφορά των αγροτικών προϊόντων .

2) Στην υποστήριξη των εξαγωγικών δραστηριοτήτων των κρητικών επιχειρήσεων με την προώθηση μόνιμων εμπορικών συνεργασιών , την επίτευξη εμπορικών συμφωνιών και δημιουργία νέων αγορών .

α) Στην αναζήτηση και προώθηση συστημάτων πληροφόρησης

και εκπαίδευσης των αγροτών για την υιοθέτηση και εφαρμογή των κανόνων παραγωγής .

β) Στην ανάληψη συντονιστικών πρωτοβουλιών μεταξύ των επιστημονικών φορέων της περιφέρειας και των παραγωγικών φορέων του αγροτικού τομέα καθώς και η αξιοποίηση των ερευνητικών και μελετητικών αποτελεσμάτων των φορέων αυτών .

γ) Την αναζήτηση και αξιοποίηση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και Κοινωνικών πρωτοβουλιών που έχουν σχέση με την γεωργία , την ενημέρωση και τη στήριξη των παραγωγικών φορέων που ασχολούνται με την γεωργία για την εξασφάλιση και υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων .

δ) Στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο και τη λήψη μέτρων για την συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού .

ε) Στην εκπόνηση ενιαίου σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης .

δ) Κάθε ενέργεια που εξυπηρετεί τους παραπάνω σκοπούς .

Παράλληλα στις προτεραιότητες είναι η αναδιάταξη των Υπηρεσιών Αγροτικής Ανάπτυξης της Ν.Α με τροποποίηση του Οργανισμού ώστε να προσδιοριστούν σύμφωνα με τις νέες ανάγκες .

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr28/1/2006)

2.2)ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Στο Οροπέδιο Λασιθίου καλλιεργούνται κυρίως πατάτες, κηπευτικά

και όσπρια.

Μπορείτε επίσης να προμηθευτείτε ντόπια φρέσκα φρούτα και λαχανικά όπως μήλα, αχλάδια και καρύδια που υπάρχουν σε αφθονία στην

περιοχή.

Στο Καμινάκι, λειτουργεί το πρότυπο τυροκομείο της ένωσης αγροτικών συνεταιρισμών του Λασιθίου, το οποίο παρασκευάζει το φημισμένο

Λασιθιώτικο τυρί από ντόπιο αιγοπρόβιο γάλα.

2.3) ΝΕΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με χώρες που παράγουν όμοια προϊόντα με τα δικά τους , που όμως λόγω φθηνών εργατικών χεριών είναι φθηνότερα , μας υποχρεώνουν να αναζητήσουμε άλλης κατηγορίας αγορά προσφέροντας ποιοτικά καλύτερα προϊόντα , βιολογικά και τυποποιημένα . Η Ν. Α επομένως θα χρηματοδοτήσει στα νέα της προγράμματα μελέτες για έρευνα αγοράς ώστε να προσδιοριστεί η Αγορά - Στόχος . Με βάση τα αποτελέσματα που θα προκύψουν σε συνεργασία με τους αγροτικούς φορείς θα γίνουν οι αναγκαίες αναδιαρθρώσεις στις καλλιέργειες και θα οργανωθούν μονάδες παραγωγής , τυποποίησης και εμπορίας.

Βελτίωση του Επιπέδου διαβίωσης στην ύπαιθρο

Σταθερή θέση και επιλογή είναι η ανάληψη πρωτοβουλιών για την αναβάθμιση της ζωής στην ύπαιθρο .Για την κοινωνική

καταξίωση του αγροτικού επαγγέλματος απαιτείται η δημιουργία υποδομών εκπαίδευσης , πρόσβασης στα αστικά κέντρα , αναψυχής , πολιτιστικών δραστηριοτήτων , υγείας .

Λήψη μέτρων προώθησης του θεσμού των ομάδων παραγωγών

Η ενίσχυση του θεσμού των ομάδων παραγωγών με υλικοτεχνική στήριξη και επιστημονικό δυναμικό αποτελεί αναγκαιότητα .Οι ομάδες παραγωγών , όπως προβλέπεται η λειτουργία τους , θα υποβάλλουν επιχειρησιακά σχέδια και θα χρηματοδοτούνται για την υλοποίηση των σχεδίων αυτών με **στόχους** :

- Τη συνεργασία και συντονισμό με το συνεταιριστικό κίνημα για τη δημιουργία μιας Ένωσης στο νομό με την συγχώνευση των υφισταμένων .
- Τη σύσταση και λειτουργία διεπαγγελματικών οργανώσεων .
- Την αξιοποίηση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και κοινοτικών πρωτοβουλιών .
- Τη μεταποίηση Εμποροαγροτικών προϊόντων .

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr25/1/2006)

2.4)ΤΟ ΦΡΑΓΜΑ ΑΠΟΣΕΛΕΜΗ

Η προϊστορία του φράγματος.

Ήδη από την δεκαετία του '60, όταν ο όρος βιώσιμη ανάπτυξη ήταν άγνωστος, Οι πολιτικοί υπόσχονταν την κατασκευή ενός φράγματος στον Αποσελέμη, Το 1995 εκφράστηκε επίσημα η πρόθεση της κυβέρνησης να κατασκευάσει το φράγμα με σκοπό την ύδρευση της γειτονικής πόλης (36 χλμ) του Ηρακλείου. Σύμφωνα με την τυπική υποχρέωση που είχαν,

παρουσίασαν το έργο στην τοπική κοινωνία για να εξασφαλίσουν την συναίνεσή της. Η παρουσίαση έγινε αποσπασματικό με πολλές ανακρίβειες και ψεύδη και χωρίς να δοθεί η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) στις τοπικές αρχές για ενημέρωση. οι τοπικές αρχές αρχικό αποδέχθηκαν το έργο και το υπουργείο ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. πήρε, εντός της ποθητής προθεσμίας, την συναίνεση που ήθελε.

Οι αντιδράσεις των κατοίκων και του Δήμου

Χερσονήσου.

Στο επόμενο διάστημα οι κάτοικοι επιδίωξαν και πήραν την Μ.Π.Ε., ενημερώθηκαν καλύτερα και κατάλαβαν ότι εξαπατήθηκαν και ότι δεν πρόκειται για ένα τεχνητό υδροβιότοπο με βλάστηση, παρόχθιες δραστηριότητες, κωπηλατικούς αγώνες, αλιεία και αλλά

μυθεύματα που είχαν ακούσει μέχρι τότε, αλλά για ένα τεράστιο και σύνθετο έργο που θα έχει δραματικές περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις στην ευρύτερη περιοχή.

οι κάτοικοι της Λαγκαδάς από τα χωριά των Ποταμιών, του Σφεντυλίου, του Αβδού και των Γωνιών αντιλαμβανόμενοι το μέγεθος και τις επιπτώσεις του έργου ξεκίνησαν μια σειρά αγώνων και προσφυγών με σκοπό να το σταματήσουν πριν να είναι αργό. Μέσα από λαϊκές συνελεύσεις εξέλεξαν αντιπροσώπους που σχημάτισαν τοπικές επιτροπές αγώνα και την Συντονιστική Επιτροπή των Κατοίκων της Λαγκαδας Κατά του φράγματος στον Αποσελέμη. Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Χερσονήσου και ο Δήμαρχος από την αρχή στάθηκαν στο πλευρό των κατοίκων δηλώνοντας την αντίθεσή τους με το έργο. Εκτός από τις ειρηνικές δημόσιες διαμαρτυρίες, τις επαφές και τις συζητήσεις με τους αρμόδιους, οι κάτοικοι στήριξαν προσφυγές στο Συμβούλιο της Επικρατείας που απορρίφθηκαν για τυπικούς λόγους, χωρίς να εξεταστεί η ουσία.

οι κάτοικοι σήμερα αναζητούν στήριξη και αλληλεγγύη στον αγώνα τους που είναι πιο κρίσιμος από ποτέ: Το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. έχει ήδη απαλλοτριώσει την περιοχή του ταμιευτήρια του φράγματος. οι προεκλογικές υποσχέσεις για την επανεξέταση της σκοπιμότητας του έργου δεν τηρήθηκαν και το έργο προχωρά στην δημοπράτηση που έχει προγραμματιστεί μέσα στον Φεβρουαρίου του 2005.

Σύντομη περιγραφή του έργου.

1. Επεμβάσεις στο οροπέδιο Λασιθίου με την κατασκευή φράγματος και καναλιών για την εκτροπή της ροής των πλημμυρικών νερών από τους φυσικούς τους αποδέκτες προς μια σήραγγα περίπου 850μ. που θα τα οδηγεί μέσα από το φαράγγι της Αμπέλου.

2. Επεμβάσεις μέσα στο φαράγγι της Αμπέλου (Γωνιανό Φαράγγι) όπου, μετά την σήραγγα, θα εντεθεί αγωγός πλάτους 3 μ. και μήκους περίπου 850μ. και θα κατασκευαστεί παράλληλος βοηθητικός δρόμος μέχρι τις κοίτες του χειμάρρου Πέτρας του Αποσελέμη. Στις επεμβάσεις περιλαμβάνεται και έργο για την ανάσχεση της ορμής των υδάτων.

3. Διαμόρφωση και περιορισμός της πρόσβασης σε όλους τους χείμαρρους του Αποσελέμη μέχρι τον ταμιευτήρια του φράγματος.

4. Κατασκευή του ταμιευτήρια χωρητικότητας 32 εκατομμυρίων μ³ με αποψίλωση, εκσκαφή και περιορισμό μιας έκτασης 2.770 στρεμμάτων από j το χωριό Αβδού μέχρι το χωριό Ποταμιές με ελαιώνες και άλλες

καλλιέργειες καθώς και πλούσια παρόχθια βλάστηση. Η έκταση αυτή διατρέχεται από την επαρχιακή οδό που οδηγεί στο Οροπέδιο Λασιθίου και ' περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το Σφεντύλι, ένα μεσαιωνικό χωριό του

οποίου οι κάτοικοι καλούνται να το εγκαταλείψουν, καθώς και μια ιστορική βυζαντινή εκκλησία του 14ου αιώνα. ι

5. Κατασκευή του φράγματος, λίγα μέτρα πριν το χωριό Ποταμιές, το χωμάτινο πέλημα του οποίου έχει πλάτος 300 μ., μήκος 600 μ., και ύψος 56 μέτρα. Το μεγαλύτερο μέρος του οικισμού των Ποταμιών βρίσκεται κάτω από την στάθμη των νερών του φράγματος.

6. Κατασκευή αγωγών στις κοίτες του Αποσελέμη μέσα στις Ποταμιές και μέχρι το σχεδιαζόμενο διυλιστήριο.

7. Κατασκευή διυλιστηρίου σε έκταση 55 στρεμμάτων, 7χλμ από το Ι φράγμα και δυτικά του χωριού Χερσόνησος, για τον καθαρισμό των νερών (που είναι αρκετά υποβαθμισμένα καθώς είναι επιφανειακά και επιβαρημένα

με φυτοφάρμακα.

8. Κατασκευή νέας επαρχιακής οδού που θα παρακάμπτει το φράγμα και που θα περνά μέσα από ανέπαφες μέχρι τώρα περιοχές που περιλαμβάνουν φαράγγια, δασώδεις λόφους και ελαιώνες.

9. Ένθεση αγωγών μέσα από τις κοίτες του Αποσελέμη μέχρι την

παραλιακή ζώνη και από εκεί, παράλληλα με την Εθνική Οδό, δυτικά μέχρι το Ηράκλειο (36χλμ) με σήραγγα 1χλμ και ανατολικά μέχρι τον Άγιο

Νικόλαο (32χλμ).

10. Μια σειρά από άλλα μικρότερα βοηθητικά έργα σε όλο το μήκος των επεμβάσεων από το οροπέδιο Λασιθίου μέχρι τις Ποταμιές.

Το κόστος της κατασκευής του έργου υπολογίζεται να ξεπεράσει κατά

πολύ τα 200.000.000 ευρώ!

Τα βασικά επιχειρήματα του ΠΕ.ΧΩ,Δ.Ε.

- Ισχυρίζονται ότι το έργο θα λύσει το πρόβλημα υδροδότησης του Ηρακλείου και άλλων δήμων. Είναι ένα μεγάλο έργο και πρέπει να κάνουμε μεγάλα έργα που βοηθούν την ανάπτυξη.

-Θεωρούν ότι δεν πρέπει πλέον να χαθούν τα χρήματα που έχουν δεσμευθεί για το έργο.

-Ισχυρίζονται ότι θα λύσουν το πρόβλημα της εποχιακής πλημμύρας στο οροπέδιο Λασιθίου.

Παρακάτω θα δούμε πως καταρρίπτονται οι παραπάνω ισχυρισμοί.

Η σκοπιμότητα του έργου αμφισβητείται έντονα

Οι αρχικές εκτιμήσεις των μελετητών για απολήψιμη ποσότητα 22.000.000 κυβικών μέτρων (μ3) νερού κατέληξαν από τους ίδιους στα 16 εκ. ενώ άλλοι έγκριτοι επιστήμονες (από το Πανεπιστήμιο Πάτρας, το Μετσόβειο Πολυτεχνείο, τον Οργανισμό Ανάπτυξης Ανατολικής Κρήτης, τον Σύλλογο Γεωλόγων κ.α.) εκτιμούν την ποσότητα αυτή κάτω από τα 10 εκ.. Ο Δήμος Ηρακλείου απαιτεί 17 εκ. και οι υπόλοιποι δήμοι μέχρι και τον Άγιο

Νικόλαο άλλα 15 εκ.. Εκτός αυτού έχει ήδη εγκριθεί η κατασκευή μιας νέας λιμνοδεξαμενής 2,5 εκ. μ3 στο οροπέδιο Λασιθίου που μαζί με την υπάρχουσα 800.000 μ3 περιορίζουν πολύ την τελική απολήψιμη ποσότητα νερών από το φράγμα.

Είναι προφανές ότι οι ποσότητες του νερού που αναμένονται στο φράγμα δεν δικαιολογούν με κανένα τρόπο τα μεγέθη και τις επεμβάσεις που σχεδιάζονται. Το υπέρογκο τελικό κόστος σε σχέση με την ποσότητα και την ποιότητα του νερού είναι δυσανάλογο. Η εμμονή της πολιτείας να γίνει το έργο, που βρίσκει υποστηρικτές κάποιους εργολάβους, δημιουργεί εύλογα ερωτήματα και ανησυχίες. Η απώλεια των χρημάτων που έχουν πιθανόν δεσμευτεί -και που δεν επαρκούν για την ολοκλήρωση του έργου- δεν ευσταθεί σαν δικαιολογία για την έναρξη της κατασκευής του.

Είναι αμφισβητούμενο ακόμα το «πρόβλημα ύδρευσης του Ηρακλείου»: Η ΔΕΥΑΗ απορροφά κάθε χρόνο περίπου 15.000.000

μ3 αλλά μόνο 8.000.000 φτάνουν στους καταναλωτές. Ομολογούν απώλειες μεγαλύτερες από 40%! Εκτός αυτού, έχουν προταθεί πολλές εναλλακτικές λύσεις μεταξύ των οποίων είναι η αξιοποίηση των νερών του Αλμυρού ποταμού, η υδρομαστευτική στοά στην Ίδη και ο εμπλουτισμός του υδροφόρου ορίζοντα (και των γεωτρήσεων) με μικρά ανασχετικά έργα στους γύρω ορεινούς όγκους με παράλληλο περιορισμό της ελεύθερης βόσκησης και αναδάσωση.

Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Οι μεγάλης έκτασης επεμβάσεις που σχεδιάζονται στο οροπέδιο Λασιθίου θα βλάψουν καίρια τα εποχικά τέλματα που δημιουργούνται από τα πλημμυρικά νερά, δηλαδή ένα Οικότοπο Προτεραιότητας για Προστασία σύμφωνα με την οδηγία 92/43 της ΕΟΚ. Τα έργα στο Γωνιανό φαράγγι θα βλάψουν μια μεγάλη έκταση με δασική βλάστηση, πλούσια πανίδα και σπάνια орνιθοπανίδα. Οι περιοχές αυτές ανήκουν κατά το μεγαλύτερο τμήμα τους στην προτεινόμενη Περιοχή Κοινοτικού Ενδιαφέροντος και Προστασίας «Δίκτη» του Δικτύου Natura 2000 και έχουν εξαιρετική σημασία σαν οικοσυστήματα.

Ιδιαίτερα σημαντικές επιπτώσεις θα υπάρξουν επίσης στους υπόγειους υδροφορείς που τροφοδοτούνται από τα νερά του

Οροπεδίου με αποτέλεσμα να στερηθούν το νερό και να απειληθούν με υφαλμύρωση πολλές πηγές και γεωτρήσεις στα Λασιθιώτικα βουνά και στην περιφέρειά τους (όπως Καστέλλι, Αρκαλοχώρι, Γούβες, Χερσόνησος καθώς και Λακώνια, Κριτσά), πράγμα που θα έχει αρνητική επίδραση και σε άλλα οικοσυστήματα. Οι επιπτώσεις αυτές γίνονται εύκολα αντιληπτές από την πρόσφατη μελέτη ιχνηθέτησης των καταβόθρων του Χώνου στο οροπέδιο που έκανε το ΙΓΜΕ.

Όσον αφορά το φράγμα και τον ταμιευτήρια στον Αποσελέμη το βασικό πρόβλημα είναι το μεγάλο μέγεθος. Σήμερα η κοιλάδα είναι πλούσιος τόπος για πολλά είδη ορνιθοπανίδας- πανίδας και χλωρίδας. Η μεγάλη έκταση, το βάθος, η μορφή του ταμιευτήρια με τις αποψιλώσεις και οι συχνές και μεγάλες αλλαγές της στάθμης των νερών, δεν εξυπηρετούν την πλειοψηφία των υδροβίων και παρυδάτιων πουλιών και γενικά ο σημαντικός για τον νομό οικολογικός πλούτος της περιοχής θα υποβαθμιστεί.

Επιπλέον προβλήματα σε μεγαλύτερη έκταση θα υπάρξουν από την κατασκευή του παρακαμπτηρίου δρόμου, των παραδρομών, των εκσκαφών για υλικά, την κατασκευή του διυλιστηρίου και την ένθεση των αγωγών.

Σημαντική αρνητική επίδραση ομολογείται από τους μελετητές ότι θα έχει η λειτουργία του φράγματος στις περιοχές κατάντι του

έργου και κυρίως στις Ποταμιές και στον αναγνωρισμένο διεθνώς για την σπουδαιότητά του υδροβιότοπο των εκβολών του Αποσελέμη.

Το σύνολο αυτών των μεγάλης κλίμακας επεμβάσεων θα είναι αρνητικό για το περιβάλλον και μη αναστρέψιμο. Αυτό έρχεται σε πλήρη αντίθεση με κάθε έννοια βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι επιπτώσεις στην κοινωνία την οικονομία και τον πολιτισμό.

Εξαφανίζεται ολοσχερώς το Σφεντύλι, ένα μεσαιωνικό χωριό με αξιόλογη αρχιτεκτονική και περίπου 80 κάτοικους. Απειλείται σε περίπτωση θραύσης του φράγματος το χωριό Ποταμιές, οι κάτοικοι του οποίου, χωρίς να έχουν ενημερωθεί ποτέ, καλούνται να ζήσουν κάτω από αυτόν τον εφιάλτη ενώ μελέτη του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. προτείνει την μετεγκατάστασή τους. Κατακλύζεται βυζαντινή εκκλησία του 14ου αιώνα με τοιχογραφίες των αδελφών Φωκά.

Ένα μεγάλο μέρος των κατοίκων της Λαγκάδας αποστερείται από την γεωργική γη του (2.770 στρέμματα) και καλείται να αλλάξει τρόπο ζωής ή να εγκαταλείψει τον τόπο του. Μεγάλο πλήγμα υφίσταται ο κοινωνικός ιστός της περιοχής καθώς πολλά συστατικά του αλλοιώνονται ή εξαφανίζονται οριστικά.

Ακυρώνεται κάθε προοπτική ήπιας ανάπτυξης της περιοχής. Η Λαγκάδα θα μπορούσε να αποτελέσει την ανάσα για την κορεσμένη

τουριστική οικονομία της Χερσονήσου και γενικά του βορειοανατολικού τμήματος του Νομού Ηρακλείου, με την προστασία της φυσικής ομορφιάς της και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και άλλων δραστηριοτήτων.

Οι δραματικές αυτές επιπτώσεις δεν έχουν εκτιμηθεί από τους μελετητές. Το έργο δεν έχει την απαραίτητη συναίνεση των κατοίκων και αποτελεί καταλήστευση των φυσικών πόρων μιας περιοχής σε όφελος μιας άλλης, πράγμα που έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές της δημοκρατίας και της προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι εναλλακτικές προτάσεις.

Πιστεύουμε ότι το πρόβλημα της επαρκούς και διαρκούς ύδρευσης του Ηρακλείου δεν πρόκειται να λυθεί με το φράγμα στον Αποσελέμη. Γι' αυτό προτείνουμε:

α) Την ουσιαστική βελτίωση του δικτύου ύδρευσης της πόλης του Ηρακλείου που έχει απώλειες 35-40% (!) και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την μείωση της σπατάλης, ενέργειες που θα εξοικονομήσουν

πολλά εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού.

β) Την αξιοποίηση άλλων υδατικών πόρων όπως ο Αλμυρός ποταμός που μπορεί να δώσει πολύ περισσότερο νερό, καλύτερης

ποιότητας, με πολύ μικρότερο περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οικονομικό κόστος με την εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών αφαλάτωσης.

γ) Την αξιοποίηση των προτάσεων για τον εμπλουτισμό των υπόγειων νερών στις κοιλάδες του Καστελίου και της Λαγκάδας με ήπιες επεμβάσεις. Ακόμη, η κατασκευή μικρού συστήματος φραγμάτων για την συγκράτηση των πλημμυρικών νερών της λεκάνης του Αποσελέμη θα μπορούσε να παίξει σπουδαίο ρόλο στην βελτίωση των συνθηκών για το περιβάλλον, την οικονομία και την ζωή των κατοίκων.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ : www.lasithinet.gr 4/1/2006)

Ι) ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1	ΜΙΚΡΟ ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΜΟΧΛΟΥ	0,4
2	ΜΙΚΡΑ ΛΙΜΕΝΙΚΑ ΕΡΓΑ	2,0
3	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ	1,0
4	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΩΝ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ Σχετική πρόσφατη πρόταση για ένταξη στο πρόγραμμα τουρισμός -πολιτισμός	1,0

5	ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΡΕΙΝΩΝ ΟΓΚΩΝ	5,0
	ΣΥΝΟΛΟ	9,4

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ : www.lasithinet.gr 4/1/2006)

2.5) ΑΛΙΕΙΑ

Στόχος στον τομέα της αλιείας αποτελεί η βιωσιμότητα της αλιευτικής δραστηριότητας για να γίνουν ανταγωνιστικοί οι τομείς της και η βελτίωση της διαχείρισης των πόρων αλιείας και προτείνονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις :

- Προσαρμογή αλιευτικής δραστηριότητας .
- Αξιοποίηση προγραμμάτων για :

Α) Ανανέωση και εκσυγχρονισμό του αλιευτικού στόλου .

Β) Την υδατοκαλλιέργεια .

Γ) Τη δημιουργία προστατευόμενων θαλάσσιων ζωνών .

Δ) Τον εξοπλισμό των αλιευτικών λιμένων .

Ε) Μεταποίηση και εμπορία προϊόντων .

ΣΤ) Έρευνα στον αλιευτικό τομέα .

Ζ) Επαγγελματική κατάρτιση και κοινωνική στήριξη

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr28/1/2006)

2.6) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Σε ότι αφορά την ζωική παραγωγή , στόχος είναι :

Α) η βελτίωση του ζωικού κεφαλαίου και η υγειονομική προστασία του ,

Β) η οργάνωση της κτηνοτροφίας στο χώρο ,

Γ) η δημιουργία της υποδομής στήριξης είναι αναγκαία για τους γενετικούς , υγειονομικούς , και ποιοτικούς ελέγχους .

Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε συμπληρωματικές παρεμβάσεις κάθετης οργάνωσης των τομέων.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr28/1/2006)

2.7) ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Ριζική ανατροπή για τα αθλητικά πράγματα του νομού ήταν το πρόγραμμα ΕΛΛΑΔΑ 2004 που περιελάμβανε δέκα μεγάλα έργα και άλλα μικρότερα με διασπορά σε όλους τους δήμους και συνολικό προϋπολογισμό 3,4 δις δρχ . Δυστυχώς η έλλειψη πιστώσεων έχει

παγώσει το πρόγραμμα . Άμεσα πρέπει να δοθούν λύσεις και να ολοκληρωθούν όλα τα έργα. Επίσης σημαντική ήταν η συμβολή του Ο.Σ.Κ. που χρηματοδότησε και κατασκεύασε 3 κλειστά γυμναστήρια για τα μεγάλα σχολικά συγκροτήματα και έχει προγραμματίσει ακόμα 2 . Είναι ανάγκη στα πλαίσια της νέας προγραμματικής περιόδου να λειτουργήσουν τα παραπάνω και ακολούθως να καταγραφούν άλλες ανάγκες που θα παρουσιασθούν .

Τέλος εκτιμούμε ότι απαιτείται η συμπλήρωση του προηγούμενου προγράμματος ώστε να δοθεί η δυνατότητα ανάπτυξης και αθλητικού τουρισμού . Η πρόταση αφορά και ιδιωτικές επενδύσεις όπως ολοκλήρωση του προπονητικού κέντρου Οροπεδίου Λασιθίου

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr28/1/2006)

2.8)ΥΓΕΙΑ - ΠΡΟΝΟΙΑ

Στο νομό Λασιθίου πρέπει να αξιοποιηθεί η λειτουργία των 4 νοσοκομείων με τη συνεργασία , τη σωστή στελέχωση και τον πλήρη εξοπλισμό αυτών , για την παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών υγείας στους κατοίκους και επισκέπτες .

Προτείνεται η ίδρυση και κατασκευή Κέντρου Υγείας στο

Μακρύ Γιαλό και Κέντρου Αποκατάστασης στη Νεάπολη . Επίσης τη μορφή του επείγοντος έχουν :

A) Το θέμα της ανάπτυξης σταθμών του ΕΚΑΒ , ένα στην Ιεράπετρα και ένα στην Σητεία . Σήμερα υπάρχει ένας σταθμός του ΕΚΑΒ στον Άγιο Νικόλαο .

B) Το θέμα της ανάπτυξης δομών ψυχικής υγείας , με τη δημιουργία ψυχιατρικής κλινικής στο νομό και παρουσία ψυχιάτρου σε κάθε νοσοκομείο χωριστά . Αυτή τη στιγμή στο νομό υπάρχει ένας μόνος ιδιώτης ψυχίατρος .

Ως προς τα υπόλοιπα έργα υποδομών , εκτός από την προσθήκη στο νοσοκομείο Αγίου Νικολάου , που θεωρούμε ότι θα ολοκληρωθεί την τρέχουσα περίοδο , θα απαιτηθούν μικρές - προσθήκες (στέγαση τομογράφου Σητείας , πλυντήρια Ιεράπετρας κλπ .)

Στον τομέα της πρόνοιας πρέπει να ενισχυθεί η συνέχιση λειτουργίας των επιτυχημένων δομών (Βοήθεια στο σπίτι , ΚΑΤΗ κλπ.) .Η εθελοντική προσφορά πρέπει να υποστηριχθεί με την κατασκευή κτιριακών υποδομών και συντονισμό διαφόρων φορέων σε μορφή δικτύου . Πρέπει να χρηματοδοτηθεί η βελτίωση των εγκαταστάσεων και η στελέχωση των Θεραπευτηρίων Χρόνιων Παθήσεων Λασιθίου . Τέλος πρέπει να εξασφαλισθεί η πρόσβαση των ΑΜΕΑ στο δομημένο περιβάλλον , στις παραλίες και στους επισκέψιμους χώρους φυσικού περιβάλλοντος .

ΥΓΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ

1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ Β ΦΑΣΗΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	3,5
2	ΕΡΓΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	
3	ΠΡΟΩΘΗΜΕΝΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ Γ .Ν. ΣΗΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟ	1,5
	ΣΥΝΟΛΟ	5,0

2.9) ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Τουρισμός είναι ένας από τους κύριους αναπτυξιακούς πυλώνες της Οικονομίας μας με δεσπόζουσα θέση στον Τριτογενή τομέα .

Η έλλειψη κεντρικής στρατηγικής για τον Τουρισμό , η για πολλά χρόνια εμμονή σε ξεπερασμένες κατευθύνσεις τουριστικής πολιτικής με αιχμή τον μαζικό τουρισμό και ο αυτό προσδιορισμός και η αποσπασματικότητα στη διαχείριση του τουριστικού προϊόντος σε περιφερειακό επίπεδο οδήγησαν

- Στον έντονα εποχιακό χαρακτήρα αυτής της δραστηριότητας
- Στην άνιση γεωγραφική κατανομή των τουριστικών δραστηριοτήτων .
- Στην όχι υψηλή ποιότητα του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.
- Στη φθίνουσα πορεία του τουριστικού τομέα.

Οι διαπιστώσεις αυτές επιβάλλουν την λήψη αναγκαίων μέτρων ώστε , να βελτιωθεί η ποιότητα του προϊόντος και να αυξηθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητα του Τομέα.

- Να συντονιστούν οι τουριστικοί φορείς του Νομού με εκείνους της περιφέρειας ώστε να κατοχυρωθεί ως τόπος προορισμού η ΚΡΗΤΗ.
- Να υλοποιηθούν προγράμματα επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου
- Να αναπτυχθούν όπως ήδη έχει ξεκινήσει η προσπάθεια νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού όπως ο συνεδριακός τουρισμός, ο οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο τουρισμός σε ορεινές περιοχές, ο εσωτερικός τουρισμός κ.α
- Να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου μας, όπως οι φυσικές ομορφιές, ο πολιτισμός, το κλίμα, η κρητική διατροφή κ.α

Σημαντικό πρόβλημα επιβίωσης αντιμετωπίζουν οι μικρού και μεσαίου μεγέθους τουριστικές μονάδες και τα τουριστικά καταλύματα γι αυτό πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα για τη βελτίωση και αναβάθμιση αυτών των μονάδων.

Οι βελτιώσεις των υποδομών στις Μεταφορές, η δημιουργία γηπέδων GOLF, Μαρίνων, συνεδριακών κέντρων θα διευρύνει την αγορά –στόχο και θα αναβαθμίσει ποιοτικά το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν.

Με βάση το οργανωμένο Τμήμα Τουρισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λασιθίου τη Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής και την εταιρία Τουρισμού Κρήτης, τη γενικότερη πολιτική βούληση που στοχεύει στη στήριξη,

αναβάθμιση και προαγωγή του ζωτικού για την οικονομία μας Τουριστικού Τομέα πρέπει να διατηρηθεί και αναπτυχθεί περαιτέρω η συνεργασία με τους τουριστικούς φορείς του Νομού μας και της Κρήτης στην κοινή προσπάθεια , όχι απλά να βγει από την κρίση ο τουρισμός στο νησί μας , αλλά να κινηθεί στις πρώτες θέσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr8/2/2006)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝ/ΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	15.489	16.628	17.377	17,752	18,932	19,120	21,389	21,526	21,010	21,057
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΤΩΝ	104,454	97,888	104,055	108,073	87,113	66,704	94,531	119,928	119,082	
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΤΩΝ	1,585,544	1,675,459	1,551,959	1,868,404	1,718,185	1,728,309	1,574,013	1,526,143	1,720,449	

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr8/2/2006)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Από τους βασικούς μας στόχους σε ότι αφορά την πολιτική Ανάπτυξης του Τουρισμού είναι η περισσότερο ισόρροπη γεωγραφικά και εποχιακά κατανομή της τουριστικής δραστηριότητας, η ουσιαστική αναβάθμιση των προσφερομένων υπηρεσιών και ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος με νέα πακέτα.

Ο στόχος αυτός ικανοποιείται σημαντικά με την αξιοποίηση της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Με τις προτεινόμενες ενέργειες στοχεύουμε στην:

- Δημιουργία Θεματικών ή γεωγραφικών εστιών Ανάπτυξης Ειδικών Μορφών Τουρισμού, με την μορφή μικρών συμπλεγμάτων ή δικτύων.
- Αξιοποίηση μεγάλων ή μικρών προηγούμενων παρεμβάσεων.
- Συμπλήρωση ή ολοκλήρωση προηγούμενων σχετικών επενδύσεων.
- Ολοκλήρωση προσπαθειών -ενεργειών δημιουργίας νέων Τουριστικών πακέτων
- Ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης του Τουρισμού μέσα από τη διαφοροποίηση , εμπλουτισμό και την ποιοτική διάσταση της εικόνας του.

- Δημιουργία αναγκαίου υλικού ή μεθόδων προβολής- διαφήμισης- δημοσιότητας.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr8/5/2006)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1	ΛΙΜΑΝΙ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ(οργάνωση χερσαίας ζώνης , κτιριακές εγκαταστάσεις , Προσβάσεις) Η μελέτη που έχει ανατεθεί από το Λιμενικό Ταμείο Λασιθίου βρίσκεται στο προκαταρτικό στάδιο.	1,0
2	Β ΦΑΣΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΠΙΝΑΛΟΓΚΑΣ (ολοκλήρωση έργων υποδομής, στέγαση Κέντρου Μεσογειακής Πολιτιστικής Δημιουργίας)	2,5
3	ΜΑΡΙΝΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ Θα χωροθετηθεί στην ευρύτερη νότια περιοχή	1,0
4	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΛΥΜΕΝΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΕΡΣΑΙΑΣ ΖΩΝΗΣ	0,5
5	ΜΑΡΙΝΑ ΣΗΤΕΙΑΣ (ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ, ΥΠΟΔΟΜΕΣ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ)	1,0
6	ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ,ΣΗΤΕΙΑΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ, ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2,5
7	ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2,5
8	ΑΝΟΙΚΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ. Υπάρχει μελέτη	0,5
9	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ GOLF ΣΤΟΝ ΑΠΗΓΑΝΙΑ	1,0
10	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ	0,5
11	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	0,5
12	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΛΙΩΝ	0,5
	ΣΥΝΟΛΟ	12,5

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr8/5/2006)

2.10)ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λασιθίου με σκοπό:

- Την πρόληψη τυχόν εκδηλούμενης καταστροφής
- Την κινητοποίηση των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών
- Τον περιορισμό τυχόν εκδηλούμενης καταστροφής
- Την ετοιμότητα άμεσης επέμβασης στον τόπο της καταστροφής
- Την εξασφάλιση ταχείας επέμβασης
- Την ανακούφιση των πληγέντων
- Την διατήρηση του ηθικού και της ηρεμίας του πληθυσμού

Έχει εκπονήσει τοπικά σχέδια ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ καθώς και προγράμματα πρόληψης για τυχόν καταστροφές που μπορεί να πραγματοποιηθούν αξιοποιώντας όσο το δυνατόν καλύτερα το προσωπικό και τα μέσα που διαθέτει. Τόσο η ίδια όσο και οι λοιπές Υπηρεσίες του Νομού Λασιθίου .

Είναι ανάγκη όμως να εκπονηθούν σύγχρονες μελέτες για την αντιμετώπιση καταστροφών όπως για σεισμούς ,πλημμύρισα κύματα κλπ. Οι μελέτες αυτές θα βασίζονται στις νέες τεχνολογίες στην

εγκατάσταση μονάδων έγκαιρης προειδοποίησης και σε γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών. Για την εφαρμογή των συστημάτων αυτών πρέπει να υπάρξει διασύνδεση και αξιοποίηση των τοπικών επιστημονικών ιδρυμάτων. Επίσης θα πρέπει να αξιοποιηθεί και να ενδυναμωθεί το εθελοντικό κίνημα που υπάρχει στην περιοχή μαζί με τις αρμόδιες Υπηρεσίες.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr28/1/2006)

2.11)ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί το σπουδαιότερο παράγοντα ανάπτυξης . Στο Νομό Λ Λασιθίου η πληθυσμιακή αύξηση των μεγάλων και τουριστικά ανεπτυγμένων οικισμών αντισταθμίζεται από την αλματώδη μείωση του πληθυσμού στους υπόλοιπους οικισμούς , έτσι ώστε ο Νομός Λασιθίου να έχει τη μικρότερη πληθυσμιακή μεταβολή (αύξηση 7%) σε επίπεδο Περιφέρειας.

Δυσμενής είναι και η ηλικιακή διάρθρωση καθώς ο ενεργός πληθυσμός αποτελεί το 44% του συνολικού πληθυσμού, ο νεανικός

το 19,3% και το 19,5% είναι άτομα άνω των 65 (2001).

Η ανεργία εξελίσσεται αρνητικά , με αύξηση περίπου 22% κατά το διάστημα 1991-1995 παρά το ότι βρίσκεται στα μικρότερα επίπεδα της χώρας. Η άνιση σχέση μεταξύ των δυο φύλων ως προς την πρόσβαση στην αγορά εργασίας αποτελεί σοβαρό πρόβλημα του Νομού. Επίσης η ανεργία πλήττει και τους νέους ηλικίας 20-24 και ακολουθούν οι ηλικίες των 25-29 και 30-34.

Άλλο πρόβλημα του οικονομικά ενεργού πληθυσμού είναι η υποασχόληση στον πρωτογενή τομέα και επομένως η εγκατάλειψη του και η στροφή στον τριτογενή που προβλέπεται να ενταθεί τα επόμενα χρόνια. Η αλλαγή αυτή της απασχόλησης απαιτεί τη λήψη ειδικών μέτρων για το τμήμα αυτό του πληθυσμού.

Επιπρόσθετα σημειώνεται συνεχής αύξηση μεταναστών κατά την τελευταία δεκαετία , με πρόβλημα κατά την ένταξη τους στις τοπικές κοινωνίες. Σε όλο το Νομό εργάζονται περίπου 6.500 μετανάστες.

Ειδικά προβλήματα

Η ύπαρξη των πολλαπλών και ποικίλων προβλημάτων συγκρατούν και περιορίζουν την πορεία ανάπτυξης του Νομού καθώς

και την ποιότητα ζωής των κατοίκων .

Αναλυτικά:

1. Οι επικρατούσες πληθυσμιακές τάσεις (μετακινήσεις προς ημιαστικές και αστικές περιοχές, γήρανση, υπογεννητικότητα) δεν συντελούν στη διατήρηση ενός συνεκτικού και ζωντανού παραγωγικού πυρήνα.
2. Η χαμηλή ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού (αναφαλητισμός, χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης) σε συνδυασμό με την έλλειψη εξειδίκευσης δεν ανταποκρίνεται στις υψηλές απαιτήσεις εξειδίκευσης και δεξιοτήτων της σύγχρονης οικονομίας.
3. Η ανεργία , ειδικότερα , ευαίσθητες πληθυσμιακές ομάδες όπως γυναίκες (87%), νέοι ,ΑΜΕΑ κ. κ οξύνουν ακόμα περισσότερο το πρόβλημα της άνισης σχέσης ως προς την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
4. Η υποαπασχόληση , που είναι έντονο φαινόμενο αφενός στις περιοχές , λόγω της φύσης των αγροτικών εργασιών, και αφετέρου στον τουριστικό κλάδο λόγω της εποχικότητας και της ύφεσης

,αναγκάζουν τους εργαζομένους να αναζητήσουν και δεύτερη απασχόληση για τη συμπλήρωση του εισοδήματός τους.

5. Η περιορισμένη δυναμική των ΜΜΕ του Νομού ,καθιστά αδύνατη την συμμετοχή τους στην ανόρθωση της οικονομίας .
6. Το έλλειμμα κοινωνικών και τεχνικών υποδομών πτοούν τον πληθυσμό, περιθωριοποιούν την ύπαιθρο και συντελούν στην εγκατάλειψη της.

Διαπιστώσεις -Στόχοι

Η πραγματικότητα αυτή επιβάλλει την ενεργοποίηση των αναπτυξιακών φορέων της περιοχής. Ήδη ο ΟΑΕΔ εφαρμόζει προγράμματα κατάρτισης, εξειδίκευσης, εργασιακής εμπειρίας, απασχόλησης, επιδότησης επενδύσεων κ. α ,όμως δεν υπάρχει αποτίμηση για την συμβολή τους στην επίλυση του προβλήματος της ανεργίας και αν υπηρετούν πραγματικές ανάγκες του Νομού.

Ομοίως δεν έχει αποτιμηθεί η συμβολή άλλων υλοποιούμενων σχετικών προγραμμάτων όπως:

- Το τοπικό πρόγραμμα Leader, που δίνει προτεραιότητα στο τομέα της απασχόλησης.
- « Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Ανάπτυξης Ειδικών Αγροτικών Περιοχών », με κύριο στόχο την ανάπτυξη της πολυαπασχόλησης και την εξασφάλιση ικανοποιητικού εισοδήματος των ορεινών τμημάτων περιοχών του Οροπεδίου Λασιθίου, της Σητείας και της Ιεράπετρας.
- Interreg III, διασυνοριακό πρόγραμμα ,με στόχο την κοινή προσπάθεια για καταπολέμηση της ανεργίας και την αύξηση της απασχόλησης, της παραγωγικότητας και της επιχειρηματικότητας.
- Κοινωνικά προγράμματα (ΚΔΑΠ, ΚΗΦΗ, Βοήθεια στο σπίτι, Βρεφονηπιακοί σταθμοί)
- Τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης, με στόχο την «άρση του οικονομικού αποκλεισμού για τις γυναίκες και προώθηση της γυναικείας απασχόλησης» και αντίστοιχο πρόγραμμα για τα ΑΜΕΑ που πρόκειται να υλοποιήσει η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και ο Δήμος Αγίου Νικολάου.

Προτεινόμενα Μέτρα:

- Να γίνεται μετά από μελέτη ο καθορισμός του τομέα εφαρμογής των προγραμμάτων.
- Να επεκταθεί η παρέμβαση ολοκληρωμένων

προγραμμάτων (όπως οι τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης).

- Η γνώση των αναγκών να γίνεται εξατομικευμένα από ειδικά γραφεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και να επεκταθεί η παροχή Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.
- Να συσταθούν κατάλληλοι οργανισμοί ή να αξιοποιηθούν υφιστάμενοι (π.χ Χειροτεχνικό Κέντρο, ερευνητικά ιδρύματα) για την καλλιέργεια επιχειρηματικού πνεύματος και μεταφορά καινοτομικής τεχνογνωσίας. (ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:www.lasithi.gr.3/2/2006)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ	ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΧΩΡΑΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ
ΑΕΠ κατά κεφαλή	3,94 εκατ. δρχ.	3,39	4
Κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις	1,51 εκατ. δρχ.	1,59	12
Δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο	1,1 εκατ. δρχ.	1,19	18
Άμεσοι φόροι ανά κάτοικο	0,08 εκατ. δρχ.	0,22	20
Φυσική αύξηση πληθυσμού/1000 κατοίκους	-2,58	0,23	35
Μαθητές γυμνασίων, λυκείων/1000 κατοίκους	72	78	28
Ποσοστό ανεργίας (Δεκ. 1998)	20	10,4	17

Συμμετοχή στα συνολικά μεγέθη της χώρας			
ΑΕΠ	0,8 %		31
Φορολογούμενοι	0,6 %		37
Δηλωθέν στην εφορία εισόδημα	0,6 %		35
Άμεσοι φόροι	0,3 %		37
Αποταμιευτικές καταθέσεις	0,7 %		35

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ WWW.lasithinet.gr)

		ΠΕΤ ΚΡΗΤΗ 2000-2006		ΚΤΣ 2000-2006		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	
		ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ
	<u>Α. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ</u>						
	<u>1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</u>						
1	1ο Δ.Σ. ΙΕΡΑΠΤΕΤΡΑΣ		0,7				
2	4ο Δ.Σ. ΣΗΤΕΙΑΣ		0,4				
3	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 8 ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ		0,4				
4	ΜΟΥΣΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΕΡΑΠΤΕΤΡΑΣ		0,4				
5	ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ		0,4				
6	ΣΤΕΓΑΣΗ Τ.Ε.Ι Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ				2,0		
7	ΣΤΕΓΑΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ				0,5		
8	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΣΤΕΓΗΣ				2,5		
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	5,4	2,3	21,0	5,0		
	<u>2. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ</u>						
	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	5,4		12,0			
	<u>Β. ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ</u>						
	<u>1. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ</u>						
1	ΒΟΑΚ				45,0		
2	ΝΟΑΚ- ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ				1,0		
3	ΝΟΑΚ - ΛΟΙΠΑ ΤΜΗΜΑΤΑ		8,5				
4	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΕΛΟΥΝΤΑ		0,5				
5	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΟΥ ΝΕΑΠΟΛΗ - ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΑΙ ΛΑΚΩΝΙΑ - ΔΡΑΣΙ		1,5				
6	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠ. ΟΔΟΥ ΚΑΛΟ ΧΩΡΙΟ - ΠΡΙΝΑ - ΜΑΛΛΕΣ		1,85				
7	ΟΔΟΣ ΝΤΑΡΜΑΡΟΣ - ΣΙΣΙ - ΜΙΛΑΤΟΣ - ΞΙΝΟΚΑΛΙΑΣ - ΣΚΙΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟ		3,0				
				103			

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΦΟΡΕΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΠΙΝΑΚΑ)		ΠΠΕΤ ΚΡΗΤΗ 2000-2006		ΚΠΣ 2000-2006		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	
		ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ
8	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΟΙΠΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΝΟΜ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ		1,5				
9	ΛΙΜΑΝΙ ΣΗΤΕΙΑΣ (Γ ΦΑΣΗ)		2,0				
10	ΛΙΜΑΝΙ ΝΟΤΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ (ευρύτερη περ. Ιεράπετρας)		6,0				
	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	50,4	24,5	72,0	46,0	7,5	0,0
	2. ΕΝΕΡΓΕΙΑ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	0,9		15,0			
	3. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ			15,0			
	Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ						
	1. ΓΕΩΡΓΙΑ						
1	ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΑΡΔΕΥΣΗ				6,0		
2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΤΟΕΒ ΣΗΤΕΙΑΣ (ΖΟΥ) ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ				1,5		
3	ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΦΟΥΡΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΒΡΟΥΧΑ - ΛΟΥΜΑ- ΣΚΙΝΙΑ				1,0		
4	ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗ ΚΑΘΑΡΟΥ				1,0		
5	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΤΤ		1,5				
6	ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ ΑΠΟ ΠΗΓΕΣ ΜΑΛΑΥΡΑΣ				4,0		
7	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΙΚΡΩΝ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ 7ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΩΝ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ				2,5		
8	ΜΙΚΡΟ ΦΡΑΓΜΑ ΑΓ .ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ				2,5		
9	ΕΡΓΑ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΡΑΜΙΑΝΩΝ		1,5				

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΠΙΝΑΚΑ)		ΠΤΕΠ ΚΡΗΤΗ 2000-2006		ΚΠΣ 2000-2006		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	
		ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ
10	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΙΟΥ		1,0				
11	ΜΙΚΡΟ ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΜΟΧΛΟΥ		0,4				
12	ΜΙΚΡΑ ΛΙΜΕΝΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΣΚΟΠΩΝ		2,0				
13	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ		1,0				
	ΣΥΝΟΛΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	36,0	7,4	54,0	18,5		0,0
	<i>2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</i>						
1	ΒΙΠΕ ΣΗΤΕΙΑΣ		0,5				
2	ΤΟΠΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ		0,5				
	ΣΥΝΟΛΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ- ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	9,0	1,0	13,5	0,0		0,0
	<i>3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ</i>						
1	ΛΙΜΑΝΙ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ		1,0				
2	ΜΑΡΙΝΑ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ				1,0		
3	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΛΙΜΕΝΟΣ ΖΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΕΡΣΑΙΑΣ ΖΩΝΗΣ		0,5				
4	ΜΑΡΙΝΑ ΣΗΤΕΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ, ΥΠΟΔΟΜΕΣ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ				1,0		
5	ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ				2,5		
6	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ ΓΚΟΛΦ ΣΤΟΝ ΑΠΗΓΑΝΙΑ				1,0		
7	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡ ΑΛΙΩΝ		0,5				
	ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	9,0	2,0	25,5	5,5		0,0

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΠΙΝΑΚΑ)		ΠΕΤΠ ΚΡΗΤΗ 2000-2006		ΚΤΣ 2000-2006		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	
		ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ
	4. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	3,6	0,0	10,5	0,0		0,0
	<u>Δ. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ</u>						
	1. ΥΓΕΙΑ- ΠΡΟΝΟΙΑ						
1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ Β ΦΑΣΗΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ				3,5		
2	ΕΡΓΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ (περιλαμβάνεται στην πρόταση ΕΠΤΑ)						
3	ΠΡΟΩΘΗΜΕΝΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ Γ .Ν. ΣΗΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΜΑΚΡΥΓΙΑΛΟ (ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ)		1,5				
	ΣΥΝΟΛΟ ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	9,0	1,5	10,5	3,5		
	2. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ						
1	Β ΦΑΣΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΠΝΑΛΟΓΚΑΣ				2,5		
2	ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΕΡΑΠΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΣΗΤΕΙΑΣ ,ΝΕΑΠΟΛΗΣ, ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ				1,0		
3	ΑΝΟΙΚΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΙΕΡΑΠΤΕΡΑ		0,5				
4	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ						
5	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ	9,0	0,5	12,0	4,5		0,0
	3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ						
1	ΑΓΩΓΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΦΡΑΓΜΑ ΑΠΟΣΕΛΕΜΗ ΜΕΧΡΙ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ						4,0

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΠΙΝΑΚΑ)		ΠΠΕΠ ΚΡΗΤΗ 2000-2006		ΚΤΣΣ 2000-2006		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	
		ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ
2	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΙΑ ΑΡΔΕΥΣΗ						1,0
3	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ		0,5				
4	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΚΟΥΤΣΟΥΝΑΡΙ ΕΩΣ ΚΑΛΟ ΝΕΡΟ						4,0
5	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΙΣΣΙΟΥ. ΜΙΛΑΤΟΥ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΑΠΟΧ, ΑΓΩΓΟΙ						1,0
6	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΣ. ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧ/ΣΗΣ ΚΡΙΤΣΑΣ (επιπλέον από την πρόταση ΕΠΤΑ) +C5+C32						0,4
7	ΑΠΟΧ/ΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΔΥΤΙΚΑ 7 ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟ , ΠΟΛΗΣ						1,0
8	ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΩΝ 4 8 ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΟΥΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ (επί πλέον από την πρόταση του ΕΠΤΑ)						5,0
9	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ						
10	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ 1 ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ, ΝΕΑΠΟΛΗΣ, ΣΗΤΕΙΑΣ				1,0		

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΠΙΝΑΚΑ)		ΠΕΠ ΚΡΗΤΗ 2000-2006		ΚΤΣ 2000-2006		ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	
		ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Α. ΛΑΣΙΘΙΟΥ
11	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΟ PARKING ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ				1,0		
12	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ, ΣΗΤΕΙΑΣ				1,0		
13	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΩΝ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ		1,0		1,0		
14	ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΡΕΙΝΩΝ ΟΓΚΩΝ				5,0		
15	ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000						1,5
16	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΒΙΟΤΟΠΟΥ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΡΑΜΙΑΝΩΝ		0,4				
17	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΙΟΤΟΠΟΥ ΑΛΜΥΡΟΥ ΑΓ .ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΩΝ		0,5				
18	ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΣ ΠΟΤΑΜΟΥ , ΠΑΝΤΕΛΗ		0,5				
19	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΑ ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΙΑ Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ		0,8				
20	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ				1,5		
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	35,1	3,7	33,0	9,5	67,5	17,9
	<u>Ε. ΚΟΙΝΩΝΙΑ</u> <u>ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ</u>	3,6		6,0			
	<u>ΣΤ. ΤΕΧΝΙΚΉ</u> <u>ΒΟΗΘΕΙΑ</u>	3,6		112			
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	180,0	42,9	300,0	92,5	75,0	17,9

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ

α) ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

3.1 . Γενικά

Είναι γνωστό ότι η ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων βαίνει , συνεχώς , φθίνουσα γεγονός που αντανάκλαται στο διαρκώς αυξανόμενο έλλειμμα του ισοζυγίου των αγροτικών μας προϊόντων , στην ουσία οφείλεται στην αδυναμία του αγροτικού μας τομέα να μετασχηματίσει τις παραδοσιακές δομές του και να προσαρμοστεί στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της διεθνούς αγοράς .

Συγκεκριμένα οι λόγοι για τους οποίους καθιστάτε προβληματική η συμβατική γεωργία εντοπίζονται κυρίως , στα δομικά προβλήματα ζήτησης τα οποία επηρεάζουν δυσμενώς και τις συνθήκες προσφοράς των προϊόντων :

α) Σε ότι αφορά τη ζήτηση . Η συμφωνία της Γενεύης , στα πλαίσια του ΠΟΕ , θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στα προϊόντα της συμβατικής γεωργίας , στο βαθμό που θα προωθηθεί περαιτέρω η σταδιακή μείωση των επιδοτήσεων – ενισχύσεων και τα προϊόντα των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών θα έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές . προβλέπεται επομένως αυξημένος ανταγωνισμός και λόγω των χαμηλών ελαστικοτήτων , μειωμένη ζήτηση και επομένως μειωμένες προοπτικές για τα συμβατικά προϊόντα δεδομένης της μεταβολής των καταναλωτικών προτύπων και προτιμήσεων , καθώς φαίνεται να υπάρχει μετατόπιση της ζήτησης σε προϊόντα υψηλότερης ποιότητας .

β) Στο επίπεδο της προσφοράς . Όσο και αν βελτιωθούν οι συνθήκες προσφοράς

των συμβατικών προϊόντων , κατ' επέκταση και η αντίστοιχη παραγωγικότητα στη βάση του εξορθολογισμού της παραγωγικής διαδικασίας και της δημιουργίας έργων υποδομής , η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας δε θα μετουσιωθεί και σε αύξηση του εισοδήματος των αγροτών .

Επομένως , οι τάσεις και οι προοπτικές μάλλον θα είναι δυσμενής για το εισόδημα του ευρωπαϊού παραγωγού . Επίσης εάν ληφθούν υπόψη και οι ρυθμίσεις της νέας ΚΑΠ τότε η δυσμενής προοπτική φαίνεται να ενισχύεται . Στο βαθμό που οι ευρωπαϊκές επιδοτήσεις αποσυνδέονται σε μεγάλο βαθμό , από την παραγωγή , το εισόδημα όλων εκείνων των ευρωπαϊών αγροτών που παράγουν προϊόντα με συμβατικές παραδοσιακές μεθόδους , θα μειώνεται καθώς οι συμβατικές μέθοδοι παραγωγής δε δημιουργούν προϊόντα υψηλής ποιότητας ούτε υπόκεινται σε πιστοποιημένες διαδικασίες παραγωγής και τυποποίησης .

Ως γνωστό , με βάση την νέα ΚΑΠ , οι ευρωπαϊκές ενισχύσεις συναρτώνται περισσότερο από την ποιότητα και τις πιστοποιημένες διαδικασίες παραγωγής και τυποποίησης και λιγότερο από την ποσότητα . Επομένως φαίνεται να είναι αναπόφευκτη η συρρίκνωση του συνολικού εισοδήματος των ευρωπαϊών παραγωγών της παραδοσιακής γεωργίας.

Τέλος, πέραν των αρνητικών παραγόντων που δρουν ανασχετικά στην προσπάθεια βελτίωσης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας ,υπάρχει στον νομό Λασιθίου και το δομικό πρόβλημα του κατακερματισμού της γης και των μικρών εκμεταλλεύσεων καθώς και η απόσταση από τις μεγάλες αγορές ,τα οποία λειτουργούν ως επιπρόσθετη αρνητική παράγοντες στην όλη προσπάθεια του συστήματος παραγωγής ,καθώς οι δυνατότητες επίτευξης εκτεταμένης παραγωγής με σημαντική μείωση του μέσου κόστους ,είναι εκ των πραγμάτων περιορισμένες.

Επομένως γενικός στόχος στον πρωτογενή τομέα είναι:

α)Στο επίπεδο της αγοράς ,ο προσανατολισμός των καλλιεργειών και της παραγωγής σε προϊόντα που παρουσιάζουν μεγαλύτερη ζήτηση.

Μεγαλύτερη ζήτηση ,λόγω μεταβολών των καταναλωτικών προτιμήσεων και των

προτύπων, παρουσιάζουν τα ποιοτικά προϊόντα τα οποία υπόκεινται σε αυστηρές διαδικασίες πιστοποίησης ,τόσο ως προς τις παραγωγικές διαδικασίες ,όσο και ως προς την επεξεργασία και τυποποίηση τους.

Τα εν λόγω προϊόντα πετυχαίνουν υψηλότερες τιμές ,καθώς υπάρχουν στοιχεία διαφοροποίησης από άλλα ομοειδή προϊόντα . Ήτοι , η ποιότητα άρρηκτα συνυφασμένη με τις ιδιαίτερες συνθήκες παραγωγής και την ονομασία προέλευσης μπορούν να διαμορφώσουν όρους καλύτερων προοπτικών ζήτησης. Αξίζει ,επίσης να αναφέρουμε ότι η ποιοτική διαφοροποίηση των προϊόντων καθιστά και τις αντίστοιχες αγορές λιγότερο ανταγωνιστικές ,καθώς υπάρχει δυνατότητα για προνομιακή εκμετάλλευση των προϊόντων. Με αυτή την έννοια τα ποιοτικά προϊόντα διαχωρίζονται από τα συμβατικά και επομένως η απειλή από τις χώρες χαμηλότερου κόστους είναι μειωμένη.

β)Στο επίπεδο της προσφοράς ,η επίτευξη της ποιότητας συνδέεται στενά με την προσπάθεια παραγωγής προϊόντων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας ,στη βάση μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης των αγροτικών μας προϊόντων .Από την καλλιέργεια ,στη βάση της αειφορίας και της περιβαλλοντικής συμβατότητας, μέχρι και την τυποποίηση ,στη βάση συγκεκριμένων πιστοποιημένων διαδικασιών.

Η διαδικασία της ολοκληρωμένης διαχείρισης των προϊόντων επιβάλλει πιστοποιημένες διαδικασίες ,σε όλα τα στάδια της διαδικασίας παραγωγής και τυποποίησης, οι οποίες κοστολογικά είναι ιδιαίτερα αυξημένες. Με αυτήν την έννοια οι επενδύσεις θα πρέπει να πραγματοποιούν οικονομίες κλίμακας με συγχωνεύσεις και συνεργασίες τέτοιες που να καθιστούν εφικτή τη μείωση του μέσου κόστους , κατ' επέκταση και την επικερδή απόδοσή τους.

Επομένως ,πρέπει ,ταυτόχρονα ,να ενισχυθούν οι συνεργατικές διαδικασίες ,τόσο στην παραγωγή ,πολύ δε περισσότερο ,στο επίπεδο της επεξεργασίας και της τυποποίησης .Έτσι κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση του θεσμού των ομάδων παραγωγών ,η οποία ,ταυτόχρονα ,θα θέσει εκ νέου και το αίτημα της συγχώνευσης των ενώσεων. Μια τέτοια προοπτική θα καθιστούσε περισσότερο αξιοποιήσιμες και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στο επίπεδο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και των κοινοτικών πρωτοβουλιών.

Συνοψίζοντας , με τα παραπάνω δεδομένα και το γεγονός ότι για πολλά προϊόντα ο νομός Λασιθίου βρίσκεται στην πρωτοπορία από άποψη ποιότητας και καινοτομίας , και προκειμένου να παραμείνει ο πρωτογενής τομέας βασικός πυλώνας της τοπικής οικονομίας , πρέπει :

1. Να προωθηθεί η παραγωγή πιστοποιημένων και τυποποιημένων προϊόντων ποιότητας .
2. Να ενισχυθούν οι συνεργατικές διαδικασίες (ομάδες παραγωγών , συγχωνεύσεις συνεταιρισμών) .
3. Να δημιουργηθούν υποστηρικτικοί μηχανισμοί των παραγωγών .
4. Να οργανωθεί η εμπορία και διάθεση των προϊόντων με σύγχρονο τρόπο
5. Να προωθηθεί η επιμόρφωση των παραγωγών
6. Να συνεχιστούν τα προγράμματα συμπληρώματος του αγροτικού εισοδήματος με την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των ορεινών περιοχών .
7. Να διασυνδεθεί η τοπική αγροτική παραγωγή με το τουρισμό (πρόγραμμα κρητικής διατροφής κλπ) .

Σημαντικοί στόχοι στην αγροτική ανάπτυξη παραμένουν :

1. Η προστασία της γεωργικής γης και ιδιαίτερα της γης υψηλής παραγωγικότητας .

2. Η επέκταση των αρδευόμενων εκτάσεων , η εκτέλεση νέων και η βελτίωση των υπάρχοντων αρδευτικών έργων και η ορθολογική χρήση του υδάτινου δυναμικού .
3. Η εφαρμογή αναδασμού .
4. Η πύκνωση και βελτίωση της αγροτικής οδοποιίας .
5. Οι επενδύσεις με την αξιοποίηση των παρεχόμενων οικονομικών κινήτρων και **ενισχύσεων** .

2 . Φυτική παραγωγή

Σημαντικότερος κλάδος της φυτικής παραγωγής στο νομό μας είναι η ελιά , τα κηπευτικά εκτός εποχής , τα αμπέλια , η εαρινή πατάτα και οι λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες .

Για τη μεγαλύτερη ενίσχυση αυτών των κλάδων και το καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα προς όφελος των καλλιεργητών επιβάλλεται :

1. Η συνέχιση της προώθησης και επέκτασης της καλλιέργειας των κηπευτικών υπό κάλυψη που αποτελούν μια δυναμική καλλιέργεια για το νομό . Η χρήση της ηλιακής ενέργειας για την απολύμανση του εδάφους .
2. Η συνέχιση του προγράμματος αναμπέλωσης και αναδιάρθρωσης και ποικιλιών του αμπελιού .
3. Η χρησιμοποίηση πιστοποιημένου πατατόσπορου .

4. Η αναδιάρθρωση των δενδροδών καλλιεργειών .
5. Η καλύτερη αξιοποίηση των ελαιοδέντρων στις ορεινές περιοχές .
6. Η επέκταση των βιολογικών και πιστοποιημένων καλλιεργειών .
7. Η επέκταση των αρδεύσεων .
8. Η ορθολογική χρήση των αγροχημικών διότι η αλόγιστη χρήση πέρα από την αύξηση του κόστους παραγωγής επιβαρύνει σημαντικά το περιβάλλον .
9. Η μεγαλύτερη αξιοποίηση των κινήτρων που παρέχονται από τους κανονισμούς της Ε.Ε .
10. Ανάδειξη της ποιότητας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του ελαιολάδου της Σητείας που έχει πάρει βραβεία καθώς και αναγνώριση του ελαιολάδου των επαρχιών Μεραμβέλλου και Ιεράπετρας ως ΠΟΠ.
11. Η δημιουργία εργαστηρίου άμεσης ανάλυσης ευρέσεως φάσματος υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων .
12. Η δημιουργία εργαστηρίου διάγνωσης και προσδιορισμού εχθρών και ασθενειών και η δημιουργία δικτύου πληροφόρησης για θέματα καταπολέμησης εχθρών και ασθενειών . Η αξιοποίηση και ανάπτυξη του σταθμού γεωργικής έρευνας Ιεράπετρας .

β) ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ - ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Ο δευτερογενής τομέας εμφανίζει τη μικρότερη βαρύτητα στην συνολική οικονομική δραστηριότητα του Νομού. Χαρακτηρίζεται από το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων και τον περιορισμένο αριθμό μεγάλων μονάδων. Η πλειονότητα των καταστημάτων είναι οικογενειακές επιχειρήσεις τοπικής εμβέλειας με χαμηλό επίπεδο οργάνωσης. Επίσης η χωροταξική των κατανομών δημιουργεί πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα . Συμβολή στην επίλυση των προβλημάτων αυτών αλλά και μεγάλη βελτίωση στις συνθήκες εγκατάστασης και λειτουργίας των επιχειρήσεων του κλάδου θα δώσει κατασκευή του ΒΙΟΠΑ Αγίου Νικολάου εφόσον ενταχθεί στο ΠΕΠ / 3.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα είναι αναγκαίο:

1. Να χωροθετηθούν και υλοποιηθούν αντίστοιχα έργα ΒΙΟΠΑ στην Ιεράπετρα και στην Σητεία .
2. Να αξιοποιηθούν οι νέοι και παλιοί φορείς πληροφόρησης , ενισχύσεις της επιχειρηματικότητας και μεταφοράς τεχνογνωσίας (ΚΕΤΑ , Χειροτεχνικό Κέντρο Λασιθίου κ.λ.π)

3. Να αξιοποιηθεί η προσπάθεια του Επιμελητηρίου Λασιθίου για την ανάπτυξη του τομέα (εκθετήριο προϊόντων, ηλεκτρονικό εμπόριο).

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr19/1/2006)

ΤΡΙΤΟΓΕΝΕΙΣ ΤΟΜΕΑΣ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τριτογενείς τομέας κατέχει κυριαρχεί θέση στην οικονομική δραστηριότητα του νομού ,θέση που προβλέπεται περαιτέρω να ενισχυθεί με την προβλεπόμενη μείωση του πρωτογενή τομέα (στην απασχόληση και στο εισόδημα).

Ο κλάδος με το μεγαλύτερο δυναμισμό στον τριτογενή τομέα είναι π τουρισμός . Ο Νομός μας ήταν πρωτοπόρος στην ανάπτυξη του τουρισμού λόγω κλίματος , φυσικού περιβάλλοντος και επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων .Η τουριστική υποδομή με τις υψηλού επιπέδου τουριστικές μονάδες που έγιναν από την ιδιωτική πρωτοβουλία δεν ακολουθήθηκε από την ανάλογη πρόοδο των δημόσιων υποδομών και έτσι τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε μείωση της τουριστικής κίνησης που οφείλεται και σε άλλα αίτια που πρέπει να αντιμετωπισθούν . Επειδή η περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα και του κλάδου είναι εκ των ουκ άνευ για την

πρόοδο του Νομού και επειδή πρόκειται για ευάλωτη δραστηριότητα (αγορές υψηλού ανταγωνισμού ,μεταβολές στο εξωτερικό περιβάλλον) πρέπει και κατά τη νέα προγραμματική περίοδο να υπάρξει ειδικό πρόγραμμα και να επιλυθούν προβλήματα όπως:

Άρση του περιορισμού ελέγχου τουριστικής ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή Αγίου Νικολάου ώστε να ισχύσει η αρτιότητα των 10 στρ για τουριστικές εγκαταστάσεις , όπως στους άλλους Νομούς της Κρήτης.

Εξεύρεση χρηματοδοτήσεων και κατασκευή έργων υποδομών κυρίως στον τομέα μεταφορών που αναφέρονται αναλυτικά στα επιμέρους κεφάλαια(ολοκλήρωση ΒΟΑΚ - ΝΟΑΚ, αεροδρόμια, λιμάνια).

Πρωώθηση εναλλακτικού και θεματικού τουρισμού ,προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς ,έργα ανάδειξης αυτών, κατασκευή ειδικών τουριστικών υποδομών (ολοκλήρωση της μαρίνας Αγίου Νικολάου, ολοκλήρωση μαρίνας Σητείας ,κατασκευή γκολφ, διαμόρφωση παραλίων , ανάπτυξη οικισμών ,σήμανση οδών και αξιοθέατων ,γραφεία πληροφόρησης κα εξυπηρέτησης σε επίκαιρα σημεία κλπ) ,συνέχιση της πολιτικής για αναβάθμιση τουριστικών καταλυμάτων ,ειδικά των μικρών ,προσέλκυση νέων επενδύσεων σωστά χωροτεθημένων , δημιουργία δικτύων θεματικού τουρισμού με καινοτόμα συστήματα, συνέχιση και

βελτίωση τουριστικής προβολής , συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση των εργαζομένων στο τουριστικό κύκλωμα , ισόρροπη ανάπτυξη του κλάδου σε όλο τον Νομό, διάχυση των ωφελειών στην ενδοχώρα , έλεγχος στις περιοχές με πιέσεις και συγκρούσεις χρήσεων γης.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr)

3.2) ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ - ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ 2007-2013

Σε έναν κόσμο έντονα διεθνοποιημένο , τα εθνικά κράτη αδυνατούν ολοένα και περισσότερο να διαχειριστούν αποτελεσματικά τα προβλήματα ανάπτυξης των περιφερειών τους και την ενσωμάτωσή τους στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον .

Πλέον , ο ανταγωνισμός φαίνεται να μετατοπίζεται από το επίπεδο των εθνικών κρατών σε εκείνο των περιφερειών . Στη περίπτωση της δικής μας ευρωπαϊκής εμπειρίας , βλέπουμε , πράγματι, πως το περιφερειακό πρόβλημα και το ζήτημα των συγκλίσεων ανάμεσα σε αυτές , αποτελεί πεδίο έντονου προβληματισμού μεταξύ των εθνικών κυβερνήσεων για το είδος και την έκταση των παρεμβάσεων .

Στη βάση λοιπόν των νέων δεδομένων , ο σχεδιασμός της ανάπτυξης του νομού Λασιθίου ως τμήματος της περιφέρειας Κρήτης , πρέπει να ανταποκριθεί στα δύσκολα αιτήματα και στις νέες προκλήσεις των καιρών , αλλά και τις δυσκολίες του περιφερειακού ρόλου μιας υποπεριοχής όπως ο νομός μας .

Τα προβλήματα , παρά τα μεγάλα βήματα που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια , εξακολουθούν να είναι πολλά και αυτό γιατί το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον συνεχώς μεταβάλλεται , γεγονός που δημιουργεί όχι μόνο ευκαιρίες , αλλά και νέα προσκόμματα στην αναπτυξιακή δυναμική του νησιού μας .

Οι σημαντικές αλλαγές έχουν να κάνουν με το ενοποιητικό εγχείρημα της Ε.Ε , με τη διαμόρφωση νέων ευρωπαϊκών πολιτικών σε μια σειρά τομέων , με πρόσφατη εκείνης της γεωργίας στα πλαίσια της νέας ΚΑΠ , καθώς επίσης και με τις νέες γεω-οικονομικές ισορροπίες , όπως αυτές διαμορφώνονται στο πλαίσιο της χωρικής επέκτασης της Ε.Ε .

Έτσι , πέραν από τις νέες επίσημες εισδοχές νέων μελών , υπάρχει έντονο ενδιαφέρον και για το μεσογειακό Νότο γεγονός που αποτυπώθηκε με σαφήνεια στην υπογραφή της νέας Ευρωμεσογειακής συνεργασίας. Οι αλλαγές αυτές σίγουρα θα επηρεάσουν τα παραγωγικά συστήματα του νησιού μας , τους όρους λειτουργίας και των τριών τομέων της οικονομίας μας .

Σε ότι αφορά τα προβλήματα που δημιουργούνται, λόγω των αλλαγών που συντελούνται στο ευρύτερο περιβάλλον ,αυτά έχουν να κάνουν ,κυρίως ,με την εξάντληση των παραδοσιακών μορφών ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας οι οποίες φαίνεται να μην είναι πλέον συμβατές με τα αιτήματα και τις ανάγκες που επιβάλλουν οι συντελούμενες αλλαγές στο ευρύτερο περιβάλλον μας.

Είναι πλέον εμφανές ότι η ποσοτικογενής ανάπτυξη στα πλαίσια των παραδοσιακών μορφών διαχείρισης και επιχειρηματικότητας δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τις απαιτήσεις είτε των μακρινών ευρωπαϊκών αγορών του Βορρά ,είτε τον έντονο ανταγωνισμό από χώρες χαμηλότερου κόστους .

Επομένως, σε ότι αφορά τις προοπτικές ανάπτυξης ,αυτές θα καταστούν ευοίωνες ,υπό τον όρο ότι θα αναδείξουν την ποιότητα ως την βάση των μελλοντικών αναπτυξιακών μας εγχειρημάτων. Ποιότητα ,βέβαια ,σημαίνει προϊόντα και υπηρεσίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Υψηλότερη προστιθέμενη αξία ,με την σειρά της , σημαίνει ενίσχυση της καθετοποίησης της παραγωγικής διαδικασίας και διεύρυνση των δεσμών ανάμεσα στους τομείς και τους κλάδους της οικονομίας μας. Μόνον έτσι θα μπορέσουμε να αναβαθμίσουμε τον Πρωτογενή και τον Τριτογενή μας τομέα και ταυτόχρονα να ενισχύσουμε τις παραγωγικές λειτουργίες του Δευτερογενή τομέα.

Αναβάθμιση σημαίνει διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων μας ,γεγονός που θα καταστήσει το κόστος παραγωγής ως μια από τις παραμέτρους που θα επηρεάζουν τη ζήτηση και αυτό γιατί η σύγκριση δεν θα αφορά μόνον την τομή αλλά και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των προϊόντων.

Επομένως ,ζητήματα όπως ,η αναδιάρθρωση της γεωργίας και η ποιοτική αναβάθμιση της ,οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού ,η ανάδειξη της ιστορικής μας κληρονομιάς ,η προστασία του περιβάλλοντος η περαιτέρω καθετοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας ,η ενίσχυση των κλαδικών διασυνδέσεων της οικονομίας ,η διαμόρφωση ενός νέου ,ποιοτικά ,αναβαθμισμένου ανθρώπινου κεφαλαίου, ικανό να αφομοιώνει τις τεχνολογικές αλλαγές ,να στηρίζει την καινοτομική δραστηριότητα και να αναδεικνύει νέες μορφές επιχειρηματικότητας ,σε συνδυασμό ,με την συγκρότηση ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών και ερευνητικών δικτύων αποτελούν προϋπόθεση της αναπτυξιακής μας προσπάθειας και της περαιτέρω στήριξης της απασχόλησης και των εισοδημάτων .

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στην ενίσχυση των υποδομών ,τηλεπικοινωνιακών ,οδικών ,λιμενικών ,αεροπορικών γιατί αυτές στην ουσία συμβάλουν αποφασιστικά στην μείωση του κόστους μεταφοράς και αποτελούν την σταθερή βάση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας της πραγματικής οικονομίας.

Ακόμη και οι νέες μορφές εμπορίου , όπως για παράδειγμα το ηλεκτρονικό εμπόριο που διασύνδεει την τοπική οικονομία με την παγκόσμια αγορά , δεν μπορούν να έχουν την ανάλογη αποτελεσματικότητα εάν δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες τηλεπικοινωνιακές και μεταφορικές υποδομές που θα καθιστούν αρτιότερη την διαχείριση και την διακίνηση των προϊόντων .

Επίσης , τα ζητήματα των υδάτινων πόρων , της ενέργειας και των εναλλακτικών μορφών της , καθώς και το ζήτημα του νέου χωροταξικού σχεδιασμού είναι και αυτά εξίσου αναγκαία και ασκούν σημαντική επίδραση σε ολόκληρο το φάσμα των παραγωγικών δραστηριοτήτων .

Επομένως , οι επενδύσεις στα έργα υποδομής κρίνονται αναγκαίες και θα πρέπει να γίνονται στη βάση αντικειμενικών κριτηρίων και αξιολογήσεων , σε ότι αφορά το τόπο επιλογής τους , με γνώμονα την αριστοποίηση , το βέλτιστο όφελος , το πολλαπλασιαστικό τους αποτέλεσμα και την μεγαλύτερη δυνατή διάχυση των ευνοϊκών

επιδράσεων στις οικονομικές δραστηριότητες της Κρήτης .

Βασικό κριτήριο για το συνολικό σχεδιασμό , είναι η αρχή της ισόρροπης ανάπτυξης αλλά με στόχο την αρχή της συμπληρωματικότητας και όχι της υποκατάστασης . Αυτό σημαίνει ότι εκτός από ένα βασικό επίπεδο αναγκών πρέπει να ικανοποιείται , η αξιολόγηση θα βασίζεται σε κριτήρια ικανοποίησης των επιμέρους στόχων ανάπτυξης που θα έχουν τεθεί για κάθε νομό ή δήμο που θα είναι συμπληρωματικοί με τους γενικούς στόχους και όχι ανταγωνιστικοί .

Σε τελευταία ανάλυση όποιες και αν είναι οι δομικές ομοιότητες στο επίπεδο των παραγωγικών λειτουργιών ή οι ανάγκες για κοινά έργα υποδομής , υπάρχουν και διαφορές ανάμεσα στις περιοχές μας που έχουν να κάνουν με τη φυσική θέση τους με το διαφορετικό πληθυσμιακό δυναμικό τους , με τους διαφορετικούς όρους κοινωνικής και οικονομικής συγκρότησης γεγονός που επιβάλλει το σχεδιασμό και την υλοποίηση διαφορετικών δράσεων ως προς τη θεματική και την εμβέλεια τους .

Με βάση τις σκέψεις αυτές ο Νόμος μας συμμετέχει στη συνολική αναπτυξιακή προσπάθεια της Κρήτης και στο ενιαίο σχεδιασμό και προγραμματισμό , συγχρόνως όμως με βάση τις ιδιαιτερότητες του , προβάλλει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του δίνοντας το δικό του στίγμα .

Ο Νομός για την περαιτέρω ανάπτυξή του στα πλαίσια του συνολικού σχεδιασμού της περιφέρειας βασίζεται στα παρακάτω συγκριτικά πλεονεκτήματα :

Στον αναπτυγμένο και εξωστρεφή πρωτογενή τομέα (ελαιοκαλλιέργεια , πρώιμα κηπευτικά , μελισσοκομία , ιχθυοκαλλιέργειες) . Στους διεθνούς φήμης τουριστικού προορισμού και της υψηλής στάθμης ξενοδοχειακές μονάδες , στα μνημεία και το θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον που αποτελεί τόπο επίσκεψης και προσελκύει επενδυτές για β κατοικία .

Επίσης στο ενεργειακό τομέα ο Νομός μας συμμετέχει ήδη με ολικά πάρκα συνολικού δυναμικού 80 MW και σε συνδυασμό με τη λειτουργία του Α/Η εργοστασίου στον Αθρινόλακκο θα ξεπεράσει , στην προσφορά ενέργειας , το δικό της ποσοστό κατανάλωσης , συμβάλλοντας έτσι θετικά στο συνολικό ενεργειακό ισοζύγιο του νησιού μας .

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr20/12006)

3.3) ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΠΕΡΙΟΔΟ

Η πορεία ανάπτυξης του Νομού κατά την τρέχουσα περίοδο εμφανίζει στασιμότητα ή μικρότερους αριθμούς ανάπτυξης σε σύγκριση με τους άλλους νομούς της Κρήτης . Η « υστέρηση ανάπτυξης » όπως χαρακτηρίζεται από τους τοπικούς φορείς , θεμελιώνεται στα παρακάτω :

Στην μικρότερη ποσοστιαία αύξηση του πληθυσμού την περίοδο 1991 - 2001 σε σχέση με τους άλλους νομούς . Στους μικρότερους ρυθμούς αύξησης του δηλωθέντος εισοδήματος και των καταθέσεων σε σχέση με την περιφέρεια , στη μείωση των τουριστικών κλινών με την απαξίωση και το κλείσιμο των μικρών μονάδων εντός πόλεων . Στην πτωτική πορεία των ιδιωτικών επενδύσεων και στο μικρότερο αριθμό αυτών συγκριτικά με τους υπόλοιπους νομούς . Στο μη ικανοποιητικό ποσοστό των δημοσίων επενδύσεων από το συνολικό πρόγραμμα της Κρήτης , πορεία που συνεχίζεται για μεγάλο χρονικό διάστημα , στο ότι δεν επιλύθηκαν τα προβλήματα μείωσης της χρονοαπόστασης από τις πύλες του νησιού , στο ότι δεν υπάρχουν απτά αποτελέσματα (αφού ουσιαστικά δεν άρχισαν ακόμη) των προγραμμάτων ολοκληρωμένης ανάπτυξης αγροτικού χώρου κλπ.

3.4)ΣΤΟΧΟΙ–ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2013

Σύμφωνα με την ανάλυση κατά τομέα που ακολουθεί , για την επόμενη προγραμματική περίοδο οι στόχοι και οι προοπτικές ανάπτυξης του νομού Λασιθίου είναι :

Η άρση της απομόνωσης του νομού με την ολοκλήρωση του Βόρειου και του Νότιου οδικού άξονα και στο νομό μας , έργο που έχει καθυστερήσει . Το έργο αυτό θα συμβάλει σε όλους τους τομείς στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και στη συνολική ανάδειξη της Κρήτης . Η δημιουργία – λειτουργία στο νομό « πυλών » εισόδου : Ανατολική πύλη με το αεροδρόμιο –λιμάνι Σητείας (το πρώτο έχει προγραμματιστεί και το δεύτερο ολοκληρώνεται) , Νότια πύλη με το αεροδρόμιο – λιμάνι Ιεράπετρας (το αεροδρόμιο προωθείται ως ιδιωτική επένδυση , αλλά και το λιμάνι μετά την εκπόνηση της μελέτης σκοπιμότητας και χωροθέτησης μπορεί να αξιοποιηθεί το ιδιωτικό επενδυτικό ενδιαφέρον) .

Θεωρούμε ότι , στα πλαίσια του ενιαίου δικτύου μεταφορών , η Κρήτη αναδεικνύεται από τις νέες αυτές πύλες στην ανατολή και στο νότο . Η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα με έμφαση στην ποιότητα . Η αξιοποίηση των υδάτινων πόρων με τη υλοποίηση ενός μεγάλου συνολικού έργου , που αποτελείται από 12 μικρά φράγματα και λιμνοδεξαμενές και τα αντίστοιχα έργα κατασκευής δικτύων . Θεωρούμε ότι το έργο αυτό δεν εξυπηρετεί μόνο τις τοπικές ανάγκες ύδρευσης - άρδευσης και προστασίας από την ερημοποίηση , αλλά εντάσσεται στον ευρύτερο σχεδιασμό ενιαίας διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού της περιφέρειας . Η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας του τουρισμού , η ανάπτυξη των νέων τουριστικών προορισμών . Η προσέλκυση επενδύσεων και στον δευτερογενή τομέα με τη δημιουργία κατάλληλων υποδομών . Επιζητούμε τη δημιουργία βιοτεχνικών πάρκων (ήδη προωθείται αυτό του Αγίου Νικολάου) θεωρώντας ότι αυτά θα εντείνουν , μακροπρόθεσμα , το επενδυτικό ενδιαφέρον . Η συγκράτηση του πληθυσμού στην ενδοχώρα με ολοκληρωμένα προγράμματα ανάπτυξης και ένταξης σε δίκτυα (αρχαιολογικά , πολιτιστικά , φυσικών πόρων , ορεινών όγκων κλπ .) . Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η ίδρυση και λειτουργία νέων εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων .

Πρέπει να αποκαταθεί η αδικία που υπάρχει για το νομό μας στο τομέα της χωροθέτησης ΑΕΙ στην Κρήτη . διεκδικούμε την ίδρυση και στον Νομό μας ανώτατων σχολών προσανατολισμένων στις τοπικές εξειδικεύσεις (γεωργία , τουρισμό , ενέργεια) . Η προστασία του περιβάλλοντος , ειδικά με την ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού . Η οργάνωση των αστικών κέντρων . Το μοντέλο ανάπτυξης του νομού να τα τρία σχεδόν ισοδύναμα αστικά κέντρα , μπορεί και πρέπει να αποτελέσει πλεονέκτημα και υπόδειγμα ισόρροπης ανάπτυξης . Αυτό είναι δυνατόν με τη συνεργασία και τη σωστή κατανομή ρόλων στη αναπτυξιακή διαδικασία . Η περιφέρεια πρέπει να έλθει αρωγός σε αυτή την προσπάθεια .

Κύριο χαρακτηριστικό της παραπάνω αναπτυξιακής προοπτικής είναι , όπως σωστά έχει προσδιοριστεί στο χωροταξικό σχεδιασμό της Κρήτης , η ισορροπία των φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων και ο ήπιος χαρακτήρας ανθρώπων και φύσης . Η μελέτη των μεγαλύτερων έργων και γενικά η φιλοσοφία εφαρμογής του αναπτυξιακού σχεδιασμού οφείλει να σεβαστεί αυτά τα ήπια χαρακτηριστικά.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr20/1/2006)

3.5) ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Η υλοποίηση ενός αναπτυξιακού προγράμματος και η πρόοδος του νομού προϋποθέτει την ύπαρξη διοίκησης αποκεντρωμένης και στελεχωμένης με κατάλληλο προσωπικό , μέσα και θεσμικό πλαίσιο .

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έχει την αρμοδιότητα και τη φιλοδοξία να βοηθήσει σε νομαρχιακό επίπεδο την αναπτυξιακή διαδικασία έχοντας αφ' ενός τη δυνατότητα να έχει πρωτοβουλίες μελέτης – προγραμματισμού – συντονισμού – ενεργοποίησης φορέων και προσώπων – συγκρότησης επιτροπών και οργάνων – σύνδεσης με επιστημονικούς , κοινωνικούς , κρατικούς και πολιτιστικούς φορείς – συμμετοχής σε ευρωπαϊκά προγράμματα και πρωτοβουλίες και αφετέρου ασκώντας κρατικές αρμοδιότητες που της έχουν εκχωρηθεί . Ανασταλτικός παράγων για τη φιλοδοξία αυτή είναι η μικρή οικονομική δυνατότητα που είχε σήμερα , η ανεπαρκής

στελέχωση των υπηρεσιών και η συνεχής αφαίρεση αρμοδιοτήτων που μεταφέρονται στην Περιφέρεια . Γι' αυτό πρέπει κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο , η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση να ενδυναμωθεί θεσμικά και οικονομικά είτε με την σημερινή μορφή της , είτε στα πλαίσια διευρυμένης ΝΑ στο χώρο κάθε Περιφέρειας , για να ασκήσει ουσιαστικά το ρόλο της . Πρέπει να μετέχει αποφασιστικά στην απόφαση κατάρτισης των προγραμμάτων και στη διαδικασία αξιολόγησης αυτών (σε αντίθεση με τη διαδικασία του 3ου ΚΠΣ όπου ο ρόλος των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού ήταν σχεδόν διακοσμητικός στα θέματα των αποφάσεων) .

Οι δήμοι του νομού ευρισκόμενοι κοντά στον πολίτη έχουν κύριο λόγο στην αναπτυξιακή διαδικασία σε τοπικό επίπεδο , γνωρίζοντας τα προβλήματα από κοντά και τις απόψεις και ανάγκες των ενδιαφερόμενων . Τα προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν ώστε να ασκήσουν καλύτερα το ρόλο αυτόν είναι :

Επίλυση του ειδικού προβλήματος στο νομό που προέκυψε με το Νόμο 2539 .ξεκαθάρισμα αρμοδιοτήτων κράτους / Β' θμιας / Α' θμιας Αυτοδιοίκησης . Εκχώρηση αρμοδιοτήτων μαζί με τους αντίστοιχους οικονομικούς πόρους , απόδοση των οφειλόμενων πόρων από το κράτος .

Βασικό θέμα για την Α' θμια και Β' θμια Αυτοδιοίκηση είναι η εισαγωγή της πληροφορικής και της καινοτομίας στη διοίκηση , η οποία σε μικρό βαθμό έχει εισαχθεί μέχρι σήμερα ή θα εισαχθεί μέχρι το 2007 από τα προγράμματα της ΚΤΠ (εκκρεμούν τα έργα « σύζευξης » , ολοκληρωμένων λύσεων Νομ . Αυτοδιοικήσεων κλπ.)

Σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία έχουν και οι λοιποί τοπικοί φορείς επιστημονικοί , συνδικαλιστικοί , ερευνητικοί , πολιτιστικοί κλπ. οι οποίοι μέσω της Οικ. και Κοιν. Επιτροπής εκφράζουν τις απόψεις των .

Τέλος , από τις επιχειρήσεις της Α' θμιας και Β' θμιας Αυτοδιοίκησης στο νομό , σημαντικό ρόλο έχουν οι Αναπτυξιακές Εταιρείες , το Χειροτεχνικό Κέντρο , ο ΟΑΝΑΚ κλπ. για τις οποίες το κράτος πρέπει να δώσει μεγαλύτερη ευελιξία ώστε πραγματικά να αποτελέσουν εργαλείο στην ανάπτυξη του τόπου .

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr3/2/2006)

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙΙ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το Λασίθι είναι ένας αληθινός παράδεισος για τους λάτρεις της περιπέτειας

και των αθλημάτων , αλλά δεν είναι μόνο αυτό . Το Λασίθι διαθέτει πολλές εναλλακτικές δυνατότητες διασκέδασης , εκπλήξεις , ιστορικά αξιοθέατα , μέρη για ξεκούραση , πέρα από τα συνηθισμένα . Όπως λαϊκές και θρησκευτικές εκδηλώσεις , ιστορικά μέρη , οργανωμένες παραλίες , βουνά και οροπέδια . Η εξερεύνηση της ενδοχώρας κρύβει θησαυρούς , εκπλήξεις και μια ανεπανάληπτη φυσική ομορφιά . Το ήπιο κλίμα κάνει τις περιπλανήσεις σας αξέχαστα ευχάριστες . Το άρωμα της θάλασσας και της παράδοσης , επιμένει να υπάρχει σε μικρά χωριά όπως η Πλάκα , το Μόχλος , η Μίλατος , ο Μακρύς Γιαλός , όπου οι ψαράδες συνεχίζουν να φροντίζουν τις μικρές τους βάρκες και να μπαλώνουν τα δίκτυα , χρησιμοποιώντας τεχνικές που μεταφέρονται από γενιά σε γενιά .

Ατελείωτες προτάσεις διακοπών , που μπορούν να ικανοποιήσουν και τους πιο απαιτητικούς .

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στο νομό Λασιθίου λειτουργούν τουριστικά γραφεία που ασχολούνται με προγράμματα αγροτουρισμού .

Τα προγράμματα αυτά βασίζονται στην γνωριμία με την αυθεντική Κρήτη και στην ζεστή φιλική , ανθρώπινη επαφή. Τα πακέτα που προσφέρουν συνδυάζουν τη γοητεία της ανακάλυψης και της περιπέτειας με την ανεπανάληπτη χαρά που προσφέρει η παρθένα φύση και το ήρεμο αγροτικό περιβάλλον με τους απέραντους ελαιώνες και τα αμπέλια , με τα γραφικά χωριά και την γνωριμία με την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και την ζωντανή παράδοση του τόπου.

Μας ενδιαφέρει η ανάπτυξη του αγροτουρισμού για να κρατήσουμε τον κόσμο στην ύπαιθρο , για να τονώσουμε την αγροτική ζωή, να ενισχύσουμε το οικονομικό εισόδημα .για να σταματήσουν να ερημώνουν τα ορεινά χωριά και οι μειονεκτικές περιοχές της Ελλάδας που για διάφορους λόγους δεν είχαν μέχρι πρόσφατα ευκαιρία ανάπτυξης και αξιοποίησης. Για να κρατήσουμε τους νέους στον τόπο τους και να δώσουμε διέξοδο στην ανεργία .

Δεν είναι τυχαίο ότι η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού αποτελεί κεντρική κατευθυντήρια πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης , ως απάντηση στα ζητήματα της πολυλειτουργικής γεωργίας, της ενίσχυσης του αγροτικού εισοδήματος , της περιφερειακής ανάπτυξης , της προστασίας του περιβάλλοντος , του αιτήματος του σύγχρονου

ανθρώπου για ποιότητα ζωής.

Αυτό το μοντέλο ανάπτυξης που πολλοί εταίροι μας στην ευρωπαϊκή οικογένεια έχουν υλοποιήσει εδώ και δεκαετίες στη Γαλλία,στη Ιταλία και στην Αυστρία, υπήρξε η απάντηση στη ερήμωση της περιφέρειας και στη μείωση του αγροτικού εισοδήματος.

Ο Αγροτουρισμός δεν είναι απλά μια μορφή τουρισμού . είναι μια διαφορετική προσέγγιση στον τρόπο ζωής , μια νέα πραγματικότητα, ένα όραμα.

Είναι ένα νέο τουριστικό προϊόν για την χώρα ,μια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης κα πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο η οποία έχει ως στόχους :

- Να κινητοποιήσει τις παραγωγικές ,πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις του τόπου , συμβάλλοντας έτσι στην αειφόρο περιβαλλοντική ,οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.
- Να φέρει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση , καθώς κα με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο , στις οποίες θα μπορεί να συμμετάσχει . να ψυχαγωγηθεί και να νιώσει τη χαρά της περιήγησης , της γνώσης και της ανακάλυψης.
- Να συμβάλλει στο να γνωρίσει ο επισκέπτης τις αγροτικές περιοχές. Τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα , την

παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων , τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου αυτού.

Οι υπηρεσίες που προσφέρουν τα αγροτικά καταλύματα είναι :

1. Διαμονή
2. Εστίαση
3. Περιήγηση στη φύση
4. Ευαισθητοποίηση , περιβαλλοντική εκπαίδευση
5. Γνωριμία με τα πολιτισμικά στοιχεία μιας περιοχής , επίσκεψη στα ιστορικά και λοιπά αξιοθέατα μιας περιοχής
6. Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής
7. Γνωριμία με παραδοσιακά επαγγέλματα αγροτικές μεθόδους παραγωγής και καλλιέργειας καθώς και παραγωγικές διαδικασίες που έχουν εκλείψει
8. Διοργάνωση υπαίθριων δραστηριοτήτων αναψυχής
9. Γνωριμία με τις ασχολίες και τις συνήθειες της καθημερινής ζωής των κατοίκων μιας περιοχής
10. Πώληση κυρίως τοπικών αγροτικών προϊόντων

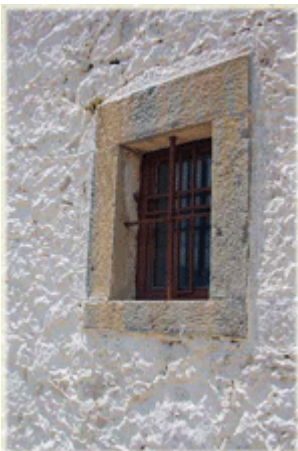
Εν κατακλείδι αυτό που πρέπει να κατανοήσουμε είναι ότι στο αγροτουρισμό υπάρχουν ανεξάντλητοι πόροι από τους οποίους

μπορεί να προέλθει και να αναπτυχθεί ένα πλήρες τουριστικό προϊόν εναλλακτικής μορφής . Πράγματα που θεωρούνταν δεδομένα ή ξεχασμένα έχουν την δυνατότητα να εξελιχθούν και να δώσουν σε μια περιοχή μια ξεχωριστή και μοναδική ταυτότητα η οποία θα την αναδείξει σε έναν εναλλακτικό προορισμό.

(ΣΤΕΛΛΑ ΑΣΚΕΛΗ: « ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΤΕ . . . . ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ » , ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Α. Ε , 2005)

4.1) ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Οικολογικό
Παραδοσιακό Πάρκο

Καλώς να ορίστε στο "Λάσιθο"

στην γη του Δία, "πατέρα" των Θεών και της φιλοξενίας.

..Από την πρώτη επίσκεψη στο Οροπέδιο Λασιθίου η αρχική αίσθηση που διαμορφώνεται σε κάθε επισκέπτη είναι ότι βρίσκεται στην είσοδο ενός "πραγματικού κάδρου" που η φύση και οι άνθρωποι "ζωγραφίζουν αδιάκοπα" εδώ και χιλιάδες χρόνια.

Σ' αυτήν τη μοναδική αίσθηση ζούμε, παράγουμε, διασκεδάζουμε. Αυτή τη μοναδική αίσθηση επιθυμούμε να μοιραστούμε με τους ανθρώπους από τους άλλους τόπους, που επιλέγουν τον τόπο μας, δηλαδή μ' αυτούς που επιθυμούν "

Το οικολογικό πάρκο Οροπεδίου "Λάσινθος", παρέχεται η δυνατότητα σε εσάς με περπάτημα ή ποδήλατο, με ιππασία ή με την παραδοσιακή άμαξα, να συνθέσετε την ιστορία με την φύση, τα βουνά με την ξεκούραση και την αναψυχή, τις σκέψεις με τα συναισθήματα, δηλαδή να γεννούν την ουσιαστική αίσθηση της ζωής.

Έχετε την ευκαιρία, στον ειδικό διαμορφωμένο χώρο προβολής slides και εκπαιδευτικών video, να γνωρίσετε με έναν άλλο τρόπο τα "μυστικά" που διαμόρφωσαν την τεράστια πολιτιστική κληρονομιά της Κρήτης. Να πληροφορηθείτε για τις ιστορικές και γεωγραφικές ιδιαιτερότητες καθώς και τα σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας που ζουν στην ευρύτερη οροσειρά της Δίκτης.

Λειτουργούν παράλληλα και μια σειρά από εργαστήρια παρασκευής ή τυαρωματικών φυτών, γλυκών του κουταλιού, που μπορείτε να συμμετέχετε τεχνικών. Υπάρχουν ακόμη, διαμορφωμένοι χώροι για να κατασκευάσει της παραγωγής και της δημιουργίας.

Σε μία μονάδα Α' κατηγορίας 73 κλινών (αγροτουριστικού τύπου), δίνει την δυνατότητα φιλοξενίας στους επισκέπτες, ένας άλλος τρόπος για να "γνωρίσουν" και να "ζήσουν" τα μυστικά αυτού του διαφορετικού τρόπου ζωής.

Μπροστά στο τεραστίων διαστάσεων εστιατόριο,

χαρίζει φαγητό προσεγμένο και πεντανόστημο.

Πλούσιο, υγιεινό και χωριάτικο. Υπάρχουν πιάτα,

όπως ο χόντρος με τα σαλιγκάρια, που θαρρείς πως

βγήκαν από το τσουκάλι της γιαγιάς. Η ποιότητα, η καθαριότητα και

το γούστο είναι αδιαπραγμάτευτα. Μπορείτε να συμμετέχετε και

εσείς στο μαγείρεμα του φαγητού μαθαίνοντας όλα τα μυστικά της

Κρητικής κουζίνας.

Το οικολογικό πάρκο Οροπεδίου "Λάσινθος" κρύβει, κι άλλα μυστικά.

Τριάντα από τα 180 στρέμματα που καλύπτει το αγρόκτημα

διατίθεται προς χρήση κάθε ενδιαφερόμενο. Η ιδέα είναι πρωτότυπη

και εύκολη. Δίνει σε εσάς την ευκαιρία να αποκτήσετε το δικό του

μποστάνι με την φροντίδα όμως από το προσωπικό του

αγροκτήματος. Η καλλιέργεια γίνεται αποκλειστικά με παραδοσιακό

τρόπο, με την χρήση ζώων και όχι μηχανοκίνητων μέσων.

Οικολογικό Παραδοσιακό Πάρκο

Αγ. Γεώργιος, 71300 Οροπέδιο Λασιθίου, Λασιθί, Κρήτη, Ελλάδα

τηλ: +30 28440 89101-8 φαχ: +30 28440 89109

Γραφεία: Καλοκαιρινού 227, Τ.Κ. 71201 Ηράκλειο-Κρήτη,

Τηλ.: +302810 287701 Fax: +302810 242220

e-mail: m-perisinakis@hotmail.com

(Copyright 2006 lasinthos.gr All rights Reserved)

4.2)ΞΕΝΩΝΑΣ ΒΙΛΑΕΤΙ

Ο παραδοσιακός ξενώνας ΒΙΛΑΕΤΙ βρίσκεται στο χωριό 'Άγιος Κωνσταντίνος στο πανέμορφο Οροπέδιο Λασιθίου στην Κρήτη.

Είναι ένας ατμοσφαιρικός ξενώνας κρυμμένος στα στενά σοκάκια του χωριού που ζωντανεύει αναμνήσεις από το παρελθόν του Λασιθίου.

Στην Κρητική διάλεκτο και στην Λασιθιώτικη ντοπολαλιά "ΤΟ ΒΙΛΑΕΤΙ" χαρακτηρίζει ένα μεγάλο χώρο, μια μεγάλη έκταση και σε ελεύθερη μετάφραση ένα πλήθος πραγμάτων.

Η αναπαλαίωση του ξενώνα, ολοκληρώθηκε όπως ολοκληρώνεται ένα ψηφιδωτό έργο τέχνης. Το ξύλο και η πέτρα παντρεύτηκαν με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να κρύψουν το αναγκαίο υλικό του αιώνα μας: το τσιμέντο.

Η διαμονή σε ένα τέτοιου μουσειακού τύπου χώρο, δίνει στον επισκέπτη κάτι από την ηρεμία και τη γαλήνη του. Είναι μια εμπειρία που πρέπει κανείς να ζήσει για να μπορέσει να χαλαρώσει τους ρυθμούς της ζωής του.

Το κτίριο και η ιστορία του...

Πρόκειται για ένα διατηρητέο κτίριο που κατασκευάστηκε περίπου το έτος 1815 από ντόπιους τεχνίτες. Βασισμένο στην παραδοσιακή

αρχιτεκτονική και αισθητική του τόπου, αποτελούσε για χρόνια το καλύτερο αρχοντικό του οικισμού. Με σεβασμό στην παράδοση και με ιδιαίτερη ευαισθησία προσπαθήσαμε να αναστηλώσουμε όλα τα στοιχεία του Κρητικού Καμαρόσπιτου, όπως είναι το πατητήρι, ο εσωτερικός φούρνος, οι σταμνοστάτες, οι πορτοστασές και τόσα άλλα μικρά διακοσμητικά και χρηστικά στοιχεία της τότε εποχής.

Κρατήσαμε ανέπαφες τις καμάρες, καθарίσαμε και αναδείξαμε τους λαξευτούς λίθους και τα ρουκούνια και περισώσαμε έναν από τους παλαιότερους φούρνους του χωριού, ο οποίος άναψε ξανά μετά από μισό αιώνα !!!

Από τη δεκαετία του '50 το πανέμορφο αυτό κτίσμα με τα χαρακτηριστικά της πρώιμης αρχιτεκτονικής παράδοσης του 17ου αιώνα,

βρίσκονταν σε πλήρη ερήμωση και ήταν γνωστό ως "Το χάλασμα του Σταυρακονικόλη". Το αρχοντικό χωρίστηκε και διαμορφώθηκε σε δύο ξενώνες με ανεξάρτητες πλήρως εξοπλισμένες κουζίνες, λουτρά με ζεστό νερό, αυτόνομη θέρμανση, τζάκια, τηλεόραση, στερεοφωνικό σύστημα και DVD.

Μπορεί όμως να ενοικιαστεί και από μια παρέα έως και 10 ατόμων και θα δημιουργήσει μια ανεπανάληπτη παρείστικη ατμόσφαιρα με μοναδική αίσθηση οικειότητας και ζεστασιάς.

Ο εξοπλισμός από παραδοσιακά έπιπλα και χειροποίητα υφαντά, η διαμόρφωση των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, τα τζάκια, τα ονειρεμένα δωμάτια με τις κουνουπιέρες και το χαμόγελο των ανθρώπων κυριαρχούν παντού και δημιουργούν μια γλυκιά θαλπωρή και μια φιλική ατμόσφαιρα.

Τιμοκατάλογος 2006...

Η διαμονή στον παραδοσιακό ξενώνα Βιλαέτι προϋποθέτει ελάχιστη διανυκτέρευση δύο βράδια και στις τιμές περιλαμβάνεται παραδοσιακό πρόγευμα.

Εντός των πλήρως εξοπλισμένων κουζινών, ο επισκέπτης θα βρει όλα τα υλικά για την παρασκευή ενός πλούσιου πρωινού καθώς και

διάφορα είδη καφέ, ζάχαρη, αλάτι, λάδι, μπαχαρικά, ντόπιες πατάτες, φρούτα εποχής, ρακί, ντόπιο κρασί και τραχανά.

Καλοκαιρινή Περίοδος

Μάιος, Ιούνιος, Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος, Οκτώβριος

Χειμερινή Περίοδος

Νοέμβριος, Δεκέμβριος, Ιανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος, Απρίλιος

	<u>Καλοκαιρινή Περίοδος</u>	<u>Χειμερινή Περίοδος</u>
Ανυφοράς (3 άτομα)	69€	84€
Πόρτεγο (5 άτομα*)	120€	140€

* Ο ξενώνας Πόρτεγο μπορεί να φιλοξενήσει κατόπιν συνεννοήσεως περισσότερα από 5 άτομα με επιβάρυνση για κάθε άτομο 20€ για την καλοκαιρινή περίοδο και 25€ για τη χειμερινή περίοδο.

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithinet.gr9/2//2006)

4.3)ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ LEADER II

ΜΕΤΡΟ 3: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

(Τα ποσά είναι σε χιλιάδες δρχ.)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΤΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
03-01-00-01	"ΚΟΥΡΙΤΕΣ" Ολοκληρωμένο συγκρότημα αγροτουριστικών καταλυμάτων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.	Ιωάννης Σιγανός	Τζερμιάδων	50.000	40.000	24.000
03-01-00-02	"ΚΟΥΡΙΤΕΣ" Αγροτουριστικά καταλύματα.	Ιωάννης Σιγανός	Τζερμιάδων	46.000	46.000	27.600
03-02-07-01	Οργάνωση προγραμμάτων	Anne Lebrun	Σφάκα	3.200	3.200	1.920

	φυσιολατρικού τουρισμού.					
03-02-07-02	Δημιουργία οικοτουριστικής - οικολογικής μονάδας.	Ατσαλάκης Δημήτριος	Ανω Βιάνος	43.000	43.000	25.800
03-02-08-01	Γραφείο οργάνωσης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.	Γεώργιος Κοινάς	Αγιος Νικόλαος	6.000	6.000	3.600
03-02-08-02	Ίδρυση καταδυτικού κέντρου - σχολής καταδύσεων.	ΚΥΡΒΑ Α.Ε	Ιεράπετρα	45.000	45.000	27.000
03-02-08-03	Δημιουργία μονάδας εναλλακτικών μορφών	Δημοτική Επιχείρηση Αγροτικής και Τουριστικής	Λαγού	53.000	53.000	31.800

	τουρισμού.	Ανάπτυξης Ψυχρού "ΔΙΑΣ"				
03-04-00-01	Δημιουργία παραδοσιακής ταβέρνας.	Γερακάκης Νικηφόρος	Ψυχρό	48.000	40.000	24.000
03-04-00-02	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός παραδοσιακής ταβέρνας.	Μαρμακεθιανάκης Εμμανουήλ	Μέσα Λασιθι	9.450	9.450	5.670
03-04-00-03	Δημιουργία παραδοσιακής ταβέρνας στο δάσος Σελάκανο Ιεράπετρας.	Δημήτριος Δασκαλάκης	Ανατολή Ιεράπετρας	38.000	38.000	22.800
03-04-00-04	Δημιουργία παραδοσιακής ταβέρνας στα Αμιρά Βιάννου.	Αικατερίνη Τσικτικωνάκη	Αμιρά Βιάννου	40.000	40.000	24.000
03-04-00-05	Δημιουργία παραδοσιακού	Εμμανουήλ Βασιλάκης	Σέλλες Αγίου Νικολάου	23.000	23.000	13.800

	καφενείου.					
03-04-00-06	Δημιουργία αναψυκτήριου στη θέση "Λίμνη Πλατάνι" Σκοπής Σητείας.	Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Τουριστικής Ανάπτυξης Σητείας	Σκοπή Σητείας	10.000	10.000	6.000
03-04-00-07	Δημιουργία παραδοσιακής ταβέρνας στο Κεφαλοβρύσι Βιάννου.	Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Τουριστικής Ανάπτυξης Δήμου Βιάννου	Κεφαλοβρύσι Βιάννου	28.000	28.000	16.800
03-06-00-01	Βελτίωση κτιρίου και περιβάλλοντα χώρου βιοτεχνικού-οικοτεχνικού Μουσείου "ΜΥΛΟΠΕΤΡΑ"	Κουμπάρακη-Αμαργιώτη Μέλπω	Καστέλι Φουρνής	10.720	10.720	6.432

03-12-00-01	Δημιουργία Κέντρου τουριστικής προβολής και πληροφοριών, εκθετήριο τοπικών προϊόντων και παραδοσιακό καφενείο.	Δήμος Νεάπολης	Νεάπολη	33.000	33.000	19.800
03-12-00-02	Αξιοποίηση διατηρητέου κτίσματος ως οικομουσείο, εκθετήριο τοπικών προϊόντων και παραδοσιακό καφενείο.	Μιλτιάδης Τρουλινός - Ευγενία Τρουλινού.	Κεντρί	16.000	16.000	9.600
03-14-00-01	Δημιουργία Κέντρου	Δήμος Σητείας	Σητεία	13.500	13.500	8.100

	τουριστικών υπηρεσιών και πληροφόρησης.					
03-14-00-02	Παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού για τη τουριστική προβολή και προώθηση της Επαρχίας Σητείας.	Οργανισμός Ανάπτυξης Σητείας Α.Ε.	Σητεία	23.000	23.000	13.800
03-14-00-03	Ενέργειες τουριστικής προβολής και προώθησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.	Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Δήμου Αγ. Νικολάου	Άγιος Νικόλαος	9.500	9.500	5.700
03-14-00-04	Παραγωγή έντυπου και	Αναπτυξιακή Λασιθίου Α. Ε	Άγιος Νικόλαος	25.000	25.000	15.000

	ηλεκτρονικού υλικού για τη τουριστική προβολή και προώθηση του Νομού Λασιθίου.					
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΡΟΥ 3				573.370	555.370	333.222

(ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: www.lasithi.gr 1/12/1999)

4.4)ΑΡΘΡΟ ΝΟΜΑΡΧΗ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Το άρθρο του Νομάρχη Λασιθίου Α. Στρατάκη που δόθηκε στη δημοσιότητα για τον Ν. Λασιθίου και αναφέρει τα εξής:

« Η παρατεταμένη ύφεση του τουρισμού, παρά τις καλύτερες φετινές επιδόσεις, λόγω ειδικών συνθηκών, συνδέεται, κυρίως, με το πρόβλημα της συρρίκνωσης των παραδοσιακών μορφών του μαζικού τουρισμού.

Παρά το γεγονός της μείωσης των εισοδημάτων, διεθνώς, το ζήτημα είναι περισσότερο σύνθετο από το να αναχθεί στη χρόνια ύφεση των οικονομιών και κυρίως των ευρωπαϊκών οικονομιών, η πορεία των οποίων μας ενδιαφέρει άμεσα, καθώς η πλειοψηφία των τουριστών προέρχεται από τις ευρωπαϊκές χώρες.

Δυστυχώς, το πρόβλημα είναι δομικό και περισσότερο σύνθετο, στο βαθμό που η κρίση του τουρισμού στην περιοχή μας έχει να κάνει με την εξάντληση του παραδοσιακού προτύπου τουριστικής ανάπτυξης, το οποίο στηρίζεται στην τυποποιημένη ξενοδοχειακή υπηρεσία.

Ήδη, υπάρχουν προορισμοί στον ευρύτερο μεσογειακό χώρο φθηνότεροι, οι οποίοι μπορούν να αναπαράγουν το παρωχημένο για εμάς πρότυπο του μαζικού τουρισμού με καλύτερους όρους και με τιμές χαμηλότερες.

Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οι Tour operators, λόγω υψηλότερου ποσοστού κέρδους, επηρεάζουν την τουριστική αγορά εις όφελος των κοστολογικά φθηνότερων τουριστικών προορισμών.

Παρά τις προσπάθειες που γίνονται, δυστυχώς, ακόμη κυριαρχεί το ξεπερασμένο τουριστικό πρότυπο και κατά συνέπεια το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας θα επιτείνεται, καθώς η πίεση από τις χώρες χαμηλότερου κόστους θα γίνεται εντονότερη.

Επομένως, σε βάθος χρόνου, η ποιότητα είναι εκείνη που θα καταστήσει ανταγωνιστικότερο το τουριστικό μας προϊόν. Με αυτήν την έννοια καθίσταται αναγκαία η προσπάθεια για περαιτέρω διαφοροποίηση του τουριστικού μας προϊόντος.

Υπάρχει, λοιπόν, αδήριτη ανάγκη να αυξηθεί η προσφορά υψηλότερης και καλύτερης ποιότητας τουριστικής υπηρεσίας, η οποία και θα ανταποκριθεί στη διαρκώς αυξανόμενη, κατά τα τελευταία χρόνια, ζήτηση για αυτήν την «ποιοτικότερη» τουριστική υπηρεσία.

Με αυτήν την έννοια το ζητούμενο για εμάς είναι η ανάδειξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, οι οποίες μπορούν, μεταξύ των άλλων, να κεφαλαιοποιήσουν, με καλύτερους όρους, σε σύγκριση με τις παραδοσιακές μορφές τουρισμού, το μεγάλο μας πλεονέκτημα που είναι το μοναδικό περιβάλλον και η σημαντική ιστορία μας.

Γιατί τελικά το περιβάλλον και ο πολιτισμός ενός τόπου είναι εκείνα που μπορούν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις μιας ανεπανάληπτης εμπειρίας για τους τουρίστες και τους επισκέπτες μας.

Η επικέντρωση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού (αγροτουρισμό, πολιτιστικό τουρισμό, συνεδριακό τουρισμό, θαλάσσιο κ.λ.π.), σε συνδυασμό με την ανάδειξη των παραδοσιακών οικισμών, την αισθητική και λειτουργική βελτίωση των τουριστικών μονάδων θα διαμορφώσουν όρους αρμονικότερης ένταξης στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

Βέβαια, η ποιότητα, δεν εξαντλείται στην ενίσχυση και προώθηση κάποιων εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων, ή στην αναβάθμιση των παλαιότερων τουριστικών καταλυμάτων, αλλά αφορά εξίσου και όλες εκείνες τις συνδυασμένες και συμπληρωματικές δράσεις που απαιτούνται, ώστε να καταστεί, συνολικά, το τουριστικό μας προϊόν ανταγωνιστικότερο.

Για να γίνω περισσότερο σαφής θα έλεγα ότι για να αποκτήσει περιεχόμενο η πολυλάλητη ποιότητα έχει μεγάλη σημασία η συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι εκείνη που θα πρέπει να εντάσσεται στο περιβάλλον και όχι το αντίστροφο. Επομένως, χωρίς ουσιαστικές αναπλάσεις, χωροθετήσεις δραστηριοτήτων, οικιστικά σχέδια, προσπάθεια ανάδειξης των αρχαιολογικών και πολιτιστικών μας μνημείων και τέλος χωρίς τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου

δικτύου υποδομών δεν θα μπορέσουμε να κερδίσουμε το στοίχημα της ποιοτικής αναβάθμισης και της βελτίωσης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων στο χώρο του τουρισμού».

(ημερομηνία αρθρου 31/12/05)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μελετώντας τον νομό Λασιθίου παρατηρούμε ότι υπάρχει μια στασιμότητα και μια αδράνεια ως αναφορά τα έργα κατά την τρέχουσα περίοδο .

Χρειάζεται περισσότερη προώθηση και διαφήμιση των τουριστικών επιχειρήσεων αλλά και των τοπικών προϊόντων για να γίνουν ευρύτερα γνωστά. Θα βοηθήσει ως μέσο προβολής η τηλεόραση το διαδίκτυο και οι διεθνείς εκθέσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την προβολή της Κρήτης και των προϊόντων της διεθνώς , έτσι ώστε να αποφέρουν οικονομικά οφέλη στον νομό και δυνατότητες επενδύσεων από ξένους φορείς.

Φυσικά χρειάζεται η υποστήριξη των ντόπιων κατοίκων οι οποίοι συμβάλουν στην ανάπτυξη του νομού όπως πχ. Δημιουργία νέων επιχειρήσεων όπως τουριστικά καταλύματα , επισιτιστικές επιχειρήσεις , προβολή των παραδοσιακών μεθόδων παραγωγής ελαιολάδου, κρασιού και υφαντών σε διαμορφωμένους κατάλληλα χώρους .Με αυτούς τους τρόπους γίνεται μια προσπάθεια προβολής και ανάπτυξης των φυσικών πόρων και των τοπικών προϊόντων

Η δημιουργία οδικού δικτύου για την γρηγορότερη εξυπηρέτηση των τουριστών αλλά και των πολιτών όπως και οι καινούργιες αγροτουριστικές επιχειρήσεις που αναπτύσσονται μας δίνει το ελπιδοφόρο μήνυμα ότι γίνονται αν και με αργά βήματα προσπάθειες για να κεντρίσουν το ενδιαφέρον.

Είμαστε αισιόδοξοι για την πρόοδο του νησιού μας και συγκεκριμένα για τον νομό Λασιθίου σε όλους τους τομείς , παρατηρώντας το ενδιαφέρον της τοπικής αυτοδιοίκησης και των τοπικών φορέων για την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων που προσφέρει ο τόπος μας.

ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΑ :

- ΣΤΕΛΛΑ ΑΣΚΕΛΗ : « ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΤΕ . . . . .
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ » ,
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Α.Ε , 2005

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- www.lasithinet.gr ΘΕΜΑΤΑ : ΕΝΕΡΓΕΙΑ , ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ,
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ , ΔΙΟΙΚΗΣΗ , ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ,
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ , ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΕΝΤΥΠΟΣ ΤΥΠΟΣ: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΡΗΤΗPRESS (ΤΕΥΧΟΣ 30
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2006)

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ